

- 100 JAAR SHELL
- VERKIEZINGEN NICARAGUA
- BIJLAGE: 1 JAAR NA DE
10de HONGERSTAKING

NR 148 F3,75
16 MAART 1990

DE ZWARTE

Inhoud

3. WNC + Val de VS eens binnen;
4. 8 maart
6. Schluss mit dem Schnüffelstaat!
7. Hongerstaking GRAPO/PCE(r) + feestje in Dodewaard;
8. Bezetting MABON, solidair met WNC;
10. Voorstel voor een anti-Shell-kampagne in de BRD
15. 15, 16 Juni: Aktietweedaagse tegen Shell in Den Haag;
20. Nicaragua na de verkiezingen;
26. De natuur als cultuurverschijnsel;
27. Schep de wegen weg;
28. Agenda.

ABONNEMENTEN

Een abonnement op De Zwarte (400 pagina's ong. 10 Zwartes) kost Hfl.25,- zowel voor postabo's als voor abo's die we zelf bezorgen. Instellingen betalen dubbel tarief. Politieke gevangenen krijgen De Zwarte gratis. Betalen doe je vooraf, kontant bij je bezorger* of op giro 3442401 t.n.v. De Zwarte in Leiden.

WANBETALER* S WORDEN GEROYEERD.

De Zwarte wordt eens in de twee weken gemaakt op dinsdag en woensdag. Kopy kan je sturen naar postbus 10233 in Den Haag. Als je zelf een stuk typt doe dat dan op een kolombreedte van 7,3 cm. Kopy moet uiterlijk binnen zijn op de dinsdagochtend dat de Zwarte gemaakt wordt. De mensen die De Zwarte samenstellen zijn op betreffende dinsdag en woensdag te bereiken via telefoonnummer 070-892098.

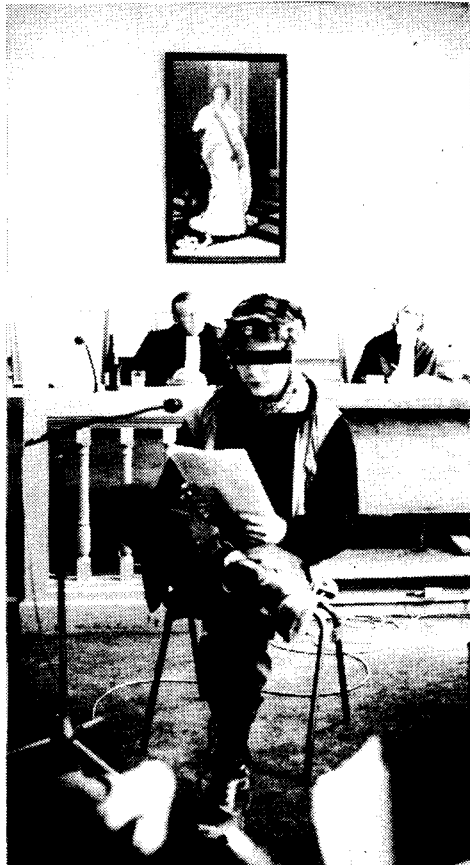
VAL DE VS BINNEN

Afgelopen vrijdag 2 maart hebben we volop gespioneerd bij het Amerikaanse consulaat op het Museumplein. Nogal wat regenjassen en grote verrekijkers waren de boel goed in de gaten aan het houden. Enkel probeerden nog te infiltreren, maar daar werden ze wat zenuwachtig van. Arge-loze visum-aanvragers werden grondig gefouilleerd, en het hek wilde ook niet meer goed meewerken. Bijna nam de smeris nog een waterpijs-tool in beslag. Maar wat we vermoeden en vreesden hebben we hierbij bevestigd gekregen: In de VS is geen DEMOKTATIE. De export van wapens en terreur blijft doorgaan. Dit kunnen we niet blijven

pikken. Daarom hebben we besloten om nog één keer met vreedzaam protest te proberen de Yankees over te halen om hun moorddadig beleid te stoppen. Vrijdag 16 maart (als je dit leest is het dus al geweest) is er dan nog een economische blokkade van het consulaat en s'avonds een benefietfeest in de Binnenpret. Over de blokkade misschien meer in de volgende Zwarte en anders wel in de komende NN. Als de Yanks dan toch nog door blijven gaan, volgt een week later de INVASIE: VRIJDAG 23 MAART om 13.00 uur VERZAMELEN OP HET LEIDSEPLEIN. Deze operatie JUST beCAUSE is bedoeld om de Yankees een koekje van eigen deeg te geven. Ga dus vast

aan de slag, bouw je eigen interventievoertuigen, geheime wapens, fantasieus vermommingen, oefen vast op je muziekinstrument voor het geluidsbombardement, maak vliegtuigen en helicopters, naai een parachute aan elkaar, enz. enz. Juist met veel creativiteit moet het lukken om deze operatie tot een groot succes te maken. Voor meer informatie kun je contact opnemen met het Komitee voor Internationale Redding in je buurt, of met het Breed Interventief Platform, p/a Houtkopersburgwal 15, Amsterdam. Tel. 020-244158.

STADHOUDERSKADE PROCES

Eén van de arrestanten van de Stadhouderskade leest tijdens het proces een verklaring voor. De 7 hadden bij het begin laten weten zich te distancieren van deze rechtbank. Ze legden hun verklaring af tegenover de mensen op de publieke tribune.

HET PROCES

Dinsdag 6 maart was het proces tegen de arrestanten van de ontruiming van Stadhouderskade 82/83. De aanklacht luidde huisvredebreuk. Hiervoor hadden 5 arrestanten al 9 dagen in voorarrest gezeten en 2 arrestanten 3 dagen. De Officier van Justitie eiste een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van evenveel dagen als het voorarrest had geduurd. Hij nam niet eens de moeite om het aantal dagen te noemen,

maar maakte wel duidelijk dat hij het voorarrest bedoelde van de 5 die 9 dagen hebben gezeten. Dit ruikt sterk naar een vooropgezet spelletje van justitie: 7 mensen moesten boeten voor de blunders van de smeris sinds de ontruiming van de Tesselschadestraat. Toen hadden ze de situatie al volkomen verkeerd beoordeeld, bij de Lodewijk Tripstraat 2 maanden geleden was er belachelijk veel ME ingezet tegen het handjevol krakers dat kwam opdraven en 2 weken geleden bij de Stadhouderskade was het helenmaal buiten proporties: 500 smerissen en een ongekende hoeveelheid materiaal werden ingezet om 7 mensen die nauwelijks verzet boden te ontruimen. Deze 7 moesten van justitie zo lang mogelijk boeten. De zitting begon meteen al met een schorsing van een kwartier, omdat politierechter Michels en onze advocaten sommige stukken pas op het proces kregen van de OvJ. Na de schorsing ging het juridische geleuter nog een tijdje door, regelmatig onderbroken de 50 symphatisanten die met opmerkingen, blaffende honden, een huilende baby etc. voor behoorlijk wat jolijt zorgden. Ook was er een zak KRAKENDE chips die rondging om het gebazel van de OvJ en Michels te overstemmen. Uiteindelijk heeft Michels de zaak terugverwezen naar de rechte-krommissaris omdat hij vindt dat nader onderzoek moet worden of er inderdaad sprake was van huisvredebreuk. Daarvoor zullen wij onder andere BAKKER zichzelf laten oproepen om als getuige gehoord te worden.

Het staat voor ons in elk geval vast dat de Kade ten onrechte is ontruimd! Die ontruiming gebeurde ook op grond van huisvredebreuk, die dus nog niet eens juridisch helemaal vaststaat. We noemen het voorkeursbeleid ten gunste van de schoft Bakker dat de eenvoudige LEUGEN dat hij iets met het pand gaat doen voldoende is voor justitie om tot ontruiming over te gaan. WONEN IS EEN RECHT, SPEKULATIE EEN MISDAAD en dus ook het ondersteunen van speculatie.

WIJ BLIJVEN VECHTEN TEGEN BAKKER EN JUSTITIE

Het proces tegen de 2 overgebleven Nes arrestanten was later op de dag. Voor Michels stond de uitspraak waarschijnlijk vantevoren al vast: hij walsde in een schijnvertoning van hooguit een 1/2

uur over de argumenten van de verdiging heen en veroordeelde de 2 conform de eis tot 10 dagen onvoorwaardelijk, met aftrek voor voorarrest. Dus nog 2 dagen. Nog meer dan de Kade arrestanten moeten de 2, willekeurig gekozen uit de aanvankelijk 4 arrestanten, boeten voor het falen van justitie.

uit de Grochtankant:

KORPSBERICHT

HC: 'Grote waardering voor optreden'

Naar aanleiding van het omvangrijke politie optreden van de laatste zesendertig uur kwam de hoofdcommissaris vanmorgen met het volgende commentaar:
Ik ben erg blij met de wijze waarop eigenlijk al vanaf maandag door ons korps is gewerkt. Ik denk daarbij aan de bijdragen die door alle diensten en diensten zijn geleverd. Als ik het begrip grote yegenoegzaamheid zou laten horen, zou dat snel tot zelfgenoegzaamheid kunnen leiden. Daarom doe ik dat niet.

Want eigenlijk vind ik, zeker na de blunder die we bij de Tesselschadestraat hebben gemaakt, dat dit het optreden is, op grond

waarvan ons korps haar professionele faam OOK op dit gebied heeft verworven. Overigens zijn we er nog niet. Ook vandaag staan er activiteiten op het programma die maken dat scherp en alert optreden op z'n plaats is. Waar ik ook aandacht op

wil vestigen, is de manier waarop de verschillende bijstandseenheden ons terzijde staan en de zeer constructieve samenwerking met het openbaar ministerie en natuurlijk de collega's van Algemene Zaken aldus de hoofdcommissaris.

OVERGENOMEN UIT NN 52

Vandaag gaan wij de straat op om onze onvrede te uiten en onze internationale solidariteit te betuigen. Wij zijn het zat dat vrouwen achter gesloten deuren zoet worden gehouden met partijpraatjes. Wij staan hier op het plein voor het werkpaleis van beaTrix omdat deze 8 maart voor ons in het teken staat van de maatschappelijk neutrale kerstredede van Trix waarbij wij de nadruk willen leggen op de verschillende posities van vrouwen in de samenleving.

GESCHIEDENIS

Op 8 maart 1908 kwamen in New York vrouwen in de textiel- en kledingindustrie in opstand en stredden voor een 8-urige werkdag, betere werkomstandigheden en kiesrecht voor vrouwen. In 1909 werd in Amerika de eerste vrouwendag georganiseerd, in 1910 gevolgd door de tweede internationale socialistische vrouwenconferentie in Kopenhagen. Deze werd geleid door Clara Zetkin en de belangrijkste thema's waren ook toen het vrouwenkiesrecht en de arbeidsomstandigheden van werkneemsters. Ook werd op deze conferentie afgesproken elk jaar een internationale

vrouwendag te beleggen. In Nederland ontstond de eerste vrouwendag in 1912. De vrouwen van de eerste feministische golf hebben met name voor het vrouwenkiesrecht gestreden. In 1917 verkregen vrouwen het actieve kiesrecht en in 1919 kwam daar het passieve bij. Het doel leek bereikt en de eerste vrouwenstrijd is daarna een zachte dood gestorven, of moeten we zeggen ingekapseld? In naam waren vrouwen gelijkgesteld aan mannen maar in de maatschappij hadden ze niets te vertellen. Ze zaten achter het aanrecht of de sherry. Aanleiding voor velen om er, eind jaren '60 en de 70er jaren, uit te willen. Uit huis, uit hun 'kleine' wereld, uit hun positie van moederkloek en/of sexpoes. De tweede feministische golf was geboren en zij was strijdbaar. Dolle Mina, Paarse September, Wij vrouwen Eisen, de Lesbische Beweging, F.O.R.T. Vrouw en Werk, Vrouwen Eisen de Straat Terug en vele andere groepen en groepjes. Net als in de tijd van het kiesrecht heeft ook deze vrouwenbeweging vele doelen bereikt. Abortus kan nu. Er zijn Stichtingen te

gen Sexueel Geweld opgericht. Er zijn Blijf van m'n Lijf huizen. Het is 'normaler' als vrouwen buitenshuis werken. Lesbisch zijn mag toch?! Mannen doen ook de afwas en er zijn nu ook vrouwelijke managers, topambtenaren en niet te vergeten: ministers. De strijd was gestreden en ook de tweede feministische golf is nagenoeg weggeëbt. Opnieuw lijkt ingekapseld een beter woord.

WAAROM DEZE AKTIE

Inhoudelijk hebben we afgesproken om naar aanleiding van de maatschappelijk neutrale kerstredede van beaTrix juist de nadruk te leggen op verschillende posities van vrouwen in de samenleving. Het is niet zo dat wij afgunstig zijn op de rijkdom van bv. de koningin en dat onze behoefte om haar te laten delen veroorzaakt wordt doordat we zelf wat rijker willen worden. Dit is natuurlijk niet de bedoeling. De koningin en haar geld zijn slechts symbolen van hoe verhoudingen in de wereld liggen. Het is onze bedoeling die verhoudingen duidelijk te maken met de daaraan gekoppelde onrechtvaardigheden voor de meeste mensen op de wereld.

We citeren nu stukjes uit de kerstredede van vorig jaar van 'onze' koningin;

- We moeten overeenstemming zoeken over wat ons te doen staat met het oog op de toekomst. Welke beperkingen wij onszelf willen opleggen en waar we echt verantwoordelijkheid willen nemen. Dit zal vertaald moeten worden in pijnlijke maar ook verstandige besluiten voor het heden.
- Het is niet zozeer de welvaart op zichzelf die ons op den duur zal opbreken, maar de voortdurende zucht naar meer, in samenhang met het onvermogen tot delen.
- Het egoïsme is in onze maatschappij verworven tot een drijvende kracht.
- Wij moeten nu in de eerste plaats leren onze hebzucht te beheersen. Ieder zal voor zichzelf kunnen nagaan wat zij of hij echt wil bezitten.

Waar haalt de op één na rijkste vrouw van Europa de arrogantie vandaan om op deze manier over delen te praten? Terwijl ze meer dan 9 miljard gulden bezit (en 5% aandelen heeft in Shell, ter waarde van 3,7 miljard). Ze gaat voorbij aan het feit dat hoe we nu leven een geschiedenis heeft van eeuwen, waarin de onderdrukking van met name vrouwen verschillende vormen heeft aangenomen, die nu nog steeds gelden.

Het schrijnendst zijn ze zichtbaar in de derde wereldlanden, maar hier zijn ze ook, verdoezeld en ontkend door de wollen welvaartsdeker; ;
-Zwarte vrouwen worden o.a. door alledaags rascisme zowel op persoonlijk als op maatschappelijk

NATIONALE VROUWENDAG

nivo gediscrimineerd en onderdrukt. -Het gezin wordt nog steeds als ideale samenlevingsvorm gepromoot (met name in het westen) waardoor o.a. het gratis werk van vrouwen, haar afhankelijke positie, sexueel geweld binnenshuis, vrouwen- en kindermishandeling nog steeds beschermd en legaal kan gebeuren. Bovendien worden buitenlandse vrouwen gedwongen om bij hun man te blijven, omdat ze geen zelfstandige verblijfsvergunning krijgen. Het gezin is de consumptie-eenheid die zorgt voor een maximale afname van alle goederen die onze economie in stand houdt. Dit terwijl de koningin zo graag wil dat we op zoek gaan naar onze minimumbehoeften.

-Het hiervoorafgaande is één van de voorbeelden hoe heteronormen en waarden opgedrongen worden. Een ander voorbeeld hiervan is dat duizenden vrouwen nog steeds door verkrachting of uit economische noodzaak gedwongen zijn tot sex met mannen, potten niet vrijuit voor haar voorkeur uit kunnen komen zonder dat daar sancties in de vorm van subtiel of openlijk geweld op staan of een totale ontkenning van haar identiteit, omdat ze een bedreiging voor de samenleving vormt.

-De meiden van tegenwoordig worden dubbel belast. De oude waarden van verzorging en verantwoordelijk zijn (voor anderen) blijven van kracht, daarnaast zijn de nieuwe eisen dat zij ook nog een positie moet zien te krijgen in de mannenmaatschappij d.m.v. opleidingen, baantjes enz.

Hoewel het lijkt dat de kansen voor mannen en vrouwen steeds gelijkjer komen te liggen, liggen die 'kansen' binnen de enge begrenzingen die de mannenmaatschappij ons stelt. Ook is het zo dat aan een vrouw hogere eisen worden gesteld dan aan een man om in dezelfde positie te komen. Daarnaast is het ontkende, ondergevalueerde en onzichtbare gebied, dat altijd al tot de taken van de vrouwen behoorde, nog grotendeels hetzelfde. Bovenop dit alles is er de allesoverheersende bedreiging op straat, in huis, opje werk, op school, om het slachtoffer te worden van sexueel geweld, lichamelijk dan wel psychologisch.

Vandaag laten we zien dat feest samengaat met verzet. We manifesteren ons d.m.v. spandoeken, theater, ballonnen, spel, clowns, versnaperingen, muurkranten. Wij zijn blij dat we in de positie verkeren om dit te kunnen doen maar...

GEEN ENKELE VROUW IS ECHT VRIJ VOOR-
DAT ALLE VROUWEN VRIJ ZIJN.

KOMMUNIKEE

Amsterdam 6 maart 1990

Beste voor vrede en gelijkheid strijdende mensen,

Onze drie dagen hongerstaking door wij vrouwen, vluchtelingen uit Iran, is een symbolisch protest tegen de huidige situatie in Iran. Het is een protest tegen armoede, onvrijheid, onderdrukking, executies, martelingen en stenigingen. Het is een protest tegen het aanhouden van deze misstanden door de Iraanse regering, die door middel van de religie en het religieuze apparaat, hiermee de belangen van de sterken en machtigen in de Iraanse samenleving verdedigt tegen alle noden en behoeften van de werkende klassen in.

Hieruit zijn voortgekomen: meer dan vijf miljoen werklozen, drie miljoen oorlogsvluchtelingen, enkele honderdduizenden oorlogsslachtoffers en blijvend invaliden, duizenden politieke gevangenen en twee miljoen politieke vluchtelingen.

In deze situatie raken juist de Iraanse vrouwen in een nog slechtere positie, doordat de islamitische wetgeving hen vele rechten onthoudt en de samenleving de vrouw onderdrukt. Het productieproces in Iran draait op lage toeren. Vele bedrijven werken onder hun capaciteit. Daardoor worden arbeidervrouwen de toegang tot de produktie ontzegd. De mannen gaan

voor. Slechts 6% van de Iraanse vrouwen kan op dit moment aan de produktie deelnemen. Ook al zou de economische opleving zich doorzetten, dan nog werkt de islamitische mentaliteit in het nadeel van vrouwen, omdat zij steeds gedwongen worden de meest inferieure plaatsen in te nemen, zo mogelijk bij het huishouden te blijven. Vrouwen hebben dus in de regel in Iran geen kans door hun arbeidskracht te verkopen inkomen en maatschappelijke invloed te winnen.

Zwangere vrouwen, die het wagen hun eigen mening te uiten worden in Iran, eerst gevangengenomen en na volhouden van hun mening, geeksekuteerd, ongeacht hun zwangerschap. Dus de executie is er niet een van een, maar van twee personen.

Ouders, broers, zusters en kinderen van politieke gevangenen worden in Iran aangehouden, alleen maar om het feit dat bloedverwantschap gevaar voor politieke verwantschap inhoudt. Vrouwen kunnen in Iran gestenigd worden voor bijvoorbeeld overspel en ontucht, maar de omstandigheden en de motieven die er toe aanleiding gaven, worden niet meegeteld, bijvoorbeeld vanwege de noodzaak te voorzien in middelen van bestaan. Als vrouwen weigeren hun sluier te dragen in het openbaar, of zelfs als hun sluier niet op de goede manier gedragen wordt, kunnen zij straffen oplopen tot 75 zweepslagen of in een kamp terecht komen.

ZWITSERLAND:

"SCHLUSS MIT DEM SCHNUFFELSTAAT!"

Op 3.3 demonstreerden in de zwitserse hoofdstad Bern 30.000 mensen tegen de zgn. Schnüffelstaat. De opheffing van de politieke politie werd geëist en de openbaarmaking van alle dossiers. De demo mondde uit in grootscheepse rellen. Openbare gebouwen werden bestormd en bekogeld met stenen en verf, auto's werden op hun kant gezet en in brand gestoken. De smeris trad op met waterkanonnen, rubberkogels en traan-gas. Het was het voorlopige hoogtepunt in de zgn. Fichenaffaire (fiches zijn de kaarten in de kaartenbakken). De affaire kwam eind '88 aan het rollen en de oorzaak was een telefoontje van minister van justitie en politie (EJPD) Elisabeth Kopp aan haar echtgenoot. Een telefoontje dat de zwitserse staat ruim een jaar later op zijn grondvesten doet schudden.

Op 12.1.89 trad E.Kopp af. Een dag tevoren was bekend geworden dat ze er van verdacht werd het ambtsgeheim te hebben geschonden. E.Kopp had

Gebleken is bijv. dat het Bundes-anwaltschaft sinds '79 beschikt over de dossiers van het Rode Kruis over 180.000 vluchtelingenkinderen en hun gastfamilies. "Men hoopt zo aanwijzingen over spionage te verkrijgen", zei bondspresident Koller. Vrouwen die politiek actief zijn te-

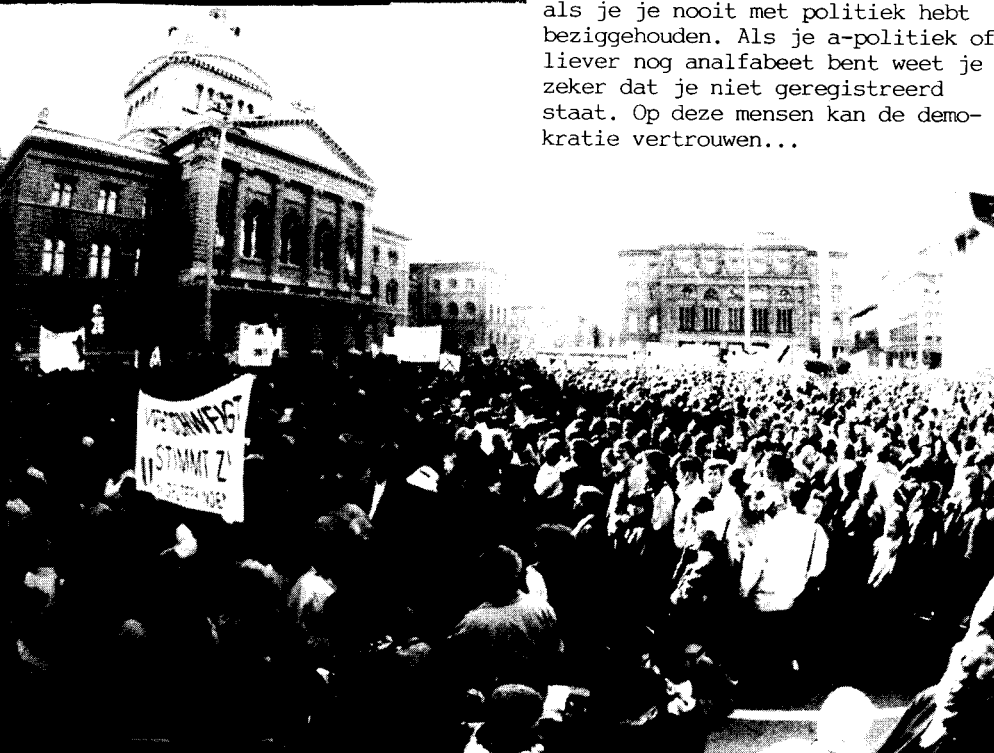
namelijk haar man op 27.10.88 opgebeld met de mededeling dat hij zich maar beter terug kon trekken uit de Raad van Commissarissen van het bedrijf Shakarchi Trading AG. Ze was diezelfde dag te weten gekomen dat het bedrijf er van werd verdacht drugsgelden wit te wassen. Er werd een parlementaire onderzoeksmis-sie ingesteld die moest onderzoeken hoe E.Kopp aan haar informatie was gekomen. Vanaf dat moment volgde de ene sensationele ontdekking na de ander over het reilen en zeilen van de zwitserse veiligheidsdienst, die valt onder het EJPD. Ontdekt werd dat deze beschikt over 900.000 dossiers van burgers en politieke organisaties - 15% van de zwitserse bevolking en 1/3 van alle buitenlanders staat geregistreerd. Deze getallen en de redenen van de registratie hebben een ware golf van verbijstering en woede veroorzaakt. De regering zag zich gedwongen om enkele eisen van het comité "Schluss mit dem Schnüffelstaat" in te willigen, o.a. dat in principe iedere burger recht op inzage in zijn of haar dossier heeft. Er liggen sinds begin dit jaar al 120.000 aanvragen. Tegen minister E.Kopp begint binnenkort een proces.

Je staat geregistreerd als je bijv. wel eens redacteur of redactrice van een tijdschrift bent geweest; als je wel eens zelf hebt geschreven: politieke, maatschappij-kritische of wetenschappelijke artikelen en boeken; wel eens kongressen in het buitenland hebt bijgewoond; wel eens een Oosteupees land hebt bezocht; wel eens aan demonstraties of politieke manifestaties hebt deelgenomen etc.

Je staat niet geregistreerd als je Chili, Z.Afrika of Turkije hebt bezocht; als je lid bent geweest van het Nationaal Front o.i.d.; als je hebt gezwegen over schendingen van de mensenrechten in Zwitserland; als je je nooit met politiek hebt beziggehouden. Als je a-politiek of liever nog analfabeet bent weet je zeker dat je niet geregistreerd staat. Op deze mensen kan de democratie vertrouwen...

gen genentechnologie staan geregistreerd omdat ze wel eens bommen zouden kunnen leggen. Verder is er bijv. sprake van een V-Liste (Verdächtigenliste) bestaande uit 3000 personen die in tijden van "krisis" moeten worden geïnterneerd. De cellen zijn daarvoor al gereserveerd, d.w.z. ze worden in "krisistijd" voor dat doel leeggeruimd. Er is ook meer bekend geworden over de zgn. papieren oefeningen (voorbereidingen op oorlog/krisis) en de functie die de territoriale troepen (vgl. met de NATRES hier) daarin vervullen. Gesproken wordt in dit verband over een zwitserse Securitate. Gegevens worden ook doorgespeeld aan instanties en bedrijven. Op grond van bijv. vakbondsactiviteiten zijn mensen ontslagen. Een zwitserse variant van het Berufsverbot. Bizar is, tegen de achtergrond dat zelfs parlementsleden en fractiemedewerkers in de kaartenbakken zitten, dat het parlements-lid Cincera (van de liberale FDP) op eigen houtje staatsveiligheid aan het bedrijven is. Hij beschikt zelf al jaren over een eigen privé-archief. Tussen hem en de staatsveiligheidsdienst bestaan er nauwe contacten.

Al met al bevat de Fichenaffaire zo een aantal ingrediënten die tezamen een brisant mengsel vormen. De opschudding is dan ook giganties en er komen steeds weer nieuwe, tot dusver, onbekende dossiers boven tafel. De affaire roept herinneringen op aan de onthullingen van Onkruid (Wintex, PMC- en CID-papers). Onthullingen die niet zo'n grote maatschappelijke beroering teweegbrachten als nu in Zwitserland. Het verschil zit 'm waarschijnlijk daarin dat aan het begin van de affaire niet een klubje inbrekersters staat maar een minister van justitie en politie. Maar ook de bestorming van het Stasi-hoofdkwartier in Oost-Berlijn nog vers in het geheugen is ongetwijfeld van grote invloed. Leuzen als "Schnüffelbullen, Staatsschutzschmier/stürmen wir ihr Hauptquartier!" en spandoeken als "Demokratie-Orkan fegt durch Osteuropa - und hier?" spreken wat dat betreft boekdelen. 3 Dagen na de demo en de rellen stemde het zwitserse parlement tegen de afschaffing van de politieke politie want terrorisme, spionage, gewelddadig extremisme en georganiseerde misdaad moeten ondanks alles bestreden blijven worden. Maar het onbehagen blijft en dat deze affaire nog een flinke politieke staart zal krijgen met alle consequenties van dien lijkt onvermijdelijk. Afgelopen week is het comité "Schluss mit dem Schnüffelstaat" begonnen met het verzamelen van handtekeningen voor een referendum om zo af te dwingen dat de politieke politie wordt opgeheven en in de grondwet vastgelegd wordt dat niemand meer op grond van zijn of haar politieke overtuiging mag worden "besnuffeld".

HONGERSTAKING GRAPO /PCE(r)

Er is nauwelijks aktuele in formatie over de huidige stand van zaken. De burgerlijke media is verstomd. Er zijn nog verschillende grotere en kleinere demonstraties geweest. M.n. in Euskadi hebben er vele protestakties plaatsgevonden. Het gaat zeer slecht met de gevangenen. Ze hebben na 3 maanden hongerstaking al hun reserves opgebruikt. Vandaag 14.3 is het de 105e dag van de hongerstaking. Op alle gevangenen wordt dwangvoeding toegepast en ze worden steeds heen en weer verplaatst, van de bajes naar het ziekenhuis (om daar de dwangvoeding te ondergaan) en weer terug etc, etc. De houding van de staat blijft hard: geen onderhandelingen. Niet buigen voor "politieke

chantage", Spanje is een democratie en daarom zijn er ook geen politieke gevangenen etc. De houding van de Spaanse staat blijkt een stimulans te zijn voor de houding van de BRD-staat t.o.v. de politieke gevangenen. Op de solidariteitshongerstakingen in de Duitse bajes wordt nl. bikkelaarhard gereageerd. De vrouwen in Köln-Ossendorf zijn uit elkaar gehaald en het is onduidelijk of ze weer samen kunnen komen. In Aichach is de 3 uur per week die Brigitte Mohnhaupt met Manuela Happe en Claudia Wannersdorfer mag doorbrengen geschrapt. Iedere uiting voor de samenvoeging moet tot stilzwijgen worden gebracht. Gedreigd wordt het weinige wat tijdens de hongerstaking

van vorig jaar is bereikt weer af te nemen. Er werd op het symposium eigenlijk alleen maar gesproken over de nieuwe generatie kerncentrales met natuurlijke circulatie (oeff!!) wordt genoemd. Het was dan wel duidelijk dat de hoop van de atoomlobby dit keer is gevestigd op deze reaktor. Nu wil men alleen nog de rest van de bevolking verleiden om voor deze centrales te kiezen. Degenen die een complete deelnemerslijst willen hebben moeten even een briefje schrijven naar ons archief.

de drie medewerkersters van de St. LAKA, postbus 8094 6710 AB Ede, 08380-21414

Inzake de hongerstaking in Spanje.

PCE(r) op 30 november '89 opnieuw in hongerstaking. Momenteel worden de meeste hongerstakers/sters onderworpen aan dwangvoeding en koma-lösung en zullen een aantal niet meer uit hun koma bijkomen. Behalve het breken van de hongerstaking, lijkt de Spaanse staat zich nu ook tot doel te hebben gesteld de groeiende solidariteit met de hongerstaking onmogelijk te maken door absolute censuur op berichtgeving in de pers m.b.t. de hongerstaking af te kondigen. Deste noodzakelijker wordt het dat alle solidaire groepen en individuen hun inspanningen op- Al sinds 21 augustus '89 zijn politieke gevangenen uit de GRAPO (anti-fascistische verzetsgroep v/d eerste oktober) en de PCE(r) (heropgerichte kommunistische partij van Spanje) in hongerstaking om samenvoeging te bewerkstelligen. Deze hongerstaking werd op 25

september '89 afgebroken omdat de Spaanse staat, met verkiezing en in het vooruitzicht, de eisen verklaarde te zullen inwilligen. Na de verkiezingen bleek wat het woord van de PSOE-regering waard was: alle toezeggingen werden teruggedraaid! Hierop gingen 48 gevangen militanten/tes uit de GRAPO en de voeren om de stilte te doorbreken. Hiertoe hebben wij - de Steun-groep Politieke Gevangenen- het

initiatief genomen een brochure uit te geven die een bundeling bevat van verklaringen en interviews vanuit het Spaanse verzet, alsmede een aantal solidariteitsverklaringen van revolutionaire groepen uit W-Europa. De brochure is te bestellen bij de A.F.-boekhandel, Reitemakersrijke 19, 9711 HT Groningen, of telefoons van do. t/m za. tussen 12 en 6 via nr. 050-143107. De brochure kost f5,- p.s. inclusief verzendkosten.

IN HET HOL VAN DE LEEUW

Maandag 5 maart hield de eigenaar van de kerncentrale Dodewaard een feestje. De GKN (gemeenschappelijke kernenergiecentrales Nederland) bestond namelijk 25 jaar en de centrale in Dodewaard draait al 20 jaar. Wij, drie mensen van het LAKA, landelijk anti-kernenergie archief, hadden uitnodigingen gekregen en gingen erheen. De bedoeling was informatie te krijgen voor ons archief. Eerst hebben we nog bij de anti-kernenergie picket-line gestaan maar zijn hierna naar binnen gegaan. Binnen waren er ongeveer 200 deelnemers, voornamelijk ietwat oudere kalende mannen uit de atoomlobby-scene. Welgeteld waren er 4 vrouwen. Wij vielen dan ook wel wat op door de enigszins andere kleding bijvoorbeeld. Ook werd er rekening mee ge-

houden dat we binnen aktie zouden voeren. In de zaal waar de lezing werd gehouden stond namelijk vrijwel permanent iemand van de beveiligingsdienst. Onder de deelnemers bevonden zich een flink aantal kopstukken uit de kernenergie wereld. Bijvoorbeeld de direktoren van Dodewaard (Arnold), de SEP (Ketting), de KEMA (kleijn), Urenco (Dee), COVRA (Vrijen). Lansink (CDA) stond op de deelnemerslijst maar is niet geweest. Verder was er Kistemaker, de uitvinder van de Nederlandse Ultra-centrifuge. In de tweede wereldoorlog deed hij onderzoek voor de Duitse wetenschappelijke spionagedienst 'Cellastic'. Op het partijtje kwam ook Goldberg. Hij was wel bekend als de ME-burgermeester omdat hij in Dodewaard werd ingezet als waarnemend burgermeester

(1981). Hij is ook waarnemend burgermeester geweest in Woensdrecht en Vlagtwedde (afval in zoutkoepels). Verder waren er vertegenwoordigers van energiemaatschappijen, CNV, NCW en VNO. Uit het bedrijfsleven waren de volgende bedrijven vertegenwoordigd: Nucon BV-Amsterdam, Groep AIB Vincotte-Brussel, DHV ingenieursbureau-Amersfoort, Delta Consult-Breda, Torch Consultants-Oegstgeest, Nera-toom-Amsterdam, Novem-Sittard, Van Rossum en Partners-Den Haag, GEC Alstom Intern.-Rijswijk, Akzo-Hengelo. Ook was er een deelnemer van het ministerie van defensie DMKM-WCS. Dit betekent waarschijnlijk: dienst materiele koninklijke marechaussee - wapen en communicatie systemen.

EDE, 8 maart 1990

BEZETTING MABON

Verklaring n.a.v. solidariteitsbezetting bij MABON.

Vandaag, 7 maart 1990, bezetten wij, krakersters en sympathisanten het hoofdkantoor van de MABON; de Maatschappij Bouw Ontwikkeling Nederland BV aan de Volmerlaan 7 in Rijswijk.

Wij doen dit uit solidariteit met het WOLTERS NOORDHOF COMPLEX in Groningen, dat na een aantal jaren leeg te hebben gestaan en nu 5 jaar gekraakt is, nu slooprijp is bevonden door de gemeente Groningen en de PGGM, de eigenaar.

-Het plan is om op de plaats van het complex een bibliotheek te bouwen. De overige ruimte zal worden opgevuld met kantoorruimte (1/3 à 1/4 deel van het totaal).

De PGGM die met haar premiebetalers vnl. opereert in de min of meer 'sociale' beroepsgroepen, zal met het bibliotheekproject voor de buitenwereld ongetwijfeld goede sier proberen te maken op 'sociaal' gebied. De werkelijkheid is echter dat de PGGM kantoorbouw ten bate van de financiële haalbaarheid van projecten niet schuwt (zie het plan voor WNC). Sociale woningbouw is uit commercieel oogpunt natuurlijk minder winstgevend. Panden leeg laten staan en laten verkrotten, in afwachting van het meest lucratieve plan is voor de PGGM, ook in Den Haag, geen probleem. Om er zeker van te zijn dat een pand leeg blijft staan, zoniet om de verkrotting/slooprijpheid te bespoedigen, richt men eventueel de nodige vernielingen aan.

Door zich aan te passen aan prestigieuze stadsontwikkelingsplannen van een gemeente, verkantoring van stadscentra, wegsanering van woonruimte langs de weg van winstbejag, werkt de PGGM ijverig voor een eigen spaarpotje (zie Vrij Nederland van 9/10/'89).

EN WAAROM DAN BEZETTING VAN MABON?

-De PGGM heeft de MABON aangesteld als bouwer van het bibliotheekcomplex.

-MABON is 100% dochter van de Hollandse Betongroep, een bedrijf dat er al eerder blijk van heeft gegeven dat het niet uitmaakt wat of waar men bouwt. Zo was zij betrokken bij de bouw van kerncentrales, de vliegbasis Woensdrecht en projecten in Zuid Afrika.

-Bovendien heeft AMBON, evenals de PGGM, geen onwillige houding ten opzichte van gemeentebestuurders die zich ontpoppen tot prestigieuze stadsplanners. Immers: hoe groter de kantoren, hoe hoger de winst en daar gaat het om, nietwaar?

Wij willen/ eisen daarom dat MABON zich terugtrekt uit de bouwovereenkomst met de PGGM.

CITY, CITY, BANG, BOEM!

Een ziekte lijkt het, het snel bouwen van luxe projecten in elke stad die zich daarmee van een belangrijke positie lijkt te willen verzekeren in het Nederland/ Europa van de toekomst. Door het bouwen van objecten door grote beleggers en speculanten wordt de bouwmarkt een elitair gebeuren, bouwen voor en door rijken. In Groningen is dat te merken bij het W.N.C., en bij de plekken waar ooit mensen woonden.

Bijvoorbeeld: School je dood, dit pand is ontruimd door illegaal gesjoemel met het bestemmingsplan. Nu staat hier een illegaal gebouwde casino.

Het Witte Huis, dit pand is ook ontruimd en hier staat nu een kantorencomplex.

Het Oude Politiebureau, dit is ook ontruimd en hier wordt nu gebouwd aan kantoren, winkels en zeer luxe woningen.

Allemaal plekken waar mensen bezig waren om de woningnood in Groningen voor mensen met lage inkomens op te lossen. Het Wolters Noordhof Complex is door de eigenaar (PGGM) leeggesloopt. Door het vernielen van dak, vloeren, sanitair, enz., heeft men getracht het complex onbruikbaar te maken. Toch is het na jaren van

leegstand gekraakt en voor verdere sloop en verval behoed.

De bewonersters zijn nu 5 jaar bezig en hebben het weer bewoonbaar gemaakt. Bovendien is er behalve woonruimte een vrouwencafé, ateliers, een dagkafé, een werkplaats en een volkxkeuken. Wanneer MABON ja zegt tegen de PGGM, leidt dit tot sloop van het WNC en verlies van de sociale woon/werkfunctie van het complex. De gemeente heeft het echter slim bekeken. Zij slaat twee vliegen in één klap. WNC is een plek waarvoor nogal wat kritiek wordt geuit op het gemeentebestuur en de bibliotheek die ervoor in de plaats moet komen is een mensvriendelijke, cultureel verantwoorde facade naar de Groninger stadsbevolking.

EEN BIEB, TE GEK, MAAR NIET OP ONZE PLEK!!!

De bestaande bibliotheek kan gemakkelijk verbouwd worden. Daarbij komt dat er de afgelopen jaren überhaupt slechts bezuinigd is op het Groningse bibliotheekgebouwen. De subsidie is verminderd met f125.000, het aantal werknemers is afgenomen, filialen zijn gesloten. Nu komt men met een nieuw gebouw op de proppen, iets wat veel geld kost, zonder dat daar één cent ten goede komt aan het bibliotheekwezen op zich. Het levert een gebouw op, waarvan het ongetwijfeld de bedoeling is dat het oogt en als statussymbool nieuwe investeringen aanlokt.

Het WNC is een plaats waar mensen op een relatief vrije en zelfstandige, onafhankelijke en gelijkwaardige wijze samenwonen en -werken en ideeën en maatschappijvisies ontwikkelen en uitdragen. Wij zullen ons blijven verzetten tegen een eventuele ontruiming om deze verworvenheden te behouden!

-GEEN CITYVORMING IN GRONINGEN, DEN HAAG, OF WAAR DAN OOK!

-MABON, STOP KONTRAKT MET PGGM!

-WNC VOOR DE BEWONERSTERS.

KRAKEN IS GEEN PROBLEEM MAAR EEN OPLOSSING!!!

VERSLAGJE VAN DE MABON BEZETTING

Na om 12 te hebben verzameld op het station zijn wij (krakersters en sympathisanten) naar het kantoor gelopen en meteen naar de 4e verdieping doorgestoomd. Dit is de etage waar de MABON zetelt.

Hier werd eerst door wat medewerkers duwpogingen ondernomen, maar toen ze zagen dat het weinig zin had zijn ze daar mee opgehouden. Er volgde een gesprek met een hoge vent van het bedrijf, hij wilde niks weten van wat wij eisten en luisterde nauwelijks. Dit veranderde zodra twee rechercheurs van het plaatselijke cowboy verhuurbedrijf (politie) erbij kwamen om te onderhandelen (het was niet mogelijk ze buiten te houden i.v.m. meerdere ingangen en weinig buitenploeg). Met alle redevelijkheid werd uitgelegd hoe de parlementaire democratie werkt en het kwam er op neer dat als wij bezwaar hebben tegen een bieb op de plek waar nu een levendig kraakcomplex staat, we naar Groningen moesten gaan. Na ruim een uur binnen te hebben gezeten en met de lokale pers te hebben gesproken (radio West en de Haagse krant) en tegen MABON te hebben gezegd dat ze niet moeten bouwen zijn we weggegaan. Het was een zonnige dag.....

Berichtje uit Wolters. De P.G.G.M. wil graag dat W.N.C. binnenkort verlaten wordt (een paar weken) en anders spannen zij een kort geding aan. Voor een deel van de nieuwbouw schijnt een bouwvergunning afgegeven te zijn hoewel het bestemmingsplan nog niet rond is. Kortom ze zetten er flink vaart achter. De eigenaresse van het W.N.C., de P.G.G.M., is een van de meest kapitaalkrachtige beleggers in NL. Het W.N.C. is, evenals vele andere panden, aangekocht en behandeld als speculatie object. Daarbij werd gebruikt gemaakt van de bekende praktijken: leegsloop, kraakwachten, knokploeg. Het hoofdkantoor van de P.G.G.M. vindt je in Zeist.

De nieuwe openbare bibliotheek en kantoorruimtes waar het W.N.C. voor zou moeten wijken worden ge- en verbouwd door MABON. Dit is een 100% dochteronderneming van de Hollandse Beton Groep.

De H.B.G. is o.a. betrokken geweest bij de bouw van de kerncentrale in Borsele, bij de bouw op de vliegbasis Woensdrecht, is betrokken bij

de bouw van de IJ-boulevard en ze heeft connecties en bedrijven in Zuid Afrika (gehad). In WO II hebben ze uitgebreid samengewerkt met de fascistten. Hieronder volgen een aantal namen die met de H.B.G. te maken hebben:

Hollandsche Beton Groep NV Rijswijk
werkmaatschappijen: H.B.M. Hollandsche Beton Maatschappij Rijswijk; H.B.W. Hollandsche Beton en Waterbouw BV Gouda; H.W.Z. Hollandsche Wegenbouw Zanen Heemstede; H.C.G. Hollandsche Constructie Groep Leiden; Intervam BV Rijswijk; H.A.M. Hollandsche Aannemings Maatschappij Rijswijk; I.F.G. Internationale Funderings Groep Gouda; Interbeton BV Rijswijk; C.E.I. Constructies-Elektriciteitswerken en Industriebouw NV Brussel. Dochtermaatschappijen e.d.: Tebodin Advies en Constructie Bureau BV Den Haag; MABON Maatschappij Bouwontwikkeling BV Rijswijk; D.M.C. Delta Marine Consultants BV Gouda; Schokindustrie BV Zwijndrecht; H.D.M. Hollandsche Delfstoffen Maatschappij Rijswijk; Nederlandse Zeeboor- maatschappij BV (Sedneth 50%) Den Haag; Bitumarin BV (33 1/3 %) Zaltbommel

WNC

GRONINGEN

KILL A MULTI

Eind vorig jaar werd een diskussiestuk gelanceerd over een anti-Shellcampagne in de B.R.D. We vonden het van belang een poging te wagen om het stuk te vertalen. Niet als voorbeeld, maar als aanvulling. Het stuk is vrijwel geheel overgenomen. Alleen het deel over het internationalisme is weg gelaten. Dit vanwege de lengte van het geheel en omdat het internationale kader al in het hele stuk een belangrijke rol speelt.

SHELL RAUS AUS SÜDAFRIKA! KILL A MULTI!!

Hierbij willen we het hebben over de campagne 'Shell uit Zuid-Afrika!'.
Het imperialisme als hoofdvijand, moeten we vandaag de dag een grote behendigheid toekennen. Enerzijds vanwege de enorme vernieuwingsdrift en anderzijds vanwege het geselecteerd ingaan tegen alles wat het bedreigd door het zelf te bedreigen.

Behendigheid om kritiek op te vangen en te verwerken (bv. het milieu), maar ook om een crisis te overleven (bv. de schuldenproblematiek). Een behendigheid die niet bepaald veel kwaad bloed zet. De acceptatie ervan is hoog.

De flexibiliteit van de vernieuwingsdrift uit zich in onregelmatige regeringswisselingen, koersveranderingen e.d. Ze hebben gemeen dat er niets wezenlijks verandert in dit land. De consensus van de democraten, dus de aanvaarding van het kapitalistische systeem, gaat van de groenen tot de republikanen. Daardoor is het in staat, iedereen, die één of andere richting meer aanspreekt, bestaansmogelijkheden te geven, toezeggingen te maken, ze tevreden te stellen. Dit geldt echter niet voor iedereen. Soms is de onderdrukking en arrogantie zo groot, dat mensen in verzet komen, dat mensen nemen wat hun zowiso toebehoort en aanvallen wat hun vernietigd, om eindelijk, tenminste één keer terug te slaan. Ze laten zien dat het mogelijk is de gelatenheid te doorbreken. Ze ontwikkelen protest en verzet. Ze organiseren zich, ze herkennen waar het om gaat: een zelfbepaald leven is allen mogelijk zonder een systeem van vervreemding, zonder het vaste waarde- en normenpatroon van alle menselijke relaties.

Solidariteit is een wapen;
Ons beste wapen.

Vanwege hun potentiële of echte dreiging, worden deze mensen van oudsher aan splitsing, integratie en waar nodig aan repressie onderworpen. En vaak werkt dit ook.

Links radikaal is in dit land relatief geïsoleerd. Ook al lukt het ons om op bepaalde onderwerpen steeds meer het politieke initiatief te nemen, maatschappelijke discussies mede te bepalen, de staat om een reactie te dwingen.

We schrijven dit in '89, tijdens een crisisperiode van radikaal-links. We doen dit tegen de achtergrond van de eigen geschiedenis van maatschappij-analyse en praktijk, die de laatste jaren steeds vaker in de vorm van een "speerpuntcampagne" (dwz een campagne gericht op een bepaalde gebeurtenis of tijdsduur) naar buiten kwam.

De oorzaak van de crisis is veelzijdig. Aan de ene kant is hij zeker veroorzaakt door onze tegenstanders. Aan de andere kant zijn het de inhoudelijke en organisatorische problemen van ons zelf. Een probleem is, dat het ons tot nu toe niet gelukt is, een overtuigende, politieke utopie te ontwikkelen, waarop radikaal-links zich langer dan één bepaalde campagne kan organiseren. Het is niet alleen het systeem dat ons verzwakt, het is vooral ook de gebrekkige organisatie, de verschillende uitgangspunten en inschattingen, die een bepaalde eenheid belemmert en ongrijpbaar maakt.

De ervaringen maken duidelijk, dat het imperialisme links-radikale initiatieven goed kan weerstaan. Integratie -en uitsluitstrategieën hebben hier een lange en ervaren geschiedenis. Ze weten hoe ze ons moeten aanpakken en wij moeten ons daarop instellen.

Sociaaldemokratisering en reformisme, een probleem van westeuropes-links

Als we over sociaal-demokratisering praten, bedoelen we niet uitsluitend de macht van een sociaal-demokratische partij, maar meer het vermogen van de heersende klasse om flexibel op conflicten te reageren, te integreren, te verdelen en te begrenzen. Deze manier, waarmee de duitse sociaal-democratie met haar linkse kretologie en kontra-revolutionaire maatregelen in de jaren twintig de duitse arbeidersklasse haar bloe-

digste nederlaag bezorgde, is tegenwoordig een van de drijvende krachten achter het westeuropese imperialisme. Het zou betekenen dat sociale strijd ontkend zou worden, als de "overwinningen" genegeerd zouden worden. Als bv. de DGB (duitse FNV) hogere lonen eist, zal ze die ook krijgen. Weliswaar niet zo veel als geëist, maar wat minder. Beide kanten krijgen iets en daaruit komt de consensus van de democraten, de verzorgingsstaat van het metropolenkapitalisme. Dit soort resultaten laat zich goed verkopen aan de arbeidersters; er komt inderdaad wat uit, al is het maar een paar piek. Deze wat banale observatie is wel belangrijk voor het omgaan met sociaaldemocratie en reformisme.

We mogen daarbij echter niet vergeten, dat vele mensen tientallen jaren en generaties lang bang zijn gemaakt zijn voor elke verandering die voor de eigen voordeur zou kunnen gebeuren. We moeten de betrokkenheid van vele mensen aan de basis van sociaaldemocratische en reformistische groepen, niet de bonzen, seieus nemen.

Een ander belangrijk punt binnen de anti-Shellcampagne is voor ons de houding t.o.v. reformistische groepen buiten de sociaaldemocratie om. Dus groepen die een belangrijke rol spelen in de anti-apartheidsstrijd: kerken, vakbonden, solidariteitskomitees. Ze hebben allen gemeen (uitzonderingen bevestigen de regel) dat ze zich heel goed een revolutionaire ontwikkeling kunnen voorstellen, maar apartheid alleen zien als losstaand fenomeen en niet als deel van de kapitalistische logika van uitbuiting. Daarbij vervullen zij hier een objectieve, stabiliserende functie in het systeem.

In principe denken we, dat een praktische samenwerking op bepaalde punten met hen mogelijk is. We vinden het belangrijk dat ze zich met het thema bezighouden en we vinden dat ze goed werk doen. Wat ons echter scheidt is de fundamentele houding tov kapitalisme/imperialisme en patriarchaat, de radikale vernietiging daarvan en van alle daaruit volgende structuren wereldwijd. Voor de campagne denken we aan een benadering als bij het IMF. We hebben verschillende ideeën en uitgangspunten, die we niet willen laten vallen. We denken echter dat een gemeenschappelijke strijd mogelijk is op grond van de eis 'Shell uit Z-Afrika'. Onze voorstellingen binnen deze

mobilisatie worden op de volgende pagina's uitgelegd. Het is belangrijk dat er plaats is voor verschillende ideeën en natuurlijk hopen we, dat onze ideeën ook meer mensen dan tot nu toe zullen bereiken.

Ook al werken we bv. samen met kekelijke groepen, er verandert niets aan onze kritiek tov de kerk in het algemeen en haar functioneren in het systeem. Hetzelfde geldt voor de vakbonden en andere reformistische groepen. Wat uiteraard wel mogelijk zal zijn(en daar zullen we ook naar streven) is de gemeenschappelijke discussie op grond van verschillende ideeën. We denken dat door de veelvoud van uitgangspunten er ook een mogelijkheid ligt voor een sterke campagne.

Wat we niet los zullen laten is het doel, een radikale organisatie over de grenzen heen, de principiële afwijzing van patriarchaat en imperialisme en de noodzakelijkheid van een radikale verandering hier, met alle middelen die we daar voor nodig hebben. Een gemeenschappelijke campagne betekent voor ons, dat alle ideeën een plaats kunnen hebben en dat het juist daardoor ook mogelijk is Shell te laten struikelen.

De uitgangssituatie voor de radikale anti-Shellkampagne is in de westeuropese landen heel verschillend. Daardoor willen we met onze beperkte kennis, de redenen duidelijk te maken, hoe de anti-Shellkampagne zich in het bijzonder in landen als Nederland, Zweden en Denemarken ontwikkeld heeft en welke mogelijkheden we zien voor andere landen.

Het gaat om qua bevolking kleine, overzichtelijke landen, waar radikaal-links tenminste op nationaal vlak, relatief makkelijk informele kommunikatie- en coördinatiemogelijkheden kan ontwikkelen.

De anti-apartheidsbeweging en de internationale solidariteit met de volkeren van de drie continenten in het algemeen, is relatief sterk. Dit gaat tot aan de regeringen. Als voorbeeld noemen we de verregeande maatregelen van de zweedse regering tegen de interventie van de VS in Vietnam en de totale economische boycot van de deense overheid tegen Zuid-Afrika. Ook de begrotingen voor 'ontwikkelingshulp' behoren tot de hoogste ter wereld. Gesteund worden ook aan het bewind gekomen nationale bevrijdingsbewegingen in landen als Algerije, Zimbabwe en Nicaragua. Natuurlijk wordt deze

'ontwikkelingshulp' verstrekt onder politieke voorwaarden, maar over het algemeen is mede door deze situatie een brede discussie ontstaan over internationale politiek.

In Nederland, waar de campagne het verst ontwikkeld is, komen er nog twee redenen bij. Dat is aan de ene kant de koloniale geschiedenis en aan de andere kant het feit dat Shell een nederlandse multinational is en een symbool van nationale betekenis. Deze factoren bij elkaar hebben een gunstig klimaat geschapen voor de breedte en kracht van de campagne. In gesprekken met radikale anti-apartheidstrijdsters/ers uit Nederland bleek, dat voor het goede verloop van de campagne vaak de verklaring gegeven wordt, dat de leus 'Shell uit Z-A', als middel wordt gebruikt om de sociaal-demokratische politiek te ontmaskeren. Dit om duidelijk te maken dat achter hun vermeende humane politiek niets anders dan een beter gecamoufleerd imperialisme schuil gaat. Een groot deel van de motivatie voor de radikale anti-Shellkampagne komt dus voort vanuit de behoefte het deken van de repressieve tolerantie te verscheuren en de werkelijke situatie naar voren te brengen.

In Engeland ziet de situatie er anders uit. Ook hier bestaat er een koloniale geschiedenis in Zuid-Afrika en een sterke anti-apartheidsbeweging. Ook tegen Shell(40% Brits) zijn er telkens

weer akties, vooral pickets bij pompstations. Over radikale akties is ons niet veel bekend. De achtergrond van de engelse anti-apartheidstrijd ligt veel meer in de traditionele klassenstrijd, des te meer omdat een vierde van de mensen rond de armoedegrens leeft en vanwege het ontbreken van een autonome beweging.

In Italië, Spanje, Euskadi en de BRD zien we goede mogelijkheden voor de campagne. Dit vanwege de tradities en samenhangen van een links-radikale beweging en het internationale solidariteitswerk. Links-radikaal zit echter niet alleen in de BRD in een crisis. Allen zijn op zoek naar uitgangspunten en perspectieven, vooral tegen het Europa van 'Banken, Bonzen und Bullen'. Een onderwerp waar door verschillende akties al bekendheid aan gegeven is.

WAAROM SHELL?

Als we een beeld geven van boykots in de BRD, dan zien we in de eerste plaats een boykot van zuidafrikaanse produkten en daarnaast ook van produkten uit Israel en Chili. Er bestaan boykotoproepen tegen bepaalde banken wegens handel met Z-A en tegen bepaalde bedrijven wegens andere schweinereien(bv.Nestle). De laatste tijd komen er nog oproepen bij tegen bepaalde olie-maatschappijen. Texaco in verband met de Waddenzee, Esso (Exxon) wegens de Exxon Valdez

in Alaska, tegen BP is zeker ook iets (bv. de Piper Alpha) en Aral is daarna aan de beurt. We moeten ons dan toch afvragen welk nut al deze boycots nog hebben en wat ermee doen als we straks helemaal negens meer mogen tanken.

Doel van een boycot in een land als de BRD, is in de eerste plaats het bewust maken van mensen. Dat er onrechtvaardigheid bestaat, waar verantwoordelijken voor aan te wijzen zijn. Het is nuttig, omdat je laat zien wat je kan doen, hoe je je eigen deel kan beperken en je invloed kan laten gelden door een boycot. De vaak genoemde economische faktor is moeilijk te bepalen. Het effect is moeilijk in te schatten. Het is een proces waar een lange adem voor nodig is. In de VS, waar de boycotcultuur van de konsument(n) het sterkst ontwikkeld is, heeft de Shell-boycot flinke suksessen opgeleverd (20% minder omzet). Toch is dit een uitzondering. In de BRD heeft met name de fruitboycot tegen Zuid-Afrika sukses gehad. Bedrijven die nog steeds zuid-afrikaanse produkten verkopen, werden en worden ook militant aangepakt (RZ-aanslag op REWE vrachtwagenfabriek in '88) om ze via materiële druk tot een boycot te dwingen.

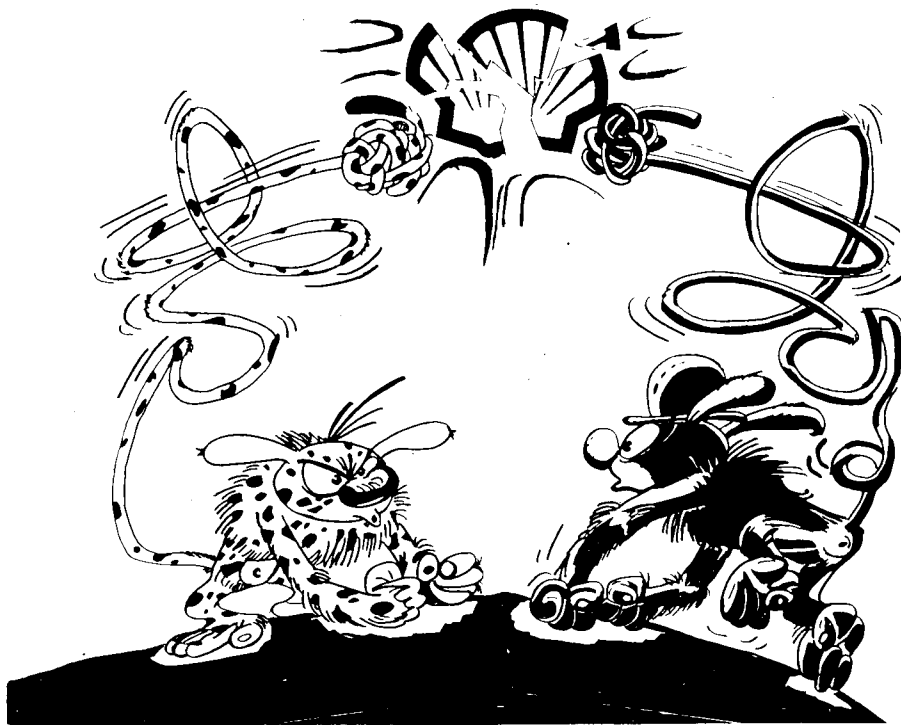
Het thema Zuid-Afrika is bij ons ver ontwikkeld. Bovendien roepen ANC, SWAPO, PAC en andere organisaties al jaren op tot een boycot.

Principieel maakt het niet veel uit of we Shell kiezen of een andere multi, zoals bv. Daimler. We vinden het zinvol, ons op één multi te konsentreren, om onze krachten te bundelen. De keuze bepalen we vanuit de inschatting, dat Shell het grootste en strategisch belangrijkste bedrijf in Z-A is. Maar ook omdat er al veel mensen mee bezig zijn, zodat we vanuit de campagne internationale organisatie op kunnen bouwen.

Als we nu pleiten om ons op Shell te konsentreren, dan gebeurt dat niet omdat Shell zo'n bijzonder erge multi is. Het gaat er om uit één van de vele te kiezen en ons daar op te konsentreren. Auch die härteste Muschel kann geknackt werden!!

Waarom de leus: Shell uit Zuid-Afrika, Kill A Multi!

Met deze leus willen we aktieve, internationale solidariteit uitoefenen met de bevrijdingsstrijd in Zuid-Afrika. We denken dat de keuze voor Shell strate-

gisch juist is. Wanneer Shell als grootste bedrijf in Z-A, gedwongen kan worden het land te verlaten, dan kan dit een domino-effekt geven naar alle buitenlandse bedrijven. Vroeger of later moeten ze toch allemaal gaan. De daarop volgende economische crisis binnen het land, zal de uiteindelijke omwentelingen dichterbij brengen. Ons ingrijpen tegen Shell krijgt juist nu een bijzondere betekenis. De westerse mogendheden, met vooraan de BRD-bedrijven, -partijen en vakbonden, proberen met behulp van de Klerk een 'hervormings'skript door te drukken. Dit met het doel, Zuid-Afrika, met z'n militair-strategische betekenis (kontrolle over de internationale handelswegen) en economische mogelijkheden (grondstoffen, investeringen, zekere en goedkope arbeidskrachten) in eigen hand te houden.

Ze willen afschaffing van apartheid door revolutie in ieder geval voorkomen. Hierdoor hebben ze, als onderdeel van een defensieve strategie, gedragsregels in hun zuid-afrikaanse bedrijfstakken ingevoerd, bevorderen ze het streven naar hervormingen binnen de vakbonden in Z-A en praten ze met het ANC om politieke invloed op hun uit te kunnen oefenen. De radikale anti-Shellcampagne grijpt hier in, als een poging de revolutionaire oplossing te bevorderen. De leus 'Shell uit Z-A' is niet in te dammen door de be-

drijven en partijen. Er bestaat voor hen de mogelijkheid, te weigeren om mee te doen met de campagne. Ze kunnen dit echter niet goed verkopen. Of ze doen mee, maar dan allen halfslachtig.

De eerste mogelijkheid achten we onwaarschijnlijk. Het zou te duidelijk zijn. De tweede is waarschijnlijker. Het zou vooral goed overeenkomen het sociaal-reformistisch zelfbeeld: met behulp vanuit de eigen rijen een voet tussen de deur houden bij radikaler bewegingen.

Het dus een doel, een leus door te drukken, die weliswaar niet revolutionair is, maar die we als eerste stap zien in de richting van onze bevrijding en natuurlijk de bevrijding van de mensen in Zuidelijk Afrika. Een soort revolutionair realisme dus, want wij hebben ook suksessen nodig. Ook met deze beperkte leus is het mogelijk het indammen te voorkomen, sympathie en solidariteit te winnen en de zelf opgebouwde vrijruimtes hier verder uit te bouwen. 'Kill A Multi' als onderdeel van de leus 'Shell uit Z-A, is voor ons daarom ook noodzakelijk, om duidelijk te maken waar het ons om gaat: een voorbeeldige aanval op één van de machtigste bedrijven ter wereld. Om duidelijk te maken, dat hier een revolutionaire weg bewandeld wordt, die niet door het terugtrekken van Shell uit Z-A te beëindigen is.

De leus is voor ons vergelijkbaar met de leuzen 'IMF-kongres voorkomen' en 'IMF versla-

gen'. De voorbeeldige aanval op het IMF-kongres moest aan de ene kant een succes voor radikaal-links opleveren. Aan de andere kant ging het er bij de campagne om het kongres niet als een losstaand feit te zien. De campagne mikte natuurlijk ook op het blootleggen en breken van het IMF.

Allebei, het breken van Shell en van het IMF, zijn natuurlijk alleen mogelijk in een internationaal kader. Maar dan nog, de doelstellingen moeten duidelijk worden.

Tegelijkertijd brengt de leus 'Shell uit Z-A' ook gevaren met zich mee. Verwijten, dat de campagne te groot voor ons is, dat onze adem te kort is en dat de ontwikkelingen in Z-A ons inhalen, zijn veel te horen. Het klopt, Shell is groot, maar ten eerste draait de campagne al in veel landen en ten tweede vinden we de internationalisering van ons verzet noodzakelijk. Iets wat we tegen de achtergrond van een authentiek ontwikkelde campagne mogelijk achten.

De mogelijkheid dat onze adem te kort is, schatten we in als het grootste gevaar. Er zijn veel campagnes die na verloop van tijd weer afbrokelden. Besef wel dat de boycot al door veel groepen gedragen wordt, zodat de campagne nog zeker een paar jaar kan lopen.

Het gaat ons erom dat de campagne zich in west-europa plaats vindt. Deze dimensie zal ons de tijd geven. Zowel voor de campagne, als voor het perspectief dat zich binnen de campagne zal ontwikkelen.

Solidariteit is een wapen.

De mogelijkheden voor solidariteit binnen de campagne, zijn onbeperkt. Ze kunnen het hele scala van jarenlange solidariteit met landen en bevrijdingsbewegingen bevatten. Daarbij horen de inspanningen van de anti-apartheidsgroepen om de discussie rond Zuid-Afrika te beïnvloeden. Zij het door kritische belegersters, fruitboycots, demo's tegen de verkoop van de Krugerrand of bij Shellpompen, solidariteitsmanifestaties met vertegenwoordigsters van zwarte bevrijdingsorganisaties enz. We vinden dit een noodzakelijk onderdeel van het geheel. Het bevordert de continuïteit van de vormen van solidariteit tot nu toe.

Voor ons heeft het radikale

deel van de campagne de meeste betekenis, omdat hier nog de mogelijkheid aanwezig is voor de ontwikkeling van perspectieven voor radikale groepen in West-Europa.

Militantie betekent voor ons meer dan brandbommen. Het is de bereidheid tot een konfrontatie met het systeem hier. Dit kan zijn een nachtelijke actie, een demo, het verspreiden van informatie of het organiseren van een manifestatie. Militantie moet altijd vanuit een beweging komen of moet als onderdeel daarvan opgevat kunnen worden. Alleen dan is ze voor velen te begrijpen, waardoor ze, in een proces van kritiek en zelfkritiek, in staat is, dicht bij de eisen van de beweging te blijven en zich niet te isoleren. Ze kan echter ook de functie hebben, een beweging op gang te brengen, nieuwe discussiepunten te formuleren en in praktijk te brengen.

Militante acties moeten bovendien zo duidelijk zijn, dat ingewikkelde verklaringen overbodig worden. Ze moeten dat we herkennen de beperktheid van nationale bevrijding, de beperktheid van internationalistische politiek. We vinden het echter moeilijk, dit in onze praktijk op te nemen. Het is duidelijk dat in geen één

westeuropees land een revolutionaire situatie kan ontstaan zonder tegelijkertijd tegen bv. de NAVO of de voortgaande ontwikkeling van Europa te moeten vechten. Een nationale bevrijding is onder deze omstandigheden in West-Europa onmogelijk. Een perspectief kan alleen internationaal ontstaan.

Maar als het echt gaat om een radikale verandering van de maatschappelijke verhoudingen, dan kan dat alleen samen met 'de klasse'. Dat kan natuurlijk in het begin alleen met diegene, die zich van hun situatie bewust zijn.

Als we naar de sociale strijd in West-Europa kijken, dan is dat hoofdzakelijk de vakbondstrijd. Strijd om behoud van banen, rechtvaardige lonen enz. Een strijd die meestal door reformistische vakbonden geleid wordt. Deze, bijna altijd alleen, nationale strijd heeft z'n rechtvaardiging. Hij sluit aan bij de behoeften van mensen. Een andere sociale strijd in West-Europa is c.q. was de huzenstrijd, die het grondrecht voor zelfbepaald wonen verwezelijkte. Het probleem met de meeste sociale strijden is echter, dat ze vaak te veel op lokale en nationale omstandigheden gericht zijn, waardoor het zeer moeilijk wordt deze strijden internationaal te organiseren.

We zien echter wel overeenkomsten in de verschillende landen. Ook al houdt de gemeenschappelijke vijand zich schuil achter het gezicht van de nationale en lokale overheden, een gemeenschappelijke strategie van onderaf blijft onderontwikkeld. Maar dat is precies wat we willen.

doel raken waarop ze mikken. Voor ons is militante solidariteit een onmisbaar onderdeel van een anti-Shellkampagne, want we willen niet alleen de bevrijding van Zuid-Afrika, maar ook die van ons zelf. Dat deze weg langer kan duren dan in Z-A zal ons niet weerhouden, de juiste doelen nu al aan te pakken en zo de radikale afkeer tegen het systeem duidelijk te maken.

De mogelijkheden voor militant verzet zijn onbeperkt. Shell is echt overal.

Knagen aan het Europese huis.

West-Europa bevindt zich in een herstruktureringproces, wat alle maatschappelijke terreinen omvat. De belangrijkste politieke ontwikkeling is volgens ons Europa '92. Het gaat hierbij meer om het verwezenlijken van een gemeenschappelijk binnenmarkt. Het gaat er om de concurrentiepositie te versterken met het doel de leidende rol over te nemen. Daarvoor moeten eerst de omstandigheden voor het tot stand komen van een westeuropese kapitaalfractie geschapen worden. Deregulering van de nationale kartelwetten, vernietiging van de macht van de vakbonden, stedelijk herstrukturering enz. Dit is allemaal al flink aan de gang. Een fusie- en overnamegolf spoelt door West-Europa. Naast het creëren van bedrijven van wereldbetekenis, richt de politiek van de EG zich op een vergroting van de onderzoeks- en ontwikkelingsmogelijkheden. Deze investeringen, bijna uitsluitend op het gebied van de nieuwe technologieën, vormen de tweede belangrijke faktor voor het waarborgen van de concurrentiepositie. Sinds het begin van de jaren tachtig onderhoudt de EG hierover miljardenprogramma's voor de mikro-elektronika, biotechnologie, telekommunikatie enz.

Het voorafgaande werpt misschien meer vragen op dan het antwoorden biedt. Toch geloven we het volgende te kunnen konkluderen.

Ook al is dit perspectief nog

mijlenver verwijderd, we moeten er toch aan werken het proces van de opbouw van internationale structuren te bevorderen.

Wovon wir Träumen...

Als we het er over hebben Shell te dwingen Zuid-Afrika te verlaten, dan gaat het ons er om dit doel te verwezelijken. Dit kan natuurlijk alleen maar met die mensen en groepen, die wel over revolutie praten, maar die ze alleen nodig vinden in verre landen. We denken dat dit doel haalbaar is. Ook al zal het een lange strijd zijn, waar veel geduld voor vereist wordt. Natuurlijk dromen we ervan om gezamenlijk een sneeuwbaaleffekt te veroorzaken. Want als Shell wankelt, dan wankelt ook apartheid.

Maar Shell uit Zuid-Afrika krijgen, is ook niet alles. We vechten tenslotte niet alleen voor de bevrijding van de zwarte bevolking van Zuidelijk-Afrika, maar juist ook voor onze eigen bevrijding.

Het is natuurlijk geen toeval dat radikale groepen in Nederland zich al lang niet meer beperken tot Shell en Zuid-Afrika, maar juist hun eigen ideeën en discussies motiveren. Voor veel mensen is Shell een multi, waardoor goed duidelijk gemaakt kan worden hoe ze werkt.

Dat kan gaan van de gen- en biotechnologieactiviteiten van Shell tot informatie over een speciaal aangestelde politie-eenheid i.v.m. de vele aanslagen tot aan de afbraak van banen in de kolensektor door de invoer van zuidafrikaanse kolen.

We denken, dat we in de strijd tegen Shell, de al aanwezige

radikale gemeenschappelijkheid tot uitdrukking kunnen brengen en gemeenschappelijke perspectieven verder kunnen ontwikkelen. Als we de noodzaak van radikale strijd hier erkennen en een echte verandering willen, dan moeten we er goed bij staan hoe we dat denken te bereiken.

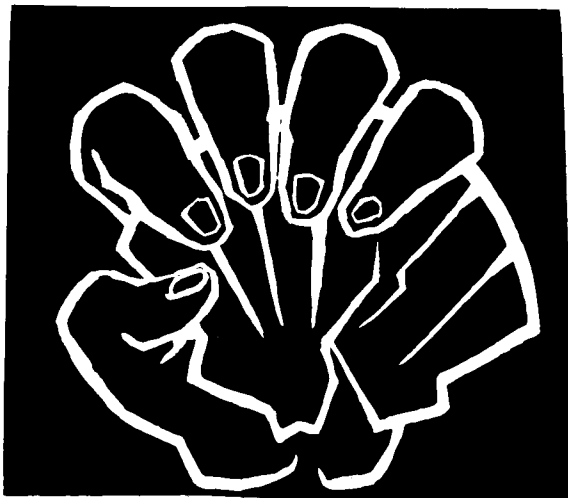
Het is duidelijk dat de veranderingen waarvoor we vechten, niet morgen aan komen waaien. We moeten een strijd voeren, die jaren zal gaan duren en waar de meeste van ons de uitkomst misschien niet eens meer mee zullen maken.

Het moet daarom gaan om de structuren die we hebben, te verstevigen, ze verder uit te bouwen en ons zelf verder te ontwikkelen. Wat we nodig hebben, zijn herkenningspunten, die ook voor anderen de noodzaak van radikale strijd duidelijk moeten maken.

Als we vertellen waar we van dromen, dan heeft dat allereerst betrekking op de nabije toekomst. Op het groeien van de anti-Shellkampagne in de B.R.D, een verdere ontwikkeling in de landen waar ze al gaande is en een begin waar ze nog niet bestaat.

Als dit gebeurt, kunnen zich voor ons nieuwe mogelijkheden openen. Nieuwe en hopelijk meer structuren, discussiemogelijkheden voor radikale ideeën en analyses, maar vooral mogelijkheden om ons te organiseren. Waar we van dromen, is een Europa van verzet, waarin radikaal-links subjekt is. Een Europa van verzet betekent, de mogelijkheid, strategische en taktische discussies te kunnen voeren op nationaal en internationaal vlak. En vervolgens daar na te handelen!

**SHELL UIT ZUID'AFRIKA!!
KILL A MULTI!!!**

Steun het verzet :

Shell uit Zuid-Afrika, sankties nu!

100 jaar Shell is genoeg

15 en 16 juni: aktie-tweedaagse tegen Shell in Den Haag

16 juni 1976: duizenden zwarte scholieren demonstrenen in Soweto tegen de verplichtstelling van Afrikaans op school. Leger en politie slaan de demonstratie, die uitgroeit tot een nationale opstand, bloedig neer.

Sinds die opstand is de jaarlijkse Soweto-herdenking tot ver buiten Zuid-Afrika een traditie geworden als dag van strijd, van demonstraties en manifestaties tegen het racistiese regime in Zuid-Afrika.

Inmiddels heeft de anti-apartheidsbeweging ook een andere traditie opgebouwd: de traditie van strijd tegen Shell als belangrijkste steunpilaar - en profiteur - van het apartheidssysteem.

Dit jaar komen deze tradities bij elkaar: 16 juni 1990 is het precies honderd jaar geleden dat de Koninklijke werd opgericht. De honderdste verjaardag van Shell en de Soweto-herdenking: deze ongelooflijke combinatie vormt een unieke aanleiding om een aktie-tweedaagse rond het internationale hoofdkantoor van Shell en de aangrenzende Zuidafrikaanse ambassade te organiseren en zo een strijdbare invulling aan de Soweto-herdenking te geven.

We stellen voor op 15 en 16 juni de akties te gaan voeren onder de twee leuzen: 'Steun het verzet: Shell uit Zuid-Afrika, sankties nu!' en 'Honderd jaar Shell is genoeg!'. We combineren in de leuzen twee verschillende invalshoeken. Door het samenvallen van de data denken we dat op een geloofwaardige manier te kunnen doen.

Op vrijdag 15 juni willen het internationale hoofdkantoor van Shell en de pal daarnaast gelegen Zuidafrikaanse ambassade in Den Haag met duizenden mensen blokkeren. Zaterdag de 16de willen we een grote demonstratie organiseren. Vanuit allerlei punten in Den Haag zullen kleinere en grotere groepen zich naar het hoofdkantoor van Shell en de Zuidafrikaanse ambassade slingeren. Het idee is dat er een aantal verschillende vertrekpunten zijn: ieder symboliseert een aspekt van Shell's politiek.

Shell is de afgelopen vijf jaar doelwit geweest van honderden akties van die brede schakering van groepen die samen de anti-apartheidsbeweging vormen. Doel is Shell te dwingen zich terug te trekken uit Zuid-Afrika, onder de voor-

waarden van de Zuidafrikaanse vakbeweging. Elders in deze krant wordt er ook al ingegaan op de veranderende situatie in Zuid-Afrika. Duidelijk is dat zolang de essentiële apartheidswetten niet zijn afgeschaft, sankties en desinvesteringen noodzakelijk zijn. Shell is in Nederland het symbool geworden van strijd voor sankties.

Shell's kollaboratie met de apartheid is niet een wat ongelukkige bedrijfsontsporing maar symbool van de rode draad in het bestaan van de dit jaar honderdjarige multinational: mee-instandhouden en profiteren van uitbuiting en onderdrukking. Steeds meer mensen zijn zich hiervan bewust; het inzicht in het functioneren van een multinational als Shell is sterk gegroeid. De speciale gelegenheid van de honderdste verjaardag biedt de kans koalities te sluiten met groepen die Shell op hun strijdtterrein ook tegenkomen.

Om de druk op Shell om zich terug te trekken uit Zuid-Afrika daadwerkelijk op te voeren, moet het bedrijf verder maatschappelijk geïsoleerd worden. Daarvoor is het noodzakelijk de onrust rondom haar te vergroten. De aktie op

15 en 16 juni moet zo'n spanning kreedren dat ze het gesprek van de dag wordt; niemand mag er meer omheen kunnen. Het op vele manieren en vele nivo's beschadigen van 'de goede naam' is wat uiteindelijk telt bij Shell. Het is deze onbetaalbare schade waar Shell bang voor is.

van vandaag voor de werkzaamheden in het bedrijf, ook in Nederland. Zo werken er op het hoofdkantoor in Den Haag bijna alleen hoog opgeleide blanke mannen, terwijl de boorplatforms bijna geheel bevolkt worden door zwaar onderbetaalde zwarte mensen. De Nederlandse wet inzake minimumloon en secundaire arbeidsvoorwaarden gelden niet op de Noordzee en je ziet gelijk hoe 'sociaal' het beleid van Shell is! Onderhandelingen van het Nederlands Centrum voor Buitenlanders en de FNV over gelijke

De konfrontatie met racisme en diskriminatie is in die wijken het hardst. Maar juist daar zijn er ook mensen die een vuist weten te maken, anti-fascisme-komitees oprichten en meldpunten tegen diskriminatie opzetten.

De verbanden met Zuid-Afrika worden vooral gevonden in bewustwording: door de situatie in Nederland met die in Zuid-Afrika te vergelijken. Zoals de strijd voor volwaardig onderwijs door zwarte scholieren in Zuid-Afrika te plaatsen naast de problematiek van de zogenaamde zwarte scholen in de oude

De voorstellen voor de acties op 15 en 16 juni zijn het resultaat van discussies op de landelijke vergaderingen over Shell-akties. Het zijn plannen waaraan we de komende periode gaan werken. We vragen iedereen mee te denken en mee te discussiëren en groepen te benaderen voor deelname. Op zondag 8 april organiseren we in Den Haag een aktiekonferentie om de plannen te konkretiseren en hierover besluiten te nemen (zie aankondiging elders op deze pagina).

Om de manier aan te geven waarop over de opzet gedacht wordt, gaan we hierna - in kort bestek - in op een aantal aspecten van de strijd tegen Shell en de mogelijkheden tot coalities, zoals we die willen realiseren op 15 en 16 juni in Den Haag.

Elders in deze krant kan je in het artikel "100 jaar Shell" lezen over de beginperiode van Shell, hoe het bedrijf in Indonesië in feite door "apartheid" groot is geworden. Shell hoeft je niets uit te leggen over apartheid. Het zijn bedrijven als Shell die maken dat er landen bestaan zoals het Zuid-Afrika dat wij nu kennen. Zij zijn het zelf geweest die aktief de voorwaarden hebben geschapen voor de uitbuiting van zwarte mensen. Dat Shell nu advertenties plaatst tegen apartheid is op z'n minst lachwekkend en in ieder geval nogal doorzichtig gezien haar geschiedenis. Het is op 16 juni dat wij deze geschiedenis in de aandacht willen plaatsen.

Al honderd jaar vormt de racistiese politiek die ervan uitgaat dat er voor elke bevolkingsgroep een aparte taak is en daaraan gekoppeld een eigen beloning, een 'nuttig' onderdeel van Shell's bedrijfspolitiek. Dat geldt tot op de dag

rechten op de platforms zijn konsekvent gerekend en ook het uiteindelijke resultaat is minimaal. Het laat nog steeds de ruimte om de booreilanden te bemannen naar het voorbeeld van de oud-hollandse 'koelieboten', die goedkope arbeidskrachten van ver brachten. Racisme op onze eigen stoep, op onze eigen zee in dit geval. Shell profiteert zo passief van tegenstellingen in de samenleving tussen de posities van blanke en zwarte mensen en houdt ze aktief in stand door haar bedrijfsstrategie.

Shell is natuurlijk geen barbaarse uitzondering onder de multinationals. In feite is het sinds eind jaren vijftig met de komst van de eerste gastarbeiders de normaalste zaak van de wereld dat buitenlandse mensen het vuile werk oppakken binnen onze ekonomie. En dat diegenen die als onproductief worden beschouwd, er zoveel mogelijk buiten worden gehouden. De families van gastarbeiders, de ouderen, de vrouwen en kinderen, de arbeidsongeschikten wonen veelal apart in het land van herkomst, zoals het dan heet.

Het ligt voor de hand dat juist de anti-apartheidsbeweging de verbindingen legt met de strijd van migranten. In samenwerking met migranten-organisaties kunnen de muren afgebroken worden tussen mensen zoals die van bovenaf gebouwd worden.

Wij vinden het belangrijk dat de strijd tegen apartheid in Zuid-Afrika verbonden wordt met de strijd tegen racisme en diskriminatie in Nederland. Juist in de oude wijken, waar veel migranten wonen, leggen de daar aktieve buurtkomitees als vanzelfsprekend de verbanden tussen racisme 'hier' en apartheid 'daar'.

wijken in Nederland. Of de huurboycots in de zwarte woonoorden in Zuid-Afrika naast de jarenlange strijd tegen huurverhogingen en huisuitzettingen in Nederland. Juist door de konfrontatie die de vergelijking met Zuid-Afrika in zich heeft, gaan voor veel mensen de ogen open voor het racisme in Nederland.

Konkreet is er al veel gedaan door bijvoorbeeld het uitgeven van scholierenmappen over Zuid-Afrika voor het onderwijs of het demonstratief vervangen van straatnaamborden in de Transvaalbuurten die vrijwel iedere wat grotere stad kent. Juist in de aanloop naar 15 en 16 juni, waarin de scholierenopstand van Soweto een belangrijke plaats heeft, willen we proberen die inzet te ondersteunen door met buurtkomitees en buurtgroepen samen te mobiliseren en ideeën uit te wisselen.

We vinden het belangrijk die internationale solidariteit ook op andere vlakken te laten zien op 15 en 16 juni. De meeste landenkomitees en solidariteitsgroepen die zich bezighouden met één specifiek land of regio proberen hiervandaan de wurgende greep te bestrijden waarin het multinationale bedrijfsleven in samenwerking met IMF en Wereldbank 'hun' land houdt. Ze geven informatie over de vernietiging van de kleinschalige landbouw en het nationale bedrijfsleven, de grootschalige uitbuiting van arbeidsters en arbeiders door de multinationals, de activiteiten van die bedrijven in de erts- en oliewinning en in de houtkap, activiteiten die erop gericht zijn het land zo snel mogelijk van zijn natuurlijke rijkdommen te ontdoen.

Shell is berucht vanwege haar grondstoffenroof. Van de 54 landen waar Shell actief is in de opsporing en winning van delfstoffen, zijn er 41 arm. In Latijns-Amerika is Shell ruim vertegenwoordigd, onder andere in dictaturen als Guatemala en El Salvador en voormalige dictaturen als Chili en Argentinië. De strategische betekenis van brandstof voor het leger van een land in burgeroorlog is voor meerdere bevrijdingsbewegingen een reden om Shell als steunpilaar van de dictatuur aan te vallen. Zo pleegde Tupac Amaru in Peru in maart '89 een bomaanslag op het hoofdkantoor van Shell in Lima. In El Salvador werd tijdens het offensief van het FMLN in november '89 een Shell-station opgeblazen, eerder waren er al sabotage-akties en aanslagen door de 'Beweging Brood, Grond en Arbeid' (MPTL) in San Salvador. Ook in Colombia zijn er regelmatig aanslagen op een pijpleiding van Shell.

Colombia biedt een duidelijk voorbeeld van het opereren van Shell (hier als 100%-dochter Billiton) in een zogenaamd grote wereld-land. Het nikkel-project 'Cerro Matoso' is een van de grootste investeringsprojecten ooit in Colombia ondernomen. In het samenwerkingsverband zijn drie maatschappijen betrokken: de Colombiaanse staatsmaatschappij Econiquel die voor de financiering verantwoordelijk is, de Amerikaanse maatschappij Hanna Mining die het management en de technologie-inbreng tegen een van te voren vastgesteld bedrag verzorgt, en Billiton die de afzet op de wereldmarkt verzorgt.

Met het project is een bedrag van 350 tot 400 miljoen dollar gemoeid, dat bijna geheel geleend wordt van de internationale handelsbanken, hetgeen de buitenlandse schuld, en daarmee de afhankelijkheid van Colombia dus weer fiks groter maakt.

De banken stelden de deelname van Billiton als cruciale voorwaarde voor de kredietverstrekking. Billiton wist zich op haar beurt in belangrijke mate in te dekken tegen de risico's van prijsdaling van nikkel op de wereldmarkt.

Toen na enkele jaren het project strandde door slecht management en overproductie op wereldschaal en er grote verliezen geleden werden (ca. 70 miljoen dollar in 1984 en 1985), was het duidelijk wie aan het kortste eind trokken: de Colombiaanse staatsmaatschappij en daarmee de Colombiaanse bevolking.

Een ander voorbeeld biedt Indonesië, het land waar Shell honderd jaar geleden haar uitbuitingspraktijken begon. Indonesië is sinds 1965 een militaire dictatuur. Er werd destijds een giganties bloedbad aangericht waarin zeker een half miljoen vermeende kommunisten en andere linksen werden afgeslacht. Enkele honderdduizenden politieke tegenstanders werden gevangen gezet, veelal ging het om arme boeren die aan landverdelingsakties hadden deelgenomen. Linkse organisaties en vakbonden werden verboden en zijn dat tot op heden nog. Over kritiek van het officiële Westen hoefde de nieuwe regering zich geen zorgen te maken. De vestiging van een rechts, pro-Westers regime opende immers grote kansen voor buitenlandse investeringen! Al in 1967 verenigden de rijke landen zich in een speciale klup, de Inter Gouvernementele Groep Indonesië (IGGI), die de regering jaarlijks enorme kredieten verschaft en daarmee het diktatoriaal regime legitimeert. De terreur die er sinds eind 1965 in Indonesië heerst, slaagt er steeds minder in het onder brede lagen van de bevolking smeulende verzet tot zwijgen te brengen. Verzet dat hier in Nederland het duidelijkst zichtbaar is vóór en tijdens de jaarlijkse IGGI-konferentie in Den Haag, dit jaar in de week voor 16 juni...

Shell, nog steeds actief in de opsporing en winning van olie en aardgas en via Billiton in de metaalsektor, heeft geen problemen met de dictatuur. Dat nu nog tienduizenden om politieke redenen gevangen zitten, dat er door leger en politie wordt gemarteld, dat honderdduizenden een beroepsverbod opgelegd hebben gekregen, het heeft Shell er niet van kunnen weerhouden zaken te doen

met Indonesië. Integendeel, dit jaar doet Shell de grootste buitenlandse investering aller tijden in dat land. Op stapel staat de bouw van een immens petrochemies complex in Zuid-Java, waarin Shell onder andere samenwerkt met het bedrijf Bimantara-Citra, waarvan de zoon van diktator Suharto eigenaar is. Volgens Shell-woordvoerder Stroink heeft Shell voor deze gigantiese investering gekozen omdat Indonesië "een stabiel economies en politiek klimaat heeft".

Het mag duidelijk zijn dat de rij voorbeelden eindeloos is...

Wij willen voor 15 en 16 juni alle committees en solidariteitsgroepen uitnodigen om de rol van Shell in 'hun' land bloot te leggen en zo concreet invulling te geven aan het begrip internationale solidariteit en gezamenlijk ons verzet tegen multinationals als Shell duidelijk te maken!

Een ander aspect dat we op 15 en 16 juni onder de aandacht willen brengen is de milieuvervuiling.

Dat Shell lak heeft aan een schoon milieu mag duidelijk zijn als je de feiten beschouwt. Toch weet Shell het imago van een schoon bedrijf hoog te houden. Dat kan omdat veel affaires waarbij Shell betrokken was niet onder haar naam in het nieuws kwamen. Er staat: Pernis is de grootste verzuurder van Nederland. Nee, het is de Shell-raffinaderij in Pernis! Het heet de affaire Gouderak, niet de illegale dumping door Shell van supergiftige drins! Je leest dat de eerste Petroleumhaven in Rotterdam de meest vervuilde haven van de wereld is. Je leest niet dat Shell-Chemie het water tientallen jaren lang vervuilde met PCB's en drins. Het is belangrijk om de vervuiling om je heen een naam te geven zodat duidelijk wordt dat Shell geen enkele aanspraak kan maken op haar schone milieu-imago.

**zelfs de hardste schelp
kan gebroken worden**

De laatste jaren zijn er veel acties gevoerd tegen de milieuvervuiling. Een goed voorbeeld zijn de acties die nu nog gevoerd worden door de Vereniging Milieu Defensie en Natuur en Milieu tegen het PVC-gebruik. De campagne tegen PVC zit goed doordacht in elkaar met een hoop informatie naar het grote publiek toe over de gevaarlijke aspecten van PVC's. Het resultaat liet dan ook niet lang op zich wachten: een aantal grootwinkelbedrijven ging door de knieën en zorgde voor milieuvriendelijker verpakkingsmaterialen als alternatief voor PVC. Tijdens de acties komt de ROVIN met het besluit de PVC-productie juist te verdubbelen! De ROVIN is een 50% dochter van Shell, en juist dat maakt haar kwetsbaar. De rol van Shell in Zuid-Afrika maakt dat Shell ook op andere terreinen liever niet negatief in het nieuws wil komen. Door Shell's houding ten opzichte van het milieu duidelijk te benoemen, komen de woorden van de heer Moonen, marketing managing director van de ROVIN (en voorzitter van de stuurgroep PVC en Milieu) in een heel ander licht te staan: "PVC is onvervangbaar, tenzij je andere nadelen op de koop toe neemt".

Het is niet voor het eerst dat Shell zo'n onverzoenlijke houding inneemt. Al eerder hebben de Vereniging Milieu Defensie, Natuur en Milieu en KonsumentenKontakt mogen ervaren dat Shell niets gelegen is aan ons milieu. Zij hebben begin 80'er jaren veel verschillende acties gevoerd tegen de dumping van drins door Shell en tegen Shell-Pernis als grootste verzuurder in Nederland. In beide gevallen hield Shell haar poot stijf: de productie van drins ging gewoon door (is inmiddels wel gestopt) en Shell weigerde ook maar iets te doen aan de zuuruitstoot.

Toendertijd kon Shell het zich permitteren zo star te reageren op acties tegen haar milieuvervuiling. De imago-schade die de afgelopen jaren is toegebracht, maakt Shell nu kwetsbaarder.

Wij denken dat 15 en 16 juni een goede gelegenheid vormen om deze kwetsbaarheid duidelijk te maken door ook Shell's rol in de milieuvervuiling zichtbaar te maken.

15 juni: blokkade van het internationale hoofdkantoor van Shell en de Zuidafrikaanse ambassade

Op vrijdag 15 juni willen we het internationale hoofdkantoor van Shell en de pal om de hoek gelegen Zuidafrikaanse ambassade in Den Haag blokkeren. Het hoofdkantoor bestaat uit een viertal grote kantoorcolossen die door de openbare weg van elkaar gescheiden worden. Door ondergrondse tunnels zijn de gebouwen met elkaar verbonden. Volgens Shell werken er 7000 mensen. De op de hoek ernaast gelegen Zuidafrikaanse ambassade is een 'grote villa'. Het complex ligt op 20 minuten lopen van station Den Haag CS.

We stellen ons voor de buitenrand van dit hele gebied tot het onze te maken. We gaan ervan uit dat de politie ons niet direkt bij de gebouwen laat komen. We zullen dus de politie-afzettingen omsingelen. Het is het meest waarschijnlijk dat we dan vijf vrij grote straten moeten blokkeren. Drie straten, die dicht bij elkaar liggen, zijn te bereiken vanaf het station, voor de andere twee, die ook vlak bij elkaar liggen, zullen we waarschijnlijk om moeten lopen. Door de aanwezigheid van water, en een park kunnen we de omsingeling niet 'rond' maken. Van de ene kant van de blokkade naar de andere lopen zal zo'n kwartiertje duren. Omdat er een vijftal mogelijke toegangen tot het gebied zijn schatten we dat we toch wel met 2500 à 3000 mensen zullen moeten zijn wil de actie kunnen slagen. Het lijkt ons trouwens voor Shell sowieso een groot probleem

hoe ze die 7000 werknemers naar binnen moeten loodsen. Dat zijn 240 bussen!

In het gebied rond de ambassade en het hoofdkantoor maken we onze strijd tegen Shell en voor sancties op heel veel verschillende manieren zichtbaar. Van alle uitdrukkingvormen die er mogelijk zijn, is op de spektakelblokkade in april vorig jaar nog maar een fractie te zien geweest. De blokkade moet opzwevend, vrolijk en strijdbaar zijn. Alle steden, alle groepen moeten iets meenemen naar de actie: een groot paard van troje bouwen, enorme torens op wielen maken, vliegers, vlaggen, een act instuderen. Er moeten podia zijn waarop groepen op kunnen treden.

De uitstraling van de actie is het grootst wanneer we kunnen komen tot een blokkade vanaf ongeveer 7 uur 's ochtends. Dan kan niemand erin. In eerste instantie willen we hierop mikken. Mocht dit te hoog gegrepen zijn dan kunnen we ook kiezen voor een 'afsluiting' van Shell en de ambassade, bijvoorbeeld tussen half elf en half vier.

We kiezen voor een geweldloze actie. We bezetten de straat, en mocht de politie willen ingrijpen dan haken we staand in. Het kan gebeuren dat we onder dwang ruimte moeten maken. Dat is geen ramp. De blokkade is effectief wanneer ze de spanning rond het bedrijf vergroot, Shell nog meer dan nu al het geval is in de hoek van kollaboratie met apartheid zet.

16 juni: demonstratie naar het internationale hoofdkantoor van Shell en de Zuidafrikaanse ambassade

Den Haag vormt al honderd jaar lang de veilige thuishaven van de Koninklijke. De rijke traditie van Shell leeft voort in een veelheid aan gebouwen die het bedrijf in de stad in bezit (gehad) heeft. Of je het nu hebt over Shell's milieuvervuiling, over de grondstoffenroof in o.a. Latijns-Amerika, over Shell's steun aan het racistiese regime in Pretoria en aan andere diktatoriale regimes, of over de innige relatie van Shell met de Nederlandse overheid, voor alles kan je in Den Haag een gebouw of monument vinden dat symbool is van dat specifieke aspect van Shell. Tegelijkertijd kan er veel over het verleden van Shell uit de doeken worden gedaan aan de hand van alle historische panden van Shell die verband houden met die geschiedenis.

Voor ons is 16 juni een uniek moment om alle diverse inzichten, verschillende deelreinen, uiteenlopende invalshoeken met betrekking tot Shell samen te brengen in een actie die de hele stad letterlijk overstroomt. Het is een dag die aanknopingspunten biedt aan allerlei verschillende groepen, ook aan groepen voor wie Shell in de dagelijkse (aktie-)praktijk misschien minder aanwezig is. Op 16 juni willen we overal in de stad aanwezig zijn en de spanning die gedu-

rende deze dagen rond Shell opgevoerd wordt, zal tot in alle uithoeken voelbaar gemaakt worden.

Konkreet zien onze plannen voor deze dag er zo uit. Groepen en individuen die zich bij een bepaald aspect van Shell bijzonder betrokken voelen, verzamelen bij de plek die een symbool daarvan is. Op al die plekken wordt dan zichtbaar gemaakt wat precies de rol is van Shell op dat specifieke terrein. Dat kan op allerlei manieren gebeuren: je kan Shell's vuil op zijn eigen stoep dumpen, theater maken, verhalen vertellen, leuzen schilderen, kortom: laat je fantasie werken!

Vervolgens trekken de groepen vanaf de verst gelegen objecten op richting hoofdkantoor. Voor deze demonstratie naar het hoofdkantoor zijn er twee varianten. De ene is dat er vanaf één punt een groep vertrekt, die dan alle andere groepen een voor een ophaalt, zodat er een enorme slinger door de hele stad ontstaat en we uiteindelijk met ons allen naar het hoofdkantoor optrekken. De andere variant is dat groepen vanaf de verst gelegen objecten ongeveer tegelijkertijd vertrekken zodat er pakweg drie tot vijf demonstraties ontstaan die vanuit de uithoeken van de stad, steeds meer

aanzwellend, optrekken naar datzelfde hoofdkantoor.

Hoe dan ook, iedereen ontmoet elkaar uiteindelijk bij het internationale hoofdkantoor van Shell, waar de directie van Shell stevig de touwtjes in handen heeft van al die verschillende deelreinen. In dat hoofdkantoor bevinden zich ook vertegenwoordigers van Shell-dochters uit alle landen waar het bedrijf actief is. Daar, op de stoep van de hoge heren van Shell, willen we onze afsluitende, vooral kleurrijke manifestatie houden.

Op deze manier willen we bereiken dat het overal in de stad gonst van de activiteiten van kleinere en grotere groepen, waarbij je ook als kleine groep als onderdeel van het geheel al gauw zichtbaar bent. Tegelijkertijd willen we ook onze massaliteit zelf ervaren en laten zien door op onze wegen naar het hoofdkantoor andere groepen op te halen en uiteindelijk met al onze argumenten tegen Shell bij elkaar te komen.

Zo kan de demonstratie een hoogtepunt worden in wat de uiteenlopende groepen in de afgelopen jaren hebben opgebouwd in de campagne tegen Shell. Juist die veelzijdigheid aan informatie en coalities staat deze dagen centraal.

aktiekonferentie 8 april in Den Haag

Op zondag 8 april organiseren we in Den Haag een grote aktiekonferentie om de plannen voor 15 en 16 juni te bespreken en een begin te maken met de nadere invulling ervan.

We zijn ons ervan bewust dat het geen geringe opgave is de blokkade en demonstratie tot een succes te maken. Daarom is het van belang dat het organisatorische draagvlak van de actie zo groot mogelijk is. Wij stellen ons voor dat mensen uit een (groot) aantal steden samen de algemene voorbereidingsgroep van deze actie vormen, als werkgroep van het lopende landelijk overleg. Nu al zijn er mensen aan het werk om de actie van de grond te krijgen. Deze groep kan echter nog wel wat uitbreiding gebruiken.

Daarnaast moeten de plannen die er nu liggen concreter gemaakt worden. Zo moeten we bijvoorbeeld beslissen hoe de blokkade op 15 juni eruit gaat zien. En of we op 16 juni in één of meerdere demonstraties optrekken naar het Shell-hoofdkantoor. Naar ons idee moeten zulke beslissingen op 8 april genomen worden.

Belangrijk onderdeel van het plan zoals dat er nu uitziet, is dat zoveel mogelijk groepen met hun specifieke informatie over Shell naar buiten komen. Op straat, in krantjes, tijdens informatie- en discussie-avonden. Elders op deze pagina wordt voor een aantal onderwerpen beschreven wat de verbanden zijn met Shell en racisme. Daarvan zijn er natuurlijk nog wel meer te bedenken. We vragen iedereen dan ook om mee te denken en verschillende groepen te benaderen om deze opzet te laten slagen. Naast alle informatie moet ook het spektakel op straat op zowel 15 als 16 juni voor ieder item vorm gegeven worden. Op de aktiekonferentie willen we daarom voor elk afzonderlijk onderwerp werkgroepen vormen die de informatie bij elkaar brengen en het kleurrijke en veelzijdige gebeuren op straat voor ieder item gaan organiseren. Omdat 15 juni rond het hoofdkantoor een ander spektakel vergt dan de 16de lijkt het goed ook hiervoor aparte werkgroepen op te richten.

Er wordt al gewerkt aan het kulturele en informatieve programma voor vrijdagavond 15 juni. Op 8 april zal er meer bekend zijn over de stand van zaken. Misschien moet dan voor (delen van) dat programma nog een speciale werkgroep gevormd worden.

Dan zijn er nog de praktische voorzieningen zoals eten, slaappleaatsen, kinderopvang en - je weet maar nooit - EHBO die geregeld moeten worden. Ook hiermee zullen werkgroepen zich bezig moeten houden.

Tenslotte is het natuurlijk de bedoeling dat werkelijk iedereen een actieve bijdrage levert aan de uiteindelijke vorm van de actie. Ideaal gesproken is niemand alleen maar deelnemer en wordt de actie wat we er met ons allen van maken.

8 april aktiekonferentie
12.30 uur tot 17.30 uur
Korzo
Prinsestraat 44
Den Haag

Korzo is vanaf station CS te bereiken met tram 3 (richting centrum), uitstappen bij de Grote Kerk.

Bij de volgende Zwarte zal een extra krantje worden meeverst, waarin uitgebreider wordt ingegaan op de akties van 15 en 16 juni en andere akties tegen Shell. Verder zullen

daarin oa. stukken staan over de situatie in Zuid-Afrika, 100 jaar Shell en over de anti-Shell campagne. In deze oproep wordt al een paar keer verwezen naar dit krantje, nog even geduld dus.

TUSSEN REVOLUTIE EN KONTRA-REVOLUTIE:

de verkiezingen in Nicaragua als graadmeter van het maatschappelijk bewustzijn

Het resultaat van de verkiezingen in Nicaragua was niet alleen voor de Sandinisten en voor Internationaal Links een grote verrassing, dat was het ook voor de internationale waarnemers: het burgerlijke bondgenootschap, de UNO met presidentskandidate Violeta Chamora, versloeg de Sandinisten op alle fronten - zowel bij de presidentsverkiezingen als bij de parlementsverkiezingen - met een stemmenverschil van 55 tegen 40%.

Bij de resultaten zijn er geen duidelijke verschillen tussen de steden en het platteland, tussen burgerlijke, middenklasse en proletarische wijken en streken. De stemverhouding vinden we terug in alle maatschappelijke lagen van de bevolking en kan dus als een representatieve graadmeter van het politieke bewustzijn van de Nicaraguaanse samenleving beschouwd worden. Dat betekent dus ook dat er geen duidelijk klassenverschil uit de stemverhoudingen blijkt en dat de verkiezingen dus niet zullen leiden tot een splitsing van de samenleving op sociaal nivo, maar wel op politiek nivo.

Dat alle politieke waarnemers uitgingen van een duidelijke overwinning van de Sandinisten en daarbij dezelfde stemverhoudingen hadden voorspeld, waarmee nu de UNO heeft gewonnen, is eenvoudig te verklaren. De Sandinisten waren de enige groepering, die als een sterke politieke kracht, in staat was om op hun politieke programma een massa te organiseren. Er werden grote verkiezingsmanifestaties georganiseerd; hun ondersteuners waren allen actief in het politieke massa-organisaties.

Aan de andere kant was de UNO een bont samengesteld bondgenootschap van Conservatieven, Sociaal-demokraten tot aan de Kommunistische Partij, die duidelijk onder de regie stond van de VS-ambassade. Tijdens de verkiezingsstrijd kon dit bondgenootschap nooit enig enthousiasme oproepen, iets wat zelfs in de burgerlijke pers werd toegegeven. En vanuit die beoordeling werden inschattingen gemaakt over de verkiezingen.

De verklaring, die nu achteraf wordt gegeven voor de onverwachte uitslag, is dat de meerderheid van de kiezers niet vóór de UNO heeft gekozen, maar tégen het FSLN. In de westduitse Tageszeitung (TAZ) wordt door Ralf Leonard (een nica-

ragua-specialist) gesteld dat deze verkiezingen een afstraffing zijn van de FSLN-politiek van de afgelopen tien jaar en hij voert daar niet alleen de economische politiek aan, de catastrofale economische toestand van het land, maar ook belangrijke punten als de arrogantie van de macht, de verburokratisering van de revolutie en corruptie-praktijken.

Dat kunnen wel oorzaken zijn, maar het verklaart nog niet, waarom ook hij voor de verkiezingen voorspelde, dat juist die tien jaar sandinistische politiek ten gunste van het FSLN zou uitvallen en niet voor de van de VS afhankelijke oppositie.

Een ander argument is dat deze verkiezingen door de maag en niet door het verstand zijn beslist. Hierbij wordt de "verelendung" van de massa van de bevolking aangevoerd, die op dit moment een lagere levensstandaard heeft dan onder de Somozadikatuur en de hoop dat er door een UNO-regering weer een dollarregen uit de VS zou komen. De mensen hebben dus voor het brood gekozen. En aangezien deze hoop niet geheel onterecht was, was het stemmen op de UNO ook realistisch. Dit argument is zonder meer geloofwaardig. En er kan nog een ander, net zo voor de hand liggend argument aan worden toegevoegd. Bij al-

le sociale revoluties is de wens naar "brood en vrede" doorslaggevend geweest. Het is de Sandinisten weliswaar gelukt, om de van buitenaf opgedrongen interventieoorlog in hun voordeel om te buigen, maar dit is wel ten koste gegaan van een hoge economische prijs en een vergaande militarisering van de samenleving. En zelfs nu bepalen de Contra's nog een deel van de politiek. De UNO kan namelijk "vrede" beloven, omdat zij een bondgenootschap heeft met de VS en zo dus een einde kan maken aan de activiteiten van de Contra's. De Kontra-revolutie had dus als leus "brood en vrede" en de meerderheid van de mensen is hierdoor bij deze verkiezingen meer aangesproken geweest. En daarmee komen we bij de vraag, waarom de Sandinisten, die toch niets anders wilden dan een sociaal rechtvaardiger samenleving, dit doel niet konden bereiken.

HET AFBROKKELEN VAN DE REVOLUTIE

Er moet nog eens aan herinnerd worden dat er in Nicaragua nooit sprake is geweest van een socialistische revolutie, en zeker niet een die door een massabeweging werd gedragen. Wat we tegenwoordig vaak beschouwen als de meest oorspronkelijke revolutie op het latijns-amerikaanse continent - een die vanuit de hele bevolking werd gedragen - was in werkelijkheid niet veel meer dan een geniale overval van een politiek-militaire groep, de Sandinisten, die weer uit meerdere politieke stromingen bestond (marxisten, socialisten en nationale bevrijdingsgroepen) en een verbond had met delen van de burgerlijke oppositie tegen een door de meerderheid van de bevolking gehaat

regime. Deze krachten hadden er baat bij, dat het regime van Somoza op het moment dat de beslissing viel, zo aan lager wal was geraakt, dat het nauwelijks nog verzet kon bieden én dat de VS, onder de "Carter-administratie" zich juist sterk bezig hield met de "mensenrechten", d.w.z. met het afvoeren van niet meer houdbare dictaturen. Dat leidde ertoe, dat de eerste regering na de val van Somoza, een bondgenootschap was tussen de Sandinisten en de burgerlijke oppositie, een regering waar o.a. ook de huidige presidente Violeta Chamora, een ministerspost in had. En deze regering kon rekenen op de welwillende steun van de VS.

Wat nu algemeen wordt gezien als een sandinistische revolutie, begon pas na de omwenteling. Het FSLN zette, als sterkste politieke kracht binnen deze coalitie, een proces in werking voor een sociale en politieke bevrijding van de massa's en voor een beperking van de macht van de bezittende klasse. Dit hield met name in dat het opleidingsnivo werd verhoogd (de alfabetiseringscampagne), dat de gezondheidszorg werd gereorganiseerd, dat er landhervormingen kwamen, dat de vakbonden meer macht kregen en dat de macht van de banken en de bedrijven verkleind werd, door o.a. nationalisaties. Daarmee werd tegelijkertijd een weg ingeslagen naar een nationale onafhankelijkheid en die leidde niet alleen tot tegenstellingen met de burgerlijke coalitiegenoot, maar vooral met de VS.

De VS kon zich wel de val van het Somoza-regime permitteren, maar wilden niet tegelijkertijd een zelfstandige nationale koers in hun achtertuin toelaten. Nicaragua was, achteraf gezien de laatste succesvolle poging, om door een nationale bevrijdingsstrijd, onder het imperialistische systeem uit te komen. Het was de laatste in de rij van nationale bevrijdingsbewegingen uit de jaren '60 en '70, die zich op alle continenten verzetten tegen de oude en neo-koloniale overheersing. Deze weg van nationale bevrijding was voor de Sandinisten onlosmakelijk verbonden met de strijd voor sociale bevrijding en daaruit ontstond de tegenstelling met de burgerlijke bondgenoot en de VS. En dit leidde tot een breuk in de regering. De een na de ander verlieten de burgerlijke bondgenoten de regering.

Begin jaren '80 was de internationale situatie nog zo, dat het sandinistische Nicaragua bondgenoten kon zoeken in het socialistische kamp, met name bij de Sovjet Unie en bij Cuba. Dat was geen vrije keus, vanuit een politieke overeenstemming met de systemen in deze socialistische landen, wat ook in de jaren daarna en uit de nu gehouden verkiezingen blijkt, maar het was een gedwongen keus, omdat er buiten dit kamp om geen krachten waren, die een nationale ontwikkeling van Nicaragua mogelijk maak-

ten.

Voor de VS was het vanaf dat moment duidelijk dat er een tweede Cuba ontstaan zou en dat de ontwikkeling van Nicaragua een stimulans zou zijn voor andere bevrijdingsbewegingen in Midden-Amerika, wat werd bevestigd door de putsch van de "jonge officieren" in El Salvador en de groeiende kracht van het FMLN en de opkomst van de guerillabewegingen in Guatemala en Honduras. De strategie van de VS was vanaf dat moment gericht op de totale isolering van Nicaragua. Door de invoering van de totale handelsboycot, daarna via een militaire dreiging door het opzetten van de Contra's, en tenslotte door de voortdurende dreiging met een militaire interventie.

Nicaragua beleefde in deze tijd, midden jaren '80, de moeilijkste periode van de revolutionaire ontwikkeling. De boycot door de VS, die gevolgd werd door andere imperialistische machten, stortte het land in een diepe economische crisis. De strijd tegen de Contra's vereiste enorme uitgaven en dwong de Sandinisten, om de maatschappij om te bouwen naar een oorlogseconomie. En tegelijkertijd waren de internationale verhoudingen voor Nicaragua veranderd. In tegenstelling tot Cuba, waar de Sovjet Unie nog wel bereid was om militaire en economische garanties te geven, werd de steun aan Nicaragua beperkt tot wapenleveranties om de strijd van het FSLN te ondersteunen, maar werd er - en kon er - geen economische steun gegeven voor de economische ontwikkeling van Nicaragua. Nicaragua viel in het gat van de veranderde internationale verhoudingen, waarbij met name de Sovjet Unie hun buitenlandse politiek veranderden en niet meer een konfrontatie met de VS zochten.

Deze situatie zetten Nicaragua ertoe om een weg te zoeken, een zelfstandige weg, samen met andere midden-amerikaanse landen.

HET "MIDDEN-AMERIKAANSE VREDESPLAN"

In meerdere kranten is in commentaren beweerd dat de overwinning van de oppositie, vooral een overwinning is voor de latijns-amerikaanse en Europese landen; die zich hebben ingezet voor een vredesregeling. Met het vredesplan van de toenmalige president van Costa Rica, Oscar Arias, zouden de Sandinisten tot een andere politiek zijn gebracht en waren de Sandinisten en de VS afgehouden van een konfrontatie. Dit proces heeft inderdaad de oppositie de overwinning gebracht, maar het waren natuurlijk niet de Sandinisten die de konfrontatie zochten ...

De door de VS ondersteunde burgeroorlog in Nicaragua dreigde, midden jaren '80, ook gevolgen te hebben voor andere Middenamerikaanse landen. De door de VS ondersteunde Contra's opereerden vanuit Honduras en voor een deel vanuit Costa Rica. In Guatemala en El Salvador werd de guerillastrijd, die weer steun kreeg uit Nicaragua, sterker. En

VERKIEZINGSRESULTATEN

Van het aantal geldige stemmen kreeg de:

UNO	55,2 %
FSLN	40,8 %
MUR	1 %
Overigen	3 % (allemaal minder dan 1%)

Region I (Estelí, Nueva Segovia, Madriz)

U.N.O.:	47,9 %
FSLN:	47,8 %
MUR:	1,0 %
PRT:	0,7 %
PSC:	0,6 %
MAP-ML:	0,6 %
PUCA:	0,4 %
PSOC:	0,4 %
PLIUN:	0,3 %
PCD:	0,3 %

Region II (León, Chinandega)

U.N.O.:	51,8 %
FSLN:	44,4 %
PRT:	0,8 %
MUR:	0,7 %
MAP-ML:	0,5 %
PSC:	0,5 %
PSOC:	0,4 %
PLIUN:	0,3 %
PUCA:	0,3 %
PCD:	0,2 %

Region III (Managua)

U.N.O.:	53,2 %
FSLN:	42,6 %
PRT:	1,3 %
MUR:	0,7 %
PSC:	0,7 %
MAP-ML:	0,3 %
PSOC:	0,3 %
PCD:	0,3 %
PUCA:	0,3 %
PLIUN:	0,2 %

Region IV (Granada, Masaya, Carazo, Rivas)

U.N.O.:	58,2 %
FSLN:	38,2 %
MUR:	0,8 %
PRT:	0,6 %
MAP-ML:	0,4 %
PSOC:	0,4 %
PSC:	0,4 %
PLIUN:	0,3 %
PUCA:	0,3 %
PCD:	0,3 %

Region V (Chontales, Boaco, Nueva Guinía, Rama, Boacana de Paiwas, El Almendro)

U.N.O.:	67,8 %
FSLN:	27,8 %
MUR:	1,3 %
MAP-ML:	0,6 %
PSC:	0,6 %
PCD:	0,5 %
PSOC:	0,5 %
PUCA:	0,4 %
PRT:	0,3 %
PLIUN:	0,2 %

Region VI (Matagalpa, Jinotega)

U.N.O.:	58 %
FSLN:	36,6 %
MUR:	1,3 %
MAP-ML:	0,9 %
PSC:	0,7 %
PSOC:	0,6 %
PRT:	0,5 %
PUCA:	0,5 %
PCD:	0,4 %
PLIUN:	0,4 %

Region VII (Atlantikküste Nord)

FSLN:	34,4 %
PSC:	33,4 %
U.N.O.:	25,4 %
PUCA:	4,2 %
MUR:	2,0 %
PCD:	0,6 %

Region VIII (Atlantikküste Süd)

U.N.O.:	59,1 %
FSLN:	34,1 %
PSC:	4,5 %
MUR:	1,0 %
PSOC:	0,5 %
PUCA:	0,4 %
PCD:	0,4 %

Region IX (Rio San Juan)

FSLN:	59 %
U.N.O.:	34,4 %

tegelijkertijd was er een voortdurende dreiging van een interventie door de VS. Deze situatie zorgde ervoor dat de Middenamerikaanse staten er belang bij kregen om de zaak te deëskaleren, want een interventie van de VS zou voor heel Midden-Amerika negatieve gevolgen hebben. De toenmalige president van Costa Rica, Oscar Arias, ontwierp daarvoor toen een "vredesplan", dat besproken werd op een conferentie van vijf Middenamerikaanse landen (Costa Rica, Honduras, Nicaragua, Guatemala en El Salvador) in 1987 en bekend werd als "Esquipulas II" (zie bijv. Zwarte nr.86). Daarna zou er in alle deelnemende landen tussen de regeringen en de politieke en militaire opposities een dialoog moeten beginnen, die uiteindelijk tot vrije verkiezingen zou moeten leiden. Verder werd er een voorstel besproken om geen verdere ondersteuning meer te geven aan militaire opposities en die ook niet meer op eigen grondgebied toe te laten. Een mooi plan, waarvoor de uitvinder ervan later de Nobelprijs voor de vrede zou krijgen, hoewel er in de praktijk niets van terecht kwam. Dat kon ook niet, omdat het plan vanaf het begin werd getorpedeerd door de VS. De VS bleef de Contra's materieel, financieel en militair ondersteunen en ze opereren tot aan de dag van vandaag vanaf Hondurees grondgebied. In El Salvador kwam het tot niet serieus te nemen onderhandelingen tussen de regering-Duarte en het FMLN (zie Zwarte 140), en na de komst van de ARENA-regering werden die helemaal absurd. In Honduras en Guatemala gebeurde helemaal niets en Costa Rica heeft zich in zoverre aan de afspraken gehouden, dat er geen Contra-eenheden meer vanuit het land opereerden.

Bij volgende bijeenkomst in Alajuela (in El Salvador, Esquipulas III) en daarna in Costa del Sol (ook in El Salvador, Esquipulas IV) stond eigenlijk alleen Nicaragua nog maar op de agenda. En ze zouden zonder enig resultaat zijn verlopen als Nicaragua niet eenzijdig voorstellen had gedaan. De Sandinisten verklaarden zich bereid om de noodtoestand op te heffen en een dialoog met de Contra's te beginnen. En dit leidde uiteindelijk tot een wapenstilstand in maart '88. Het schijnbare hoogtepunt van deze onderhandelingen was het overleg in Tela, in aug '89, waar werd besloten tot de demobilisering van de Contra's in dec '89. Hieraan was in feite de volledige militaire nederlaag van de Contra's aan voorafgegaan. Diverse kranten schreven op dat moment dat het was "afgelopen voor de Contra's voor het eind van het jaar". En iedereen was het erover eens dat alleen nog de toestemming van de VS hiervoor ontbrak. En zoals zou bleken, was dit van beslissend belang, want tot op heden zijn de Contra's niet verdwenen en opereerden ze tot aan de verkiezingen vanaf Hondurese bodem. En hoewel het besluit, dat de Contra's zich begin december zouden

opheffen, niet werd nagekomen, was er op 8 dec '89 een nieuwe bijeenkomst van de presidenten uit de vijf Middenamerikaanse landen, waarbij nu El Salvador centraal stond. Niet om de regering van El Salvador te dwingen tot een dialoog met het FMLN, zoals was afgesproken in Esquipulas II - en wat ook logies geweest zou zijn na het offensief van het FMLN - maar om Nicaragua en de Sandinisten te dwingen om geen steun meer te geven aan het FMLN.

We kunnen uiteindelijk konkluderen dat Nicaragua het enige land is dat zich heeft gehouden aan de Esquipulas-verdragen. De Sandinisten hebben niet alleen een wapenstilstand met de Contra's gesloten, maar hebben ook maatregelen getroffen voor de repatriëring. Het resultaat van de "vredesplannen" is dus de overwinning van de oppositie in Nicaragua. En dat is niet het gevolg van een confrontatie, maar het gevolg van het klemzetten van Nicaragua: aan de ene kant door de dwang van het schijnbare vredesproces met de buurlanden, aan de andere kant door de confrontatie met de door de VS gesteunde Contra's. Het konsept van de Sandinisten, om door een Middenamerikaans vredesproces de belangen van de VS te dwarsbomen is daarmee mislukt. Maar dat kan hen niet als verwijt voor de voeten geworpen worden, want ze moesten wel ingaan op de kleine kans die het plan van Arias hen bood, al was er vanaf het begin al veel scepsis over.

DE TWEEDE VARIANT: DE UNO

Toen het bij het laatste grote offensief van de Sandinisten tegen de Contra's, in 1988, duidelijk werd dat de laatste geen enkele kans hadden om de oorlog ten gunste van de VS te beslissen, stond de VS voor de keus om ofwel direkt te interveniëren, ofwel het

land door een dubbele strategie klein te krijgen. Door zowel militaire acties van de Contra's en tegelijkertijd de burgerlijke oppositie te versterken. En dit was het begin van een intensieve campagne van meerdere oppositiegroepen.

Met de "beste" Counter-Insurgency-Taktieken werd het werk verdeeld: enerzijds konfrontaties met de Contra's, die alleen nog maar de meest noodzakelijke middelen om te overleven ter beschikking kregen gesteld. Anderzijds de opbouw van een Oppositiefront, waar niet alleen extreem-rechts in zat, maar waar allerlei groepen uit de Nicaraguanse samenleving in gebundeld werden. Zo werd bijv. niet de leider van de Conservatieven, de voorzitter van het Ondernemersverbond, Enrique Bolanos, de presidentskandidaat, maar Violeta Chamora, een vrouw die wel tegenover de Sandinisten stond, maar er niet tegen was.

Het bondgenootschap werd bepaald door de VS en ook betaald door hen. De UNO kreeg officieel 20 miljoen dollar als ondersteuning van de verkiezingscampagne. (De Sandinisten hadden totaal 6 miljoen dollar ter beschikking!) De verkiezingsstrijd werd als een vernietigingsslag tegen de Sandinisten gevoerd. Terwijl de sandinistische regering, bij het overleg met de oppositie over de verkiezingen, volgens de oppositie zelf meer dan 90% van de eisen inwilligde, ging de handelsboycot door de VS gewoon door en werd de interventieoorlog voortgezet. De VS en de UNO hadden geen belang bij een verbetering van de leefsituatie van de mensen vóór de verkiezingen, d.w.z. ze hadden meer belang bij een verdere destabilisering.

DE SLOTSOM

In sommige commentaren werd gezegd dat het de tragiek van de Sandinisten is dat ze nooit zullen kunnen bewijzen, of hun model onder normale omstandigheden wel had kunnen functioneren. Dat klopt, maar daar moet wel bij gezegd worden, dat zulke omstandigheden er ook in de toekomst voor Nicaragua niet geweest zouden zijn. De afgelopen tien jaar in Nicaragua tonen aan, dat geen enkel land in de 3e Wereld op eigen kracht los kan komen uit het kapitalisties-imperialisties systeem. Er zijn daarvoor bondgenoten nodig, zoals de bevrijdingsbewegingen die vroeger in de Sovjet Unie hadden. En als we naar de interne situatie kijken, dan waren de armoede en de oorlogsmoeheid ook beslissende factoren. Het is de paradox dat de Sandinisten juist door hun dialoogpolitiek met de oppositie en met de Contra's, de weg hebben vrijgemaakt voor de huidige depolitivering: als er met de UNO en de Contra's overlegd kan worden, kan er toch ook op gestemd worden.

DE GEVOLGEN VAN DEZE VERKIEZINGEN

Wat er nu gebeurd is in Nicaragua

heeft gevolgen voor het politieke proces in heel Latijns-Amerika. Het zal direkte gevolgen hebben voor de strijd in El Salvador. Het FMLN was uitgegaan van een door het FSLN geregeerd land, bij hun voorstellen voor onderhandelingen. Het zgn. "vredesplan" voor Midden-Amerika is met deze verkiezingen ten grave gedragen. Het FMLN zal nu bij een dialoog op eigen kracht moeten vertrouwen, want er zal geen enkel Middenamerikaans land zijn, dat zich nog geroepen zal voelen het akkoord van Esquipulas II uit te voeren.

Het volgende doelwit van de VS zal Cuba zijn, om zo het laatste restje onafhankelijke ontwikkelingen in de regio, kwijt te raken. En ze zullen niet op de dood van Fidel Castro wachten. Na de invasie in Panama is een dergelijke manoeuvre in Cuba niet meer uit te sluiten, vooral ook omdat de VS geen rekening meer hoeft te houden met een reactie van de Sovjet Unie.

Maar het grootste probleem blijft toch, ondanks alle teleurstelling over de verkiezingsnederlaag, bij Nicaragua liggen. Zonder alles mooier af te willen schilderen dan de werkelijkheid is, blijft toch het feit staan dat het de Sandinisten gelukt is om, onder zeer moeilijke omstandigheden, toch nog 40% van de stemmen te krijgen.

Ze hebben nog steeds een grote steun onder de bevolking en zijn de grootste politieke kracht in het land, hebben invloed op de bestaande massaorganisaties en zijn een aanwezige macht in het land. Ook als de macht wordt overgedragen, zal er op basis van deze structuren nog een tijdlang een dubbele machtsstructuur bestaan. En ze zullen juist dankzij de verkiezingsnederlaag, beter in staat zijn om mensen te mobiliseren, omdat ze nu geen regeringsverantwoordelijkheid meer dragen. Dat weet ook de aanstaande regering, want anders is het niet te verklaren dat er nog op de dag van de verkiezingen door de nieuwe presidentie werd gezegd dat er geen winnaars en overwonnenen zijn (een voor Latijns-Amerika opmerkelijke uitspraak). De nieuwe regering beschikt noch over een militaire, noch over een politiemacht, want beide zijn sandinisties. En een herstrukturering zal veel tijd kosten. Ook wat dat aangaat zijn de mogelijkheden voor een wraak- of vernietigingscampagne tegen het FSLN beperkt. En bovendien zijn er door 10 jaar sandinistiese revolutie, democratische structuren ontstaan, die het het FSLN makkelijker zal maken om in de oppositie te werken.

REVOLUCION PASSE?

De reacties van links op de overwinning van de UNO zijn: "het einde van de revolutie", "tien jaar vergeefse hoop", "het einde van een utopie", etc. Daarin wordt vooral het gevoel uitgedrukt dat de revolutie in Nicaragua zo mooi was, maar dat het

toch weer allemaal voor niets was. Binnen radikaal links werd de laatste tijd al meer afstand genomen van de solidariteitsbeweging met Nicaragua, omdat de revolutie te veel verbuokratiseerd was en door de soms vreemde draaien die de sandinistiese regering soms maakte om de revolutie te kunnen verdedigen. Sommigen richtten zich daarom liever op de gewapende strijd in El Salvador. En anderen konsentreerden zich meer op projecten voor het volk, want dan had je minder te maken met de Sandinisten en meer met de echte "kameraden".

Beide opvattingen lopen nu vast, want de Sandinisten hebben niet de belangen van het volk verraden, en het volk is niet beter dan de Sandinisten. De solidariteitsbewegingen zullen nu gewoon moeten toegeven dat ook deze bevolking geen eenheid was, maar verdeeld was door politieke belangen en dat ze daarom soms voor de Sandinisten is als die hun belangen vertegenwoordigt en soms voor de UNO, als die kennelijk een realistischere koncept vertegenwoordigt. "Dé Nica", zoals dat zo mooi in het solidariteitsjargon heet, bestaat niet, net zomin als dé Chileen of dé Salvadoraan (en hopenlijk is nu ook duidelijk dat ook het FMLN slechts een deel van de bevolking en niet hét Volk vertegenwoordigt).

Omwentelingen van maatschappijen, revoluties genoemd - hoewel ze dat niet altijd zijn - komen niet vaak voor in de wereld, te weinig. En als het dan eens gebeurt, dan stort heel links zich erop, om er weer een nieuwe utopie van te maken. Maar het is niet zo dat de revolutionair handelenden in die situaties dé bevolking vertegenwoordigen, en het is niet zo dat dé bevolking revolutionair is.

Solidariteitswerk zou zich er daarom toe moeten beperken, om alleen revolutionaire projecten te ondersteunen, want dan kom je later niet in de problemen met het feit dat de "foute" bevolking niet meer ondersteund kan worden. Of je moet mensen steunen omdat je ze zo "aardig" vindt, zonder op hun politieke achtergrond te letten.

Toen Daniel Ortega zei dat de verkiezingen verloren waren, maar niet de revolutie, was dat een vorm van goedpraten en een ontkenning van het feit dat er een slag was verloren, maar dat is geen reden om de Sandinisten niet meer te ondersteunen, omdat ze nu - schijnbaar in tegenstelling tot vroeger - niet meer hét volk vertegenwoordigen. Ze staan voor een idee over Bevrijding, dat nu meer dan ooit onze steun nodig heeft.

(Tot zover een vertaling van een reactie op de verkiezingen in Nicaragua uit AK nr. 316) Het is opmerkelijk om te zien hoeveel moeite de solidariteitsbewegingen en links in Nederland hebben met het innemen van een standpunt over wat er gebeurd is in Nicaragua. In veel steden worden stedenbanden stopgezet, autonome groepen hebben grote moei-

te met de vraag of ze wel door kunnen blijven gaan.

Wat zich hier wreekt is volgens mij het afwezig zijn van een duidelijke 'politieke' betrokkenheid bij de strijd in - in dit geval - Nicaragua. Nicaragua was hét symbool van links geworden, waarbij er nauwelijks nog over nagedacht hoefde te worden hoe de feitelijke verhoudingen waren. De verhoudingen binnen het land - zoals hierboven beschreven - en de verhouding van internationaal links t.o.v. Nicaragua/de Sandinisten.

Het naar Nicaragua gaan, waar veel geld in werd gestoken, om daar vervolgens vaak nauwelijks rendabel werk te verrichten, was vaak een vorm van "revolutionair toerisme" en een vorm van "westerse solidariteit" die geen enkele konsekwentie had voor de strijd hier. "Hun strijd is onze strijd" is een frase, waar niet over nagedacht is, althans een waar velen geen konsekwenties uit trokken.

Dat er nu niet gekozen kan worden voor het verder steunen van de FSLN, of van projecten daar, of dat er een afwachtende houding wordt aangenomen over hoe zich daar nu alles zal gaan ontwikkelen, is een direkt gevolg van het gebrek aan direkte verbondenheid tussen de strijd in Nicaragua en hier. Waar (radikaal) links in Europa nu met de bek vol tanden staat naar aanleiding van de ontwikkelingen in Oost-Europa en waar rechts triomfantelijk "z'n gelijk" probeert te halen, ook t.a.v. Nicaragua, wordt in feite aangetoond dat onze politieke analyses luchtkastelen zijn, die we niet kunnen verdedigen.

Als er bij, bijv. de autonome projecten in Nicaragua, werkelijk sprake was geweest van betrokkenheid bij de bevolking, bij koöperaties, dan zou er nu geen twijfel zijn bij het verder steunen ervan. Als die projecten nauw verbonden zouden zijn geweest met de eigen politieke praktijk, zou de keus ook eenvoudig zijn geweest. Maar los daarvan zou het nu een zeer slechte zaak zijn als projecten nu niet worden afgemaakt. Tegenover de bevolking wordt daarmee het begrip "revolutionaire solidariteit" niet bepaald helderder. Wel moet natuurlijk goed overwogen worden of projecten - en dat zal met name voor vele stedenbanden gelden - niet juist in het belang van de UNO zullen werken.

Waar de verkiezingen in Nicaragua verloren zijn, maar de politieke strijd door zal gaan, zullen de solidariteitsbewegingen moeten zoeken naar hun eigen politieke antwoord. En dan is het te eenvoudig om alleen maar te konstateren, dat de VS de grote aggressors zijn, die de revolutie om zeep hebben gebracht. De konklusie op zich is natuurlijk zonder meer juist, maar als die konklusie wordt getrokken, dan moet tegelijk worden bedacht hoe daar dan op te reageren is. Het is net zo'n terechte konstatering, dat landen als Nicaragua bij hun revoluties afhankelijk zijn van

de steun van met name de Sovjet Unie, omdat die in staat was om voldoende economische steun te geven. Het werk van solidariteitsbrigades heeft - en had - een veel geringere economische betekenis. En de vraag is dan ook of die steun niet beter anders had kunnen zijn, meer politiek. De westerse bondgenoten van de VS hebben staan toekijken hoe de VS hier - en in El Salvador, en in Panama, etc. - intervenieerden. De werkelijke politieke steun had daarom hier opgebouwd moeten worden, door hier een linkse beweging op te bouwen, die in staat was geweest om onze eigen staat te dwingen de akties van de VS te veroordelen en uitgebreide economische steun te geven aan Nicaragua. Dat is een open deur, maar uiteindelijk wel de realiteit. Als alleen al de vele honderduizenden gulden, die nu zijn uitgegeven aan de reizen naar Nicaragua, waren gebruikt om hier campagne te voeren, dan

Maar de realiteit is dat we wel het imperialisme van de VS in Nicaragua afkeuren, maar niet in staat zijn, of "willen" zijn, om diezelfde strijd ook hier te voeren.

Hun strijd is pas "onze" strijd, als wij in staat zijn om hun strijd ook hier te voeren! Een verloren verkiezing is noch daar, noch hier een verloren strijd, maar het begin van de verdere strijd. En laten we ons wel realiseren dat 40% een verkiezingsresultaat is waar we hier in de westerse metropolen alleen maar van dromen.

radio venceremos

Voz oficial del FMLN - El Salvador
Frente Farabundo Martí para la Liberación Nacional

KOMMUNIKEE VAN HET FMLN OVER DE VERKIEZINGEN IN NICARAGUA

Aan het volk van El Salvador en de internationale gemeenschap:

Ten aanzien van de verkiezingen in Nicaragua, die op 25 februari werden gehouden, verklaart het FMLN het volgende:

- 1) De verkiezingen in Nicaragua waren voor de hele wereld een duidelijk bewijs van de demokratiese verplichting en verantwoordelijkheid van het FSLN, die deze historische verantwoording moedig en konsekvent heeft genomen.
- 2) De overwinning in 1979 en de daarop volgende konsolidering van de sandinistiese volksrevolutie maakten het mogelijk, dat er nu zuivere en vanuit een demokraties gezichtspunt, eerlijke verkiezingen konden worden georganiseerd, en dat ondanks de talloze onrechtmatige en misdadige hindernissen, die de USA Nicaragua met haar politiek tien jaar lang in de weg hebben gelegd.
- 3) Wij betreuren de ongunstige resultaten, die het Frente Sandiniste bij deze verkiezingen behaalde, diep, maar er is desondanks aangetoond dat het FSLN als partij de belangrijkste en invloedrijkste politieke kracht van Nicaragua is en zonder twijfel de belangrijkste garantie is voor de verdere ontwikkeling van de democratie en van meer sociale rechtvaardigheid en betrokkenheid van de bevolking.

4) Als revolutionairen zijn wij trots op de eerlijkheid, het gevoel voor verantwoordelijkheid en het geloof in de toekomst en de konsekwentheid van onze sandinistiese broeders. Deze politieke houding zal zonder twijfel leiden tot een grotere kracht en grotere overwinningskansen voor de rechtvaardige strijd van het FSLN en voor de demokratiese en revolutionaire krachten in de hele regio.

5) De demokratiese ontwikkeling, die het Frente Sandiniste in Nicaragua heeft ingezet, staat in een duidelijke tegenstelling tot de systematische onderdrukking van de demokratiese vrijheden, de zware repressie, de diktatuur en de ontoegefelijkheid, waarmee de fascistiese delen van de leiding van het salvodoraanse leger en de oligarchie van de ARENA-partij, vasthouden aan hun machtsmonopolie.

6) Vanuit deze nieuwe situatie, die is ontstaan door het werkelijke demokratiese proces in Nicaragua, zullen wij onze strijd voor het bereiken van een echte democratie in El Salvador, verdubbelen, een strijd waarvoor al zoveel bloed van ons volk is vergoten.

Aan dit historische doel zal het FMLN samenwerken met alle politieke en sociale krachten in El Salvador, die ook deze demokratiese hoop hebben.

Commandancia General der Frente Farabundo Martí para la Liberación Nacional (FMLN):
Cdte. Francisco Jovel, Cdte. Shallick Jorge Handal, Cdte. Eduardo Sancho, Cdte. Joaquín Villalobos, Cdte. Salvador Sánchez Ceren.

IS ER LEVEN NA DE REVOLUTIE ??

De teleurstelling en de negatieve reacties van buitenparlementair links na de verkiezingen in Nicaragua spreken boekdelen. Iedereen voelde verslagenheid natuurlijk - wie had dit verwacht? Maar waarom zijn/waren wij zo stomverbaasd?

Het moge inmiddels duidelijk zijn, waarom het FSLN de verkiezingen heeft verloren. In eerste instantie was er de druk van buitenaf, te weten de economische boycot, de "humanitaire" steun ter waarde van \$ 300 milj. (Congress) en de slordige \$ 400 milj. (CIA) die de Contra-oorlog financieerden. Op 13 maart kondigde Bush aan dat de handelsboycot opgeheven en \$ 300 milj. voor Nicaragua uitgetrokken zouden worden. Ten tweede heeft het FSLN in het verleden veel fouten gemaakt, fou-

ten die door de linksradikale solidariteitsbeweging moei lijk te verkopen waren aan de achterban. Een aantal strijdpunten zijn bewust blijven liggen, zoals bijv. de vrouwenstrijd (legalisering abortus), de vakbondsstrijd (de loonpolitiek die steeds meer afgestemd werd op het IMF programma etc.). Grootgrondbezitters die volop krediet kregen terwijl veel coöperaties geen geld hadden om zaaigoed te kopen. Het stemgedrag, veel arme mensen hebben UNO gestemd, geeft redelijk goed weer, wat er leefde in de Nicaraguane samenleving. Tijdens het verkiezingscircus wierp een vrouw Daniel Ortega een mooie en tegelijkertijd dieprieste uitspraak voor de voeten: "Tijdens de vorige verkiezingen (nov. '84) beloofde je ons rijst en bonen met

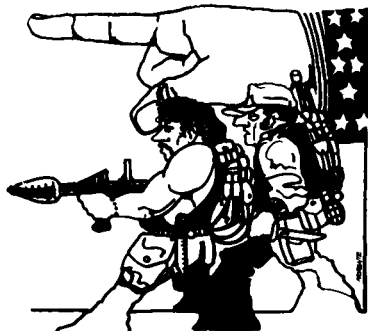
waardigheid. Wij eten nu al 5 jaar waardigheid, waar blijven de rijst en de bonen?"

Misschien is nu de tijd rijp, om het onkrities enthousiasme dat de laatste jaren m.b.t. Nicaragua heerste te doorbreken. Daarvoor is mijns inziens een korte toelichting van het wel en wee van buitenparlementair links vóór de verkiezingen nodig. Een van de meest essentiële punten is, dat er binnen de radikale solidariteitsbeweging weinig tot geen onderlinge dialoog was; iedereen had zijn/haar eigen motivatie om met Nicaragua bezig te zijn. Dit hield tegelijkertijd in, dat er wel kritiek was/is, maar dat deze kritieken nooit open en konstruktief besproken werden. Er was/is weinig duidelijkheid over wie je in Nica-

WHAT THE U.S. HAS SPENT ON NICARAGUA	1979	1980	1981	1982	1983	1984
	After the Sandinista revolution, the Carter Administration supplies \$ 61 million in aid.	Violeta Chamorro quits the ruling junta. Congress approves an additional \$ 75 million in aid.	The Reagan Administration suspends aid. Congress authorizes \$ 19 million in covert aid to the CONTRAS.	The Sandinistas suspend press freedom & other civil rights. Congress again approves \$ 19 million for the Contras; the CIA sends an additional \$ 10 mio. aid.	The CONTRA launch their first major offensive. Reagan calls them "freedom fighters." Congress openly budgets \$ 24 million in Contra	The nin Pres. men the

ragua wilt steunen en het waarom daarvan. Dit had onder andere als resultaat dat veel mensen, vooral de achterban, een vrij kritiekloze houding t.o.v. het FSLN en de aan het FSLN verbonden massaorganisaties hadden/hebben. Nog een rede die hier waarschijnlijk debet aan is geweest, is het feit, dat Nicaragua door veel mensen als een "eiland" in de Midden-amerikaanse regio werd/wordt gezien. Het ontbreken van een visie op de positie van Nicaragua in de regio leidde ertoe dat de solidariteitsbeweging zich isoleerde resp. los stond/staat van andere strijdpunten binnen de buitenparlementaire beweging. De houding van het NKN dat nooit een verband heeft willen leggen tussen Nicaragua en El Salvador, omdat het FMLN een als guerilla opererende beweging is, terwijl het arme Nicaragua tegen de Yankee-\$ op moet boksen. Dit gaat er hoogstwaarschijnlijk toe leiden, dat het NKN een "humanitair" (lees "a-politiek") beleid gaat voeren t.o.v. Nicaragua. Konkreet betekent dit, dat zij ervoor gaan kiezen om ook projecten in samenwerking met UNO gemeentes door te zetten en op te starten.

Volgens het persbureau Agencia Nueva Nicaragua blijven 40 van de 160 gemeentes in de hand van het FSLN. Interessant detail hierbij is, dat in het gebied waar de contra het meest oorlog heeft gevoerd tegen de burgerbevolking (het grensgebied met Honduras) veel aanhang heeft behouden.

HOE VERDER ?

Wat is er nu eigenlijk veranderd ? Zowel het leger als de politie zijn nog in FSLN handen en het lijkt mij sterk, dat binnen afzienbare tijd hierin verandering komt. De burgerlijke pers heeft de afgelopen weken al genoeg gespeculeerd over de gevolgen van de verkiezingsuitslag. Ik spekuleer niet mee. Omdat ik denk dat iedereen wel weet hoe het er voor staat. De contras die al dan niet ontmanteld worden en wat daar verder uit kan voortvloeien b.v. burgeroorlog, doodseskaders...

De geldstroom vanuit het buitenland naar het konservatieve kamp in Nicaragua zal gigantisch zijn bijv. WACL, AID, Heritage Foundation. Het zal de VS heel wat \$ gaan kosten om de "zaak" onder controle te houden. Misschien meer geld dan er tot nog toe uitgegeven is om het contraleger overeind te houden. Een Duits bewindsman (Repnik) heeft aangekondigd, dat men over nieuwe hulptoezeggingen aan het adres van Violeta Chamorro overeenstemming zal weten te bereiken. Hieruit blijkt dat de westerse regeringen evenals de internationale economische organisaties en de bankenwereld klaarblijkelijk een gemeenschappelijk konsept voor het verder om zeep helpen van de revolutie of de stabilisering van "hun" regering in Nicaragua voorstaan. Naar het zich laat aanzien zullen de "bundesdeutsche" stichtingen met de "Konrad Adenauer Stiftung" voorop hun deel ertoe bijdragen, van de UNO en haar geestverwanten een enigszins stabiel politiek landschap met rechts geïntendeerde groepen en organisaties te kremen.

Vooralsnog kan ik mij echter niet voorstellen dat Nicaragua een bananenrepubliek zal worden. Alhoewel ik, als ik eerlijk ben, ook deze mogelijkheid niet mag uitsluiten.

Hoe gaat de radikale solidariteitsbeweging zich opstellen ? Afgezien van het feit dat de UNO geen structurele veranderingen door zal kunnen voeren zonder instemming van het FSLN, blijft overeind staan, dat tot nu toe alleen maar de belofte regeert.

Ook de radikale solidariteitsbeweging is aan een herformulering van haar uitgangspunten toe. Al is het alleen maar om onze geloofwaardigheid te behouden. Die herformulering moet voor mij persoonlijk een offensief karakter hebben dwz dat wij ons niet in de verdediging moeten laten drukken. En zeker niet moeten ingaan op argumenten als: "jullie hebben jarenlang op het verkeerde paard gewed." Het offensieve karakter zou een aantal speerpunten moeten hebben. Om te beginnen zie ik het als onze taak, om parlementair links (en rechts) onder druk te zetten. B.v. door te blijven hameren op de ontmanteling van de contra. Ook de rol van het CLAT die jarenlang de meest weerzinwekkende clups in Nicaragua heeft gesteund zal deel uitmaken van de ontcrachting van het gelijk van rechts.

Als je naar enkele buurlanden van Nicaragua kijkt (zoals Honduras, El Salvador, Guatemala) zal het waarschijnlijk niet moeilijk zijn om aan te tonen dat (extreem) rechts

nooit in het gelijk staat ! Wij zullen ook druk uit moeten oefenen op het NKN en de stedebanden onder andere door te eisen dat zij niet in zee gaan met de UNO of frakties daaruit. Onze eigen rol, b.v. die van de autonome brigades, kan daarbij van cruciaal belang zijn. Door de banden te versterken met het FSLN, de massaorganisaties en autonome groepen kunnen wij laten zien dat er nog steeds mogelijkheden zijn om ervoor te zorgen, dat de verworvenheden van de revolutie NIET om zeep worden geholpen. Vooralsnog zat werk dus !! En zeker geen reden om Nicaragua in de steek te laten. Die mensen die er geweest zijn, waarvan ik weet dat zij er een stukje van zichzelf hebben in gestopt kunnen zich vast vinden in het volgende citaat van Salmon Rushdie uit zijn boek "De glimlach van een jaguar":

"Ik had Nicaragua zagezegd onaf achter gelaten, een land waar de oude tegenkrachten van schepping en vernietiging heftig met elkaar in botsing waren. Het modieuze pessimisme van onze tijd bepaalde dat de vernietigers uiteindelijk altijd sterker zouden blijken dan de scheppers, en inderdaad hadden de mensen die de Nicaraguaanse revolutie ongedaan wilden maken, ontzagwekkend veel macht. De nieuwe wapens van de contrarevolutie die met VS dollars waren gekocht, werden in stelling gebracht; de strijd zou niet lang meer op zich laten wachten. De logica van de Realpolitik zei dat er maar één uitkomst kon zijn: nu de

VS hadden gekozen voor een onomwonden militaire oplossing in Nicaragua, zou hun macht uiteindelijk zegenen. Maar dat soort logica was in het verleden feilbaar gebleken. Een slechte afloop mocht dan realistisch lijken dan een goede, de realiteit had soms een element van fantasie dat realisme (...) ontbeerde. In de reële wereld waren er monsters en reuzen, maar er was ook de onmetelijke kracht van de wil. Het was heel goed mogelijk dat Nicaragua's wil om te overleven sterker zou blijken dan de Amerikaanse wapens."

1985
Four days after Congress kills Contra funding, Ortega flies to Moscow. The U.S. embargoes trade with Nicaragua. Congress later approves \$ 27 million in nonmilitary aid for the rebels.

1986
Congress votes \$ 100 million in aid. In November, Attorney General Edwin Meese discloses the diversion of Iran arms-sales profits to the Contras.

1987
Oliver North and others admit \$ 14 million in private funding was solicited for the Contras. Costa Rican President Oscar Arias proposes a regional peace plan. Congress authorizes \$ 10 million in nonmilitary aid.

1988
Congress continues \$ 43 million in "humanitarian" aid. The Sandinistas and Contras reach a ceasefire.

1989
The Sandinistas agree to hold early election if the Contras disband. Congress approves \$ 50 million in nonmilitary aid to the rebels.

uit: TIME international No. 11, 1990

PROGRAMMA STUDIUM GENERALE DELFT

NATUUR ALS KULTUREEL VERSCHIJSSEL

Het volgende is de inleiding van de leesmap die Studium Generale heeft samengesteld naar aanleiding van het programma: NATUUR ALS KULTUUR VERSCHIJSSEL.

Wat hebben de Verlichting, genetica, Darwin en de milieubeweging met elkaar te maken? Deze vier onderwerpen zijn allen vertegenwoordigd in deze leesmap. Bindende faktor is het programma dat door Studium Generale aan de TU Delft in de maanden maart en April is georganiseerd en waarin de natuur het centrale thema vormt. Niet zomaar natuur, maar natuur als cultureel verschijnsel. Waarom? Als we kijken naar het hedendaagse politieke en sociaal-kulturele klimaat zien we dat tal van mensen zich bezighouden met thema's waarbij opvattingen over de natuur een belangrijke rol spelen. Het milieu en de vervuiling daarvan ligt hier als voorbeeld het meest voor de hand, maar er zijn veel meer kwesties waarbij verwezen wordt naar 'de natuur' of naar een 'natuurlijk proces' ter argumentatie van het feit dat bepaalde verschijnselen bestudeerd, beschermd of bevorderd, bestreden of afgeschaft dienen te worden.

Nu zal door weinigen worden aangevochten dat de activiteiten van Greenpeace zich richten op de natuur, zelfs niet als men de medewerkersters van deze organisatie voornamelijk in gevecht ziet met smeerpijpen en olietankers of met het personeel van een mijnbouwonderneming zoals vorig jaar op Antarctica gebeurde. Ingewikkelder wordt het als de bevrijding der dieren in het geding is, of de produktie van 'natuur'produkten als de Witte Motor (met of zonder dioxine) of een genetisch gemanipuleerde aardappel. Om nog maar niet te spreken van begrippen als Moeder Natuur, standpunten over 'natuurlijke samenlevingsvormen', bio-medisch onderzoek naar 'natuurlijke afwijkingen' of de produktie van 'tegennatuurlijke' reageerbuisbaby's.

Gaat het bij dit alles nu echt over natuur of eigenlijk over iets anders? Zelfs als we ons beperken tot het opvatten van natuur als verzamelnaam voor de (grond)stoffelijke en organische leefomgeving dan blijkt dat tal van bemoeienissen met de natuur over het algemeen wel iets te maken hebben met deze leefomgeving, maar dat het daarbij altijd gaat om menselijke activiteiten die in die leefomgeving wel of niet gewenst zijn. Natuur is dus niet zo makkelijk te beschouwen als zelfstandig fenomeen of systeem dat zou bestaan buiten de cultuur, de menselijke verhoudingen om. Door de geschiedenis heen is dan ook een duidelijke relatie waar te nemen tussen opvattingen over de natuur en een bepaald mens- en wereldbeeld. Deze relatie wordt nog duidelijker als we zien dat veel menselijke activiteiten verklaard of

beargumenteerd worden met verwijzingen naar diezelfde natuur of/naar theorieën die daarvoor door natuurwetenschappers zijn ontwikkeld. In het verleden zijn bepaalde maatschappijvormen bestempeld als natuurstaat of als een 'natuurlijke orde'. Recenter is het beeld van de maatschappij als wanordelijke jungle, waarin mensen verward zouden zijn in een 'natuurlijke strijd om het bestaan'. Met name de invloed van het Darwinisme moet niet onderschat worden. Met het idee dat mensen over 'natuurlijke eigenschappen' zouden beschikken die hen voorbestemt om 'de strijd om het bestaan' te verliezen dan wel te winnen, hebben natuurwetenschappers een niet onaanzienlijke bijdrage geleverd aan de rechtvaardiging van bestaande, maatschappelijke verschillen tussen arm en rijk, zwarte en witte mensen en tussen mannen en vrouwen. Tot op de dag van vandaag worden, met name door ethologen en sociobiologen steeds weer nieuwe 'bewijzen' aangedragen voor stellingen als 'de mens is van nature lui' (of agressief) of 'mannen zijn van nature aktiever (of intiliger) dan vrouwen'. Ook zijn er erfelijkheidsonderzoekers en genetici die tegenwoordig hun steentje bijdragen met de opvatting dat sommige individuen van nature voorbeschikt zijn voor het krijgen van een bepaalde ziekte of het vertonen van maatschappelijk 'afwijkend' gedrag. Tijd dus om het begrip natuur aan een nader onderzoek te onderwerpen. Ter begeleiding van en als voorbereiding op de lezingenserie waarin een aantal aspecten van de natuur als cultureel verschijnsel aan de orde zullen komen, bevat deze leesmap informatie over de vier gastsprekersters en hun onderwerpen, een bijdrage van elk, alsmede een beknopte literatuurlijst.

Studium Generale, P. Harmsen/maart '90

De eerste avond heeft inmiddels plaats gevonden en luidde 'De natuur als mensenwerk.

Dinsdag 20 maart - lezing Drs. M. Ekelschot - DE MAN ALS NATUUR - natuurlijke superioriteit in Darwin's theorie.

Dinsdag 27 maart - lezing Prof. dr. R. Hubbard (Harvard, USA) - DE NATUUR ONTRAFELD? - DNA-onderzoek en de vooronderstellingen waarmee genetici te werk gaan.

Dinsdag 3 april - lezing Ir. K. van Koppen - MILIEUBEWEGING TUSSEN ROMANTIEK EN VERLICHTING - past natuurbescherming in het vooruitgangdenken?

Dinsdag 10 april - een poëtische avond met muziek - DE NATUUR ALS INSPIRATIEBRON - entree f5,- (alleen deze avond dus).

Alle avonden vinden plaats in het Waagtheater, Markt 11 te Delft
Aanvang 20.00 uur precies.

Inlichtingen:
Studium Generale TU Delft
Kanaalweg 2-b, 2628 EB Delft
tel. 015-785235

KOM NAAR DE INTERNATIONALE MILIEUAKTIEDAG: EARTH DAY

SCHEP NIEUWE WEGEN WEG
BOUW AAN OPENBAAR VERVOER !

VERKEER EN MILIEU

Nederland is een klein land. Er zijn nog maar weinig rustige natuurgebieden te ontdekken. Precies dat wat er nog aan natuur over is wordt serieus bedreigd door luchtverontreiniging, zure regen, bodemvervuiling, overbe-

mesting, verstoring en versnippering. Het intensieve autogebruik levert hier een belangrijke bijdrage aan.

De verwachting is dat het autogebruik sterk zal toenemen wat zal zorgen voor een verdere aantasting van datgene wat er nog aan natuur over is. Meer autogebruik en nieuwe wegen zijn een bedreiging voor natuur en milieu. Afgelopen zomer hebben een groot aantal natuur en milieu organisaties als antwoord op het Nationaal milieubeleidsplan van de regering een manifest opgesteld met de naam naar 'Naar een Deltaplan voor het milieu'. In dit manifest staat "Het personen- en vrachtautogebruik zal in 2000 gehalveerd moeten zijn ten opzichte van 1986. Er is een verbetering nodig van de concurrentiepositie van het goederenvervoer per rail en schip ten opzichte van de auto. De fiscale voordelen voor automobilisten moeten worden afgeschaft. Geen investeringen in nieuwe wegen en tunnels, maar uitsluitend in de uitbreiding van het openbaar vervoer en de verbetering van fietsvoorzieningen en vaarwegen. Herinvoering van een maximale snelheid van 100 km/uur".

WEGEN EN TUNNELS

Ook de regering zegt dat ze het autoverkeer wil terugdringen, maar bedoelt in werkelijkheid dat ze enkel de groei van het autoverkeer wil afremmen. Vervolgens besluit ze tot de aanleg van nieuwe wegen en tunnels om het fileprobleem op te lossen. Het autogebruik denkt ze te kunnen ontmoedigen door middel van tol of rekening rijden.

Uit diverse onderzoeken is gebleken dat dit een heilloze weg is. De automobilist laat nu eenmaal niet zo maar zijn auto staan, ook niet als hij daarvoor zo'n 1500,- per jaar extra moet betalen. Voor het gros van de automobilisten is de rijstijd

veel belangrijker. Het netto resultaat van de extra kosten en het bouwen van nieuwe wegen en tunnels is dat je dus alleen maar het gebruik van de auto stimuleert in plaats van afremt.

Volgens voorspellingen zullen er over 20 jaar zo'n 8 miljoen auto's rondrijden tegen 5 miljoen nu. Nederland

is nu al het land waar de meeste auto's rijden. De bouw van deze tunnels en aanvoerwegen en aanvoerwegen zal het fileprobleem niet oplossen, want al zeer snel zullen er ergens anders weer file's staan. De roep om verbreding en uitbreiding van wegen zal hiermee dus niet verstommen.

Wil de regering het autoverkeer serieus terugdringen, dan is het duidelijk dat er niet meer snelwegen en tunnels moeten worden aangelegd. In de praktijk betekent dit: "Geen vier (of vijf) nieuwe tunnels in de Randstad en geen nieuwe snelwegen door Gelderland (RW 15), Limburg (RW 73) en Zuid-Holland (RW 19).

Wat hier voor in de plaats moet komen is een goede infrastructuur voor het openbaar vervoer en de fiets, met name voor de Randstad. Het geld dat vrijkomt door het niet aanleggen van wegen en tunnels kan hiervoor gebruikt worden.

STOP RIJKSWEG 19

Niet voor niets is gekozen om de internationale milieu-aktiedag op 21 april op de lokatie van rijksweg 19 te houden.

Op de begroting van Verkeer en Waterstaat wordt 35 miljoen uitgetrokken voor het afbouwen van deze weg. (alleen voor 1990).

Daarmee is deze weg de eerste die door dit kabinet wordt aangelegd. Met de aanleg van deze weg wordt echter ook meteen gekozen voor de aanleg van de 2e Beneluxtunnel want al die auto's die vastlopen op de Nieuwe Waterweg zal niet de bedoeling zijn. Daarbij wil de Verkeer en Waterstaat deze weg uitbouwen tot een internationale verbinding (de A4). wat in de toekomst zal leiden tot nog meer tunnels en asfalt.

Rijksweg 19 is een van de meeste omstreden snelwegen van heel Nederland die in Nederland in aanleg zijn. Zij is gepland dwars door het water-

Zij is gepland dwars door het waardevolle vogelweidegebied Midden Delfland. Tegen de aanleg van de weg wordt al zo'n 15 jaar geprotesteerd. Locale overheden, buurtbewoners en plaatselijke actiegroepen hebben door hun inspanning en voorlichting de definitieve afbouw weten uit te stellen. Vorig jaar heeft de Tweede kamer besloten deze weg toch af te bouwen. Als deze regering niet bereid is het roer werkelijk om te gooien, ondanks alle mooie beloftes in de verkiezingstijd, moeten we zelf aan de slag om de roep om een ander beleid kracht bij te zetten.

PROGRAMMA

12.00 uur

Opening manifestatie: eerste spade in de grond voor aanleg van een trambaan.

12.00-16.00 uur

Symbolies afgraven zandlichaam/ aanleggen trambaan

Aanleggen bloemenperk in de vorm van een verkeersbord 'verboden in te rijden';

Aanleggen van een parkje samen met buurtbewoners;

Diverse optredens van theater- en muziekgroepen.

Kinderprogramma;

Excursies over het zandlichaam naar het vogelweidegebied Midden Delfland; Milieumarkt, cafe met diverse hapjes.

15.30 uur

Aanbieden eerste zandzak voor verbetering openbaar vervoer aan minister Maij Weggen

16.00 uur

Enkele toespraken over:

stop rijksweg 19/stop aanleg nieuwe wegen en tunnels

een basisbeweging voor het milieu

Wat kun je zelf doen

Verdere acties

17.00 uur

Afsluiting Manifestatie

NEEM EEN SCHEP MEE !!!!!

Kom met openbaar vervoer of de fiets Voor inlichtingen bellen met: 080-601236

Voor donaties: giro 511211, postbus 1357, 6501 BJ Nijmegen

**NEEM EEN
SCHEP MEE**

ondertekenaars actie rijksweg 19

Akte Strohalm / Fietsersbond ENFB /
Stichting Natuur en Milieu / Vereniging
Milieudelensie / Zuidhollandse Milieufederatie / Werkgroep Stop Rijksweg 19 /
EYFA (European Youth Forest Action) /
Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging / De Kleine Aarde / Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee / Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels / Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie / NIVON / Stichting MilieuEducatie / Vereniging Duin en Boom / Zuidhollandse Landschap Jeugdbond voor Natuur en Milieustudie / NEEVER / Stop de Kermisdermoord / Steun Gemeente Schiedam /

**BOUW AAN
OPENBAAR
VERVOER**

**Zandlichaam Rijksweg 19
Laan van Bol Es Schiedam
Bus: lijn 52-53; Tram: lijn 1**

**21 APRIL '90
12.00-17.00 uur**

Agenda

Wageningen, 21 maart

Cyclus over de bajes: geschiedenis van de gevangenis en de rol voor het systeem; huidige bajessysteem. In 't WRAK, Herenstraat 11. 20 uur.

Groningen, 22 maart

Regionaal Overleg over "pompdag"/ anti-apartheidsspektakel op 28.4 Steentilstraat 38, 19.30 uur.

Den Haag, 22 maart

De Wisselwachter, film van J. Stelling in Eisenstein, Buitenum 214, 21 uur.

Den Haag 24 maart

Bottomless Bog (OO-punk), in "Iets Vrijers", Spui 41/43 en ook Sobhead (electronic bodypunk) v.a. 22 uur, f2,50-

Delft, 27 maart

"De natuur ontrafeld?", DNA-onderzoek en de voorstellingen waarmee genetici te werk gaan. Lezing van prof. dr. R. Hubbard (Harvard USA), Studium Generale, Waagtheater, Waag 11, 20 uur.

Wageningen, 28 maart

Cyclus over de bajes: Met E. v/d Maal (BWO) over bajesstrijd + discussie over afschaffing van de bajes. In 't WRAK, Herenstr. 11, 20u.

Nieuwe adressen en tel.nrs. van RAFKO in Groningen:

050-143107/b.g.g. 050-143927
Museumstraat 4, 9711 HS of postbus 902, 9700 AX Groningen. Openings-tijden: do. vr. en za. van 12-18.

Nr. 2 van het feministiese meidenblad K is uit. O.a. over de pindown-actie, genenmanipulatie, brief van een anonieme overeetster. Te koop in de rode en vrouwenboekwinkels. K verschijnt 5x per jaar en is te bestellen via postbus 1484, 6501 BL, Nijmegen, 080-227474.

Bij de Rooie Rat (Oude Gracht 65, 3511 AD, 030-317189, Utrecht) zijn de volgende themalijsten gratis te verkrijgen (desgewenst opgestuurd):
- Latijns Amerika
- Oost Europa
- Alternatieve Reisgidsen deel 1 (deel 2 verschijnt begin mei '90)

Amsterdam, 17 maart

Info/diskussiebijeenkomst over de mensenrechtensituatie in El Salvador o.a. met meewerkersters van mensenrechtencomitees uit El Salvador, iemand van de IKON. In het Mozeshuis, Waterlooplein 205 van 14-17 uur.
Utrecht,

Den Haag, 17 maart

Dixo in "Iets Vrijers", Spui 41/43.

Den Haag, 18 maart

"Jeugdbewegingen in de jaren '30", video, film. Er is een oud-AJC-er aanwezig en iemand verteld over zijn onderzoek naar militaristische en autoritaire tendenzen in de AJC. Eisenstein, Buitenum 214, f3,-, 21 uur.

Eindhoven, 19 maart

Reggae-punk-konsert met RDF, BTF en Citizen Fish UK (ex-Culture Shock.Subhumans. In "De Bunker", St. Jorislaan 92a. Kost f5,-.

Delft, 20 maart

"De man als natuur", natuurlijke superioriteit in Darwin's theorie. Lezing van Drs. Ekelschot, Studium Generale, Waagtheater, Waag 11, 20 uur.

Den Haag, 21 maart

A short film about love (K.Kieslow-ski, Polen '89) in Eisenstein, Buitenum 214, f5,-, 21 uur.

Den Haag, 28 maart

Irezumi, Japanse film uit '81. In Eisenstein, Buitenum 214, f5,-, 21 uur.

Eindhoven, 29 maart

Benefiet Zwarte Ster met optredens van Nausea NY USA en Merzky Ded, St. Jorislaan 92a, Kost f5,-.

Den Haag, 29 maart

Corki Park, video in Eisenstein, Buitenum 214, 21 uur.

Den Haag, 30 maart

Onda Rossa Posse (Rappers made in Italy) in de Blauwe Aanslag, Buitenum 214 om 22 uur. Vooraf: 18 uur, veganisties eten; 20 uur, video's (700 appartementen gekraakt in Rome/4 maanden bezetting universiteit).

Den Haag, 31 maart

Arabiese Filmavond/Manifestatie "De dag van het land"; sprekers, film, muziek. In Eisenstein, Buitenum 214, 20 uur.

Den Haag, 31 maart

Benefiet voor de Zwarte Ster in Iets Vrijers, Spui 41/43 v.a. 22 uur, f2,50-

DE STRIJD VOOR DE SAMENVOEGING GAAT DOOR!

16.3.90

1 JAAR NA DE 10^e HONGERSTAKING IN DE B.R.D.

INHOUD

3. Inleiding
4. Hongerstakingsverklaring van de gevangenen uit de RAF;
6. Hongerstakingsverklaring van de vrouwen uit Plötzensee;
8. Veranderingen van de hechtenisomstandigheden na de hongerstaking;
11. Aan de gevangenen die aan de hongerstaking hebben deelgenomen;
Antwoord van Andreas Semisch;
13. Open brief van het Revolutionair Blok Hamburg;
15. Antwoord van Rolf Heissler;
16. Brief van Bärbel: de continuïteit willen...
17. Hongerstaking strijdende gevangenen feb-mei/juni 89;
18. Achter de gevangenis muren broeit iets;
20. "Hier was tot nu toe geen gemeenschappelijk handelen tegen dit alles";
21. Brief van Stefan Würth;
22. Brief van Helmut Pohl.

ENKELE WOORDEN EN BEGRIPPEN:

Verfassungsschutz: Staatsveiligheidsdienst
'taftunfähig': door letsel tijdens arrestatie of door ziekte fysiek en/of psychies niet in staat om zonder blijvende schade gevangenisstraf te ondergaan.
Knastkundgebung: manifestatie/zwaai- en lawaaidemo bij een bajes.
FFM: Frankfurt am Main.
NRW: Nord-Rhein Westfalen.
Rebmann: hoofd van het openbaar ministerie.
BTM-gevangenen: gevangenen die zitten wegens "drugsdelikten".
Trennscheibe: wand van gepantserd glas die gevangene en bezoek gescheiden houdt.
Aufschluss: de celdeuren gaan voor een bepaalde tijd open en de gevangenen kunnen elkaar bezoeken zolang en wanneer ze willen.
Umschluss: de celdeuren gaan voor korte tijd open; de gevangenen die samen willen zijn worden dan de gehele tijd samen opgesloten.

BRONNEN:

Angehörigen Info

Uitgave van de Angehörigen der Politischen Gefangenen in der BRD; Postlagerkarte 050205, 7500 Karlsruhe;
Bestellingen: Zülpicherstr. 7, Postfach 260226, 5000 Köln 1. Verschijnt om de 2 weken.
Freie politische Kommunikation und Information durchsetzen! Dokumentation Offener Briefe an Gefangene und Antworten.
Uitgave GNN-Verlag: Zülpicherstr. 7, Postfach 260226, 5000 Köln 1
Hungerstreik Kämpfender Gefangener: Für Selbstbestimmung, Kollektivität, menswürdige Haftbedingungen.
Uitgave GNN-Verlag
..Wir lassen jetzt nicht mehr los..
Diskussionsbeiträge und Dokumente zum Hungerstreik '89 der politischen Gefangenen und zum Isolationsfolter in der BRD
Uitgave: Bundesvorstand der Roten Hilfe e.V.; Postfach 6444, 2300 Kiel 14

Reakties e.d. via postbus 10233
Den Haag (HS-groep).

SCHRIJF DE GEVANGENEN!

Brigitte Mohnhaupt - Münchenerstr. 33, 8890 Aichach
Claudia Wannersdorfer - " " "
Rolf Heissler - Aussere Passauerstr. 90, 8840 Straubing
Bernd Rössner - " " "
Helmut Pohl - Paradeplatz 5, 3578 Schwalmstadt
Gisela Dutzi - Obere Kreuzäckerstr. 4, 6 Frankfurt 1
Ingrid Barabass - " " "
Ali Jansen - " " "
Bernhard Rosenkötter - " " "
Michael Dietiker - " " "
Siggi Happe - 4. Strafsenat des OLG, Zeil 42, 6000 FFM 1
Gabi Hanka - " " "
Sven Schmidt - " " "
Stephan Feifel - " " "
Christian Klar - Aspergestr. 60, 7 Stuttgart 40
Eva Haule - " " "
Manuela Happe - " " "
Thomas Brunner - " " "
Rico Prauss - OLG Stuttgart-Stammheim, Postfach 839, 7000 Stuttgart 1
Andrea Sievering - " " "
Luitgard Hornstein - " " "
Günter Sonnenberg - Schönbornstr. 32, 7520 Bruchsal
Carlos Grosser - " " "
Karl-Heinz Dellwo - Trift 14, 3100 Celle
Lutz Taufer - " " "
Knut Folkerts - " " "
Gabriele Rollnik - Marlring 41, 24 Lübeck
Hanna Krabbe - " " "
Irmgard Möller - " " "
Christine Kuby - " " "
Rolf-Clemens Wagner - Krümmede 3, 4630 Bochum
Christian Kluth - " " "
Bärbel Perau - Krawehlstr., 4300 Essen
Norbert Hofmeier - Brachwede 1, Umlostr. 100, 48 Bielefeld
Christa Eckes - Rochusstr. 350, 5 Köln-Ossendorf
Heidi Schulz - " " "
Sieglinde Hofmann - " " "
Ingrid Jakobsmeier - " " "
Thomas Killper - OLG Düsseldorf, Cecilienallee 3, 4 D'dorf 1
Ute Hladki - Herrenstr. 45a, 7500 Karlsruhe
Holger Deilke - " " "
Mareille Schmegner - Schulenburgerlandstr. 145, 3 Hannover
Jens Stuhlmann - Am Markt 7c, 2120 Lüneburg
Thomas Richter - Krümmede 3, 4630 Bochum
Thomas Thoene - " " "
Günter Müller - Obere Kreuzäckerstr. 4, 6 Frankfurt 1
Suzanne Schöf - Rochusstr. 350, 5 Köln
Dieter Glatz - Schönbornstr. 32, 7520 Bruchsal

Carola Stöhr - Frauenknast Plötzensee, Friedrich Olbrichtdamm 17, 1 Berlin 13
Pascale Looaré - " " "
Angela Mahmood - " " "
Regina Fröschke - " " "
Renata Steffenhagen - " " "
Birgit Kursawe - " " "
Edda Kissinger - " " "
Silli Bellersheim - " " "
Blanka Schmid - " " "
Christine Czirnok - " " "
Alexa Sökis - " " "
Sabine Meinhardt - " " "
Manfred Klein - Am Hasenberge 26, 2000 Hamburg 63
Rudolf Koepsel - Holstenglacis 3-5, 2000 Hamburg 36
Wolfgang Grünner - W.von Siemensstr. 21, 8450 Amberg
Helmut Behnke - Grünfeldstr. 1, 4470 Meppen
Gaby Bruchheuser - Rochusstr. 350, 5 Köln
Silvia Engelke - " " "
Gisela von der Heiden - " " "
Jürgen Benken - " " "
Heinz-Günter Funk - Aachenerstr. 47, 5308 Rheinbach
Demba Diop - " " "
Rosi Srisawasdi - Obere Kreuzäckerstr. 4, 6 FFM 1
Angelika Bloch - " " "
Andreas Haas - Steinstr. 21 Heilbron
Peter Hopfenspirger - " " "
Orfeo Sepe - " " "
Alexander Gronbach - " " "
Gerhard Weber - Schönbornstr. 32, 7520 Bruchsal
Robert Siehe - Seidelisstr. 32, 1000 Berlin 27
W. Gundlach - " " "
Dieter Faber - JVA Zweibrücken
Susanne Paschen - " " "
Isolde Bohler - " " "
Gottfried P. Kondziella - Berlin-Tegel
Ralf Rothert - " " "
Gürsel Altinock - " " "
Peter Brünn - " " "
Andreas Scholz - " " "
Mathias Gensch - " " "
Michael Günter - " " "
Markus Koralewski - " " "
Manfred Hauke - " " "
Peter Dröse - " " "
Olaf Seyfarth - " " "
Renato Golenko - " " "
Stefan Würth - JVA Saarbrücken

zijn, in toenemende mate moeten dat ook de mensen buiten zijn.

In die zin weerspiegelden zich in de hongerstaking ook de vragen en problemen waarmee wij zelf dagelijks in de strijd geconfronteerd worden. Namelijk je blindstaren en stuklopen op korte-termijn-thema's en doelen zonder continuïteit te ontwikkelen in de strijd. Het van hot naar her rennen zonder ons af te vragen hoe we hier een revolutionaire tegenmacht kunnen opbouwen, hoe de krachtsverhouding in ons voordeel kan omslaan. Want dat is waar het om draait, m.b.t. de samenvoeging, m.b.t. alle maatschappelijke terreinen. De strijd van de gevangenen kunnen wij dan ook niet als iets losstaands zien. De gevangenen, hun strijd voor de samenvoeging en uiteindelijk natuurlijk hun vrijheid, moeten konsekwent en kontinu in onze strijd betrokken worden, daar een onderdeel van zijn.

De samenvoeging is een akute noodzaak. Want hoewel het doel van de isolatiehechtenis - het breken van de identiteit van de gevangenen - is stukgelopen op de al 19 jaar durende strijd van de gevangenen, die strijd is niet eeuwig vol te houden. Een doorbraak moet nu eindelijk eens geforceerd worden. En dat zou een omwenteling betekenen, een omwenteling die ook akute noodzaak is op al die andere maatschappelijke terreinen. "De verhoudingen moeten helemaal omgewenteld worden. Dat is de nieuwe politieke kwaliteit, voor welke inhoud en verbreding allen moeten vechten" (Karl-Heinz).

Pas met de samenvoeging wordt ook dat wat de gevangenen bedoelen met vrije politieke informatie en communicatie mogelijk: "De politiek-inhoudelijke discussie

met de verschillende maatschappelijke groepen en binnen het gehele spektrum van het verzet (...). Voor de ontwikkeling van een politieke kracht, die in staat is de menselijke doelen tegen dit technokraties, fascistiese apparaat door te zetten, die de kapitalistische macht hier in West Europa uit de grond wil stampen" (Eva). Het is een discussie die ook wij van levensbelang achten en wij willen dat ook de gevangenen daar deel van uitmaken. Want, zoals Eva het zelf zegt: "Het zou enorm zonde zijn, als die belangrijke ervaringen, die hier de afgelopen 20 jaar in de revolutionaire strijd zijn opgedaan, niet open in de discussie worden ingebracht. Uit alles, ook de fouten, valt veel te leren en een revolutionaire beweging, die zich opnieuw ontwikkelt, moet daarover bewustzijn hebben, anders hangt ze in het luchtledige, zonder geschiedenis, zonder bodem."

Het mag dan misschien wel een "duitse" discussie zijn, wij denken dat die ook voor de ontwikkeling van de strijd hier van belang is, een stimulans kan zijn. Want dat hebben we tijdens de hongerstaking ook gemerkt, namelijk dat de vastbeslotenheid van de gevangenen, de kracht die daarvan uitging, dat die ons en anderen ook sterker maakte en mogelijk maakte om samen met andere mensen uit Nederland, de BRD, Denemarken en Zwitserland het kantoor van de EG in Brussel te bezetten. De hongerstaking heeft veel bij ons losgemaakt, het was voor ons een belangrijke ervaring, een belangrijk moment in onze politieke ontwikkeling. En daarmee willen we verder. Ook dat is een reden om deze info te maken.

HONGERSTAKINGSVERKLARING VAN DE GEVANGENEN UIT DE RAF

Sinds vandaag zijn wij in hongerstaking. De samenvoeging moet nu worden bereikt, wij laten nu niet meer los. Iedereen die het weten wil, weet wat isolatie is. Internationaal is isolatie een begrip en wordt het als folter gedefinieerd. Hier is inmiddels de isolatie regel geworden voor gevangen revolutionairen, zowel uit de guerilla als uit het verzet én voor buitenlandse kameraden en kameradinnen. Ook wordt ze tegen strijdende sociale gevangenen ingezet - als schone perfide methode, die internationaal steeds meer wordt overgenomen van de nette BRD-Europeanen.

Hier moet het worden doorbroken.

Negen hongerstakingen hebben we gevoerd, twee gevangenen zijn daarbij gestorven, velen van ons hebben daarbij schade aan de gezondheid opgelopen. Het moet nu afgelopen zijn met deze achttien jaar durende folter.

Dat is ons definitieve standpunt, zo willen we de strijd aangaan.

Daarover hoeven we niet veel meer te zeggen, onze situatie en onze eisen zijn duidelijk. Wij zijn het zo langzamerhand zat, steeds weer over isolatie te praten en over het feit, dat we samen willen komen. Deze uitgekauwde woorden en de herhaling ervan zijn bijna cynisch in verhouding tot de werkelijkheid in de gevangnissen. In de loop van de hongerstaking zullen we nog vaker iets zeggen, nu alleen een paar hoofdzaken, waar het ons om gaat.

Wij gaan zo niet meer verder.

Het doel van de isolatie was van het begin af aan, de gevangenen te vernietigen, om zo de politiek van de RAF te verstikken. Dat is stukgelopen op ons, de gevangenen - maar wij houden het zo ook niet meer vol. Wij willen het nu niet meer volhouden, dat is het. Dat is nu onze politieke en existentiële beslissing. Want ook al hebben we ons tegenover hun vernietigingsapparaat staande kunnen houden en hebben we zelfs in die situatie nog belangrijke nieuwe overwinningen geboekt - er is een grens, nl. daar waar de continue strijd van mensen individueel en het voortdurend sterk ingeperkte leven als gevangen politieke groep, voor ons niet meer vol is te houden. Die grens is nu bereikt.

Het was altijd maar een beperkte tijd vol te houden, aan de hongerstakingscykli door de jaren heen valt dat af te lezen. Daarin hebben we onze identiteit al strij-

dend verdedigd en kollektiviteit, ondanks de afzondering, steeds weer tot iets levendigs gemaakt. Totdat datgene wat de strijd ons in de bunkers opgeleverd had, weer was opgebruikt.

Daar voegen we nu niet zomaar weer een hongerstaking aan toe, dat is niet meer mogelijk, voor ons bestaat nu alleen nog het materiële doel.

Wij willen de samenvoeging nú en wij willen daarmee deze hele lange fase afsluiten - en dan willen we verder.

Op een voorspelbare reactie, als "de isolatie wordt opgeheven", m.a.w. kosmetika, afzonderlijke gedifferentieerde aanpassingen, waarmee de BRD-staat zich slechts wil ontdoen van de aanvallen vanwege de isolatie en die voor ons fundamenteel niets zullen veranderen, zullen wij niet meer ingaan. Niet meer na deze lange tijd. Dat moet van het begin af aan duidelijk zijn. Wij hebben steeds elke kleine verandering gebruikt, waren steeds tot stappen bereid. Nu is er niets anders meer als samenvoeging. Het is een vergissing te denken, dat ze met een nieuwe variant, die dan bijv. "normale behandeling" wordt genoemd, onze strijd onderuit kunnen halen. Dat betekent dan slechts een nieuwe ronde. Er is niets anders meer als samenvoeging.

Het is ook niet meer als het was - slechts de noodzaak tegen de isolatie in te gaan en de mogelijkheid een tegenstructuur onder deze omstandigheden op te bouwen - in deze brandhaard blijft niets bij het oude.

De eis is in de loop van de tijd voor ons ook steeds materiëler geworden. Alleen door onze onderlinge relaties en hun permanente levendige ontwikkeling zijn wij door deze tijd heengekomen - daarin is die samenhang een deel van ons geworden, zoals armen en benen.

Dat neemt niemand ons nu meer af, dat draait niemand terug. Het is iets tastbaars, wat door strijd tegen de vernietiging tot stand gekomen is - of, om het gewoon maar eens zo te zeggen: het dialektiese produkt van hun maatregelen. Omdat die nu, na achttien jaar, in alle varianten, niets hebben opgeleverd en er daarmee toch geen 'normalisering' kon worden bereikt, moeten ze de bittere pil, die samenvoeging voor hun is, ook slikken.

Maar niet alleen subjektief, ook m.b.t. de politieke ontwikkeling gaat het inmiddels om meer. In werkelijk-

heid gaapt er een kloof tussen onze situatie en daarmee onze mogelijkheden - en wat de algehele reële situatie vereist, zodat het zich verder kan ontwikkelen. Terwijl wij de samenvoeging nog niet hebben bereikt, ontwikkelt zich al de vraag naar een verdergaand perspectief voor de politieke gevangenen in het algemeen. Het gaat om ons, van alle kanten wil men wat van ons - maar wij kunnen niet samen praten en nauwelijks handelen.

Het gaat voor ons alleen samen. En zonder ons gaat het niet. Dat moet uit de vele pogingen in de afgelopen jaren, om over ons heen te lopen, toch duidelijk zijn geworden.

Wij willen nu aan alle politieke discussies deelnemen. Dat is de andere kant van de samenvoeging.

Door een hele reeks van ontwikkelingen, hier en internationaal, zijn er nieuwe vragen en problemen ontstaan. De konfrontatie heeft in zijn geheel een nieuw nivo bereikt, waarin overal, aan beide kanten, de doelen, de formulering van de politiek en de formatie voor de strijd opnieuw worden bepaald. Een weerspiegeling daarvan is, dat vanuit beide richtingen opnieuw de 'kwes-tie' van de gevangenen naar boven is gekomen. De staat komt met gratieverleningen, staatskonforme groepen willen een amnestie - en het revolutionaire verzet pikt weer op, dat de vrijheid van de gevangenen bevochten moet worden. Ook wij vinden dat deze konfrontatie nu rijp is.

Dat kan echter alleen in een proces van discussie en praktijk verder ontwikkeld worden, waarin revolutionaire politiek hier tot een nieuwe reële faktor wordt. Onze strijd voor samenvoeging nu moet daar een onderdeel van zijn.

Door de vele aanzetten van het afgelopen jaar, door de openheid en de wil, dwars door de verschillende verbanden in het verzet heen, houden wij een nieuwe eenheid in de revolutionaire strijd voor mogelijk. Er tekent zich nu al een ommekeer af van de linkse teruggang sinds het eind van de jaren '70, de strijd in de metropolen kan opnieuw een rol gaan spelen in de internationale konfrontatie. Dan zullen ook hele nieuwe mogelijkheden in de BRD worden geopend. Wij hopen dat.

Samenvoeging staat voor ons voorop. Daarna willen we de discussie. Over de algehele situatie - en voor onze vrijheid. Daarop spitst het zich voor ons in feite toe.

Want natuurlijk is de vrijheid ons doel. We willen nu eenmaal niet alleen een stuk politieke organisatie in de gevangenis tot stand brengen, een tegenstructuur als gevangenen is echt niet wat ons het meest gelukkig maakt.

Met dit voor ogen houden wij het voor mogelijk dat dán als realistische doel aan te pakken. In zoverre is er

overeenstemming tussen ons. Voor de rest, hoe dat ge-konkretiseerd kan worden, moeten we samen zijn. Wij zien de samenvoeging als overgangperiode.

Wij kiezen nu voor een nieuwe vorm van kollektieve strijd. Tijdens de laatste staking is er een wet opgesteld, waarmee ze ons het middel hongerstaking wilden ontnemen. De "koma-wet". Dat houdt in, dat van diegene die in koma ligt, d.m.v. een langgerekte medisch-technische manipulatie op de intensive-care, de wil en de mogelijkheid tot het nemen van de beslissing om de strijd door te zetten, moet worden afgepakt.

Wat de hele konfrontatie betreft, houdt het verder in, dat zij de toespitsing en beslissing tot een korte periode willen beperken, in feite tot één punt, nl. als na twee, drie maanden velen van ons gelijktijdig op het randje liggen. Er sterven dan misschien meerdere mensen, maar dan in één korte, frontale konfrontatie - en die kunnen ze aan, zoals ze de laatste keer gezegd hebben en dan, zo stellen zij zich voor, is het afgelopen. En dat zou betekenen, dat het middel van de strijd zich politiek tegen ons keert. Want in zo'n kulminatie voor allen op hetzelfde tijdstip, zou de vraag naar zin en doel weer bij ons komen te liggen. Als er zovelen dood zijn, hoe willen de anderen dan samen zijn.

Wij zullen dit tegen hen keren en een langgerekte strijd voeren. Een ieder van ons is het kollektief.

We beginnen allemaal samen, na twee weken gaan we in een ketting over. Op twee na onderbreken allen, na weer twee weken komen de volgende twee erbij, na de volgende twee weken weer twee enz.

Wij laten nu niet meer los, tot we de samenvoeging hebben bereikt.

Wij eisen:

SAMENVOEGING VAN ALLE GEVANGENEN UIT GUERILLA EN VERZET IN EEN OF TWEE GROTE GROEPEN, WAARIN NIEUWE GEVANGENEN GEINTEGREERD WORDEN, MET TOEGANG TOT DE GE-MEENSCHAPPELIJKE LUCHTPLAATSEN.

SAMENVOEGING VAN ALLE GEVANGENEN DIE DAARVOOR STRIDEN.

VRIJLATING VAN DE GEVANGENEN, WIENS HERSTEL NA ZIEKTE, VERWONDING OF FOLTER DOOR ISOLATIE ONDER GEVANGENISOM-
STANDIGHEDEN UITGESLOTEN IS.

VRIJLATING VAN GUNTER SONNENBERG, CLAUDIA WANNERSDORFER, BERND ROSSNER, ANGELIKA GODER.

VRIJE MEDIËSE VERZORGING ZONDER STAATSKONTROLE VOOR ALLE GEVANGENEN.

VRIJE POLITIEKE INFORMATIE EN KOMMUNIKATIE VAN DE GEVANGENEN MET ALLE MAATSCHAPPELIJKE GROEPEN.

Voor de gevangenen uit de RAF
Helmut Pohl
1-2-'89

HONGERSTAKINGSVERKLARING VAN DE VROUWEN UIT PLÖTZENSEE

We hebben gezegd, als er tot 5 april van konkrete onderhandelingsresultaten geen sprake is, dat het dan afgelopen is met de waarschuwingsstakingen van 2 weken. Dan beginnen we aan een onbeperkte hongerstaking en dat menen we verdomde serieus. We laten ons deze keer noch met vage mondelinge toezeggingen noch met lippen-diensten van de nieuwe senaat en beloftes van rood-groene koalities afschepen.

Vandaag beginnen de eerste 3 van ons.

Over onze hechtenisomstandigheden hebben we sinds '87 veel geschreven, veel gezegd, en sinds februari zijn er ondertussen 4 hongerstakingsverklaringen (van meer dan 50 vrouwen over de gehele periode gezien) in omloop. We denken dat dat voldoende is. We breken nu de hongerstaking pas af als in alle huizen de isolatie-afdelingen voor 10 mensen voor grotere groepen opengesteld worden en we zelf kunnen beslissen met wie we samengevoegd worden. Dat is geen utopie, dat zijn een paar geopende deuren te midden van een groot aantal gesloten deuren. Een paar deuren waarvan de opening ons juist een stuk dichter bijeenbrengt, maar nooit naar buiten; dat we hier zijn, dat moet eindelijk eens voldoende zijn.

We houden er pas mee op als we over voldoende communicatie-mogelijkheden beschikken; pas dan, als de glazen afscheidingswanden verdwenen zijn en we dan de stemmen van de mensen die ons na staan niet meer door spreekinstallaties vervormd, stukgehakt en gedempt hoeven te horen; we ze kunnen aanraken, tijdens het praten in de ogen kunnen kijken zonder dat we in het glas onszelf weerspiegeld zien.

We houden er pas mee op als we in onze brieven eindelijk dat kunnen zeggen wat we willen zeggen zonder dat ieder woord door psycho-agenten en veiligheidsbeambten gelezen, bespioneerd, tot psychogrammen verwerkt en gebruikt wordt; pas dan als we de boeken kunnen lezen die we willen lezen.

We houden er pas weer mee op als aan deze ontmenselijke machinerie en haar steeds meer geperfectioneerde hersenspoelprogramma's een einde gemaakt is. Sinds jaren zijn we aan omstandigheden onderhevig die onmenselijk zijn, die al het leven minachten, als zou het 't vanzelfsprekendste ter wereld zijn om mensen niet alleen de vrijheid te ontnemen, ze in te sluiten en op te bergen, maar ze ook nog van iedere levensuiting en invloeden van buiten te beroven; ze in gedwongen gemeenschappen op te sluiten en tegen elkaar uit te spelen en ze kollektieve straffen op te leggen, die ieder sociaal, kollektief, menselijk gedrag aan de door hun geproduceerde angst over moet leveren, door het eigen gedrag de anderen te benadelen. We hebben dat veel te lang als een gegeven geslikt en veel te kort alleen maar tegengestribbeld. De zelfcensuur heeft zich met de censor in onze eigen hoofden gevreten, de muren in onze harten. Nu is het genoeg, het is hier geen science-fiction zonder einde, we hebben een eigen realiteit, want we zijn hier en we leven, lachen, denken en voelen nog, en dat laten we ons ook niet meer afnemen, ze hebben ons al van genoeg beroofd!

We willen nu, noch een milimeterbreed aan de energie onttrekken die nu dringend voor de landelijke hongerstaking nodig is, noch wijken we een milimeter van onze eisen af. Dat hoort bij elkaar.

Langs deze weg willen we nogmaals onze verbondenheid met de gevangenen uit RAF en verzet, die deels al 2 maanden in hongerstaking zijn, tot uitdrukking brengen. Bij iedere nieuwsuitzending die met de namen Karl-Heinz Dellwo en Christa Eckes begint worden we intussen door angst, woede en hulpeloosheid gegrepen. We verdragen het niet langer om toe te kijken hoe met het leven van de gevangenen gejongeleerd wordt, hoe ze misschien voor onze ogen vermoord worden.

Wij eisen van de berlijnse senaat dat ze onmiddellijk de Plötze aanbiedt om daar een grote groep samen te voegen. De Plötze, europa's best beveiligde bajes, zou daarvoor, paradoxaal genoeg, ronduit ideale voorwaarden bieden.

WIJ EISEN:

- zelfbepaalde samenvoegingen in open huizen;
- openstelling van de verschillende eenheden (10-15 personen) naar grote groepen, in alle huizen;
- opheffing van de scheiding tussen en het splitsen van sociale, politieke en BTM (drugsdelikten)-gevangenen;
- zelfbepaalde werk- en belangengroepen, gemeenschappelijke activiteiten en cursussen voor alle gevangenen;
- toegang tot alle gemeenschappelijke ruimtes;
- afschaffing van de glazen afscheidingswand en het toezicht tijdens het bezoek, afschaffing van het afluisteren via de intercom in alle cellen;
- opheffing van de post- en boekencontrole en de censuur, vrije politieke informatie en communicatie;
- vrijlating van iedereen voor wie gevangenschap niet mogelijk is, fysiek en psychisch zieke gevangenen en seropositieven;
- afschaffing van alle bijzondere hechtenisomstandigheden, isolatiemaatregelen en kollektieve straffen, onmiddellijke sluiting van de bunker;
- afschaffing van de dwangarbeid, tariefloven, wettelijke ziekteverzekering, ziektegeld;
- onmiddellijke vorming van een grote groep voor de politieke gevangenen hier in Plötzensee!!;
- wij sluiten ons bij alle eisen van de landelijke in hongerstaking strijdende gevangenen aan!

Birgit Kursawe, Edda Kissinger, Silli Bellersheim
Plötzensee 7-4-'89

CHRONOLOGIE VAN DE TIENDE HONGERSTAKING

Op 1 februari gingen de gevangenen uit de RAF met een verklaring in HS, die duidde op een geheel ander karakter dan de vorige hongerstakingen.

De verklaring maakte het voor veel mensen mogelijk zich met de eisen van de gevangenen te solidariseren, ook als men met de politiek van de gevangenen geen binding heeft. Anders als bij de HS 84/85 maakten de gevangenen duidelijk, dat het zich niet handelde om een aktie van de RAF, maar uitsluitend om een aktie van de gevangenen.

Tijdens de 101 dagen durende HS heeft zich een brede solidariteitsbeweging ontwikkeld met een spektrum dat liep van anti-imperialisten en autonome groepen tot

aan liberaal-humanistische groepen.

Tot aan 6 februari hadden 2000 personen een solidariteitsoproep van de initiatiefkring Hafenstrasse ondertekend. Solidariteit met de eisen van de hongerstakenden kwam van vertegenwoordigers van kerken en ook van leden van vakbonden, maar ook van funktionarissen (m/v) van bedrijfsverenigingen en vakbonden. De reacties in het gezagdragende burgerlijke kamp liepen van de hardcore-lijn van de CDU/CSU, die zich uitte in de houding van de minister van justitie van CDU/CSU en die geen enkele toezegging t.o.v. de gevangenen wou doen, tot aan liberale kringen, die bereid waren tot deelttoezeggingen. Door de hardliners werd een moordkoncept voorgestaan, zoals in 1981

Thatcher al volgde t.o.v. de IRA gevangenen. De Verfassungsschutz* ontwikkelde daarentegen een concept om de gevangenen via "deeltoezeggingen", tot afbreken te bewegen. Doel van dit concept was de gevangenen uit de RAF tot afzweren aan te zetten. De SPD probeerde zich te onttrekken aan het probleem van de HS door stilzwijgend af te wachten. Pas op de 70ste dag van de HS kwam er een standpunt van de SPD op de aktie van de gevangenen. Ze hadden echter slechts de sociaal democratische "oplossing" te bieden van isolatie in kleine groepen. De Groenen kwamen weliswaar op voor de inwilliging van de eisen, echter niet uit solidariteit op basis van gemeenschappelijke wortels en overeenkomsten, maar ook uit duidelijk verkiezingstactische overwegingen, de handhaving van de eigen reformistische strategie. Tijdens de HS van de gevangenen uit de RAF en het Verzet waren er ook hongerstakingen van andere gevangenen bv de sociaal strijdende gevangenen en Koerdische gevangenen. Het lukte nauwelijks deze akties met elkaar te verbinden. Materieel gezien is er weinig veranderd in de situatie van de gevangenen. Het enigste tastbare resultaat is de kleine groep van 4 in Köln-Ossendorf, de overplaatsing van Gabriëlle Rollnik naar de kleine groep in Lübeck, als wel de hechtenisonderbreking voor de haftunfähige * Angelika Goder.

1. februari:

Meer als 50 politieke gevangenen gaan in HS. Helmut Pohl verklaart op 1/2/'89, in naam van de gevangenen uit de RAF: "Sinds vandaag zijn wij in HS. De samen-

voeging moet nu worden bereikt, wij laten nu niet meer los. Iedereen die het weten wil, weet wat isolatie is. Internationaal is isolatie een begrip en wordt het als folter gedefinieerd. Hier is inmiddels de isolatie regel geworden voor gevangenen revolutionairen, zowel uit de guerilla als uit het Verzet en voor buitenlandse kameraden en kameradinnen. Ook wordt ze tegen strijdende sociale gevangenen ingezet, als schone perfide methode, die internationaal steeds meer wordt overgenomen van de nette BRD-Europeaanen. Hier moet het worden doorbroken".

De 10e HS moest naar het model van de IRA HS in 1981 verlopen, dat betekend als "ketting van hongerstakingen. Na 14 dagen werd de HS door alle gevangenen op 2 na onderbroken. Met een periode van steeds twee weken moesten telkens twee gevangenen de HS weer beginnen.

15. februari:

De 2e fase van de HS begint.

Christa Eckes en Karl-Heinz Dellwo gaan verder met de hongerstaking.

Bij een demonstratie voor de vrijlating van Ingrid Strobl op 11/2/'89 in Essen, waaraan 10.000 mensen deelnemen, solidariseren zich de deelnemersters met de eisen van de strijdende gevangenen.

1. maart:

Rolf Heissler en Gabriele Rollnik beginnen weer met de HS.

8. maart:

4 vrouwen uit de vrouwenbajes Plötzensee gaan op 8/3 voor twee weken in HS. De vrouwen komen met eigen eisen en solidariseren zich met de eisen van de hongerstakingende politieke gevangenen.

11. maart:

Knastgundgebung* in Köln-Ossendorf, Celle en Heilbronn.

13. maart:

Op 13/3 zijn in Plötzensee in totaal 49 gevangenen voor drie dagen in solidariteitsHS gegaan.

15. maart:

Heidi Schulz en Brigitte Mohnhaupt beginnen weer met de HS.

17. maart:

Bij een demonstratie in Hamburg voor de samenvoeging zijn 7000 mensen. Het is de 45ste dag van de HS.

18. maart:

Knastgundgebung* in Stuttgart-Stammheim.

20. maart:

De Koerdische gevangene Ali Haydar Kaytan gaat in Stammheim in HS.

29. maart:

Claudia Wannersdorfer, Irmgard Möller, Hanna Krabbe, Ingrid Barabass en Norbert Hofmeier gaan weer in HS.

4. april:

Helmut Pohl gaat weer in HS, in de dagen daarop volgen verdere gevangenen uit de RAF en het Verzet: Sieglinde Hofmann, Ingrid Jacobsmeier, Angelika Goder (5.4); Erik prauss, Christian Kluth, Thomas Thoene, Christian Klar, Gizela Dutzi (6.4); Andrea Sievering, Eva Haule, Manuela Happe, Rolf Clemens Wagner, Bärbel Perau, Luitgard Hornstein (7.4); Lutz Taufer, Knut Folkerts (8.4); Christine Kuby, Mareille Schmegner, Carlos Grosser, Günter Sonnenberg, Rolf Hartung, Michael Dietiker (10.4); Andreas Semisch, Ali Jansen, Thomas Killper, Bernard Rosenkötter (11.4); los van de gevangenen uit de RAF en het Verzet bevinden zich op dit tijdstip meerdere sociale gevangenen in kollektieve HS voor de samenvoeging, respectievelijk voor eigen eisen:

Jens Stuhlmann (5.4); Stephan Würth, Wolfgang Grüner, Hans Deutzmann (6.4); Günther Müller (11.4); Gottfried Peter Kondizella (13.2); Roman Dreiblatt (20.2); Manfred Klein (23.2); Silvia Engelke (26.3); Andrea Ramin, Sabine Grego (28.3); Rosi Srisawasdi (1.4); Ralf Rothert, Gürsel Altinock, Peter Brunn, Andreas Scholz, Markus Koralewski, Manfred Hauke, Mathias Gensch, Michael Günter, Peter Dröse, Olaf Seyfarth, Renato Golenko (5.4); Jürgen Benke, Peter Hopfenspirger, Andreas Haas, Oresio Seppe, Dieter Glatz, Alexander Gronbach (6.4); Edda Kissinger, Birgit Kursavve, Micheala Zechmeister, Silvia Bellersheim (8.4); Onafhankelijk van de HS van de duitse politieke gevangenen vond gelijktijdig een HS plaats van de koerdische politieke gevangenen in de BRD:

OP 20.3 ging Ali Haydar Kaytan in Stammheim in HS, hem volgden op 6.4 Cela Selahattin Telik en op 10.4 Selahattin Celek in Preungesheim, op 10.4 Selman Arslan in Ossendorf, op 19.4 Ali Aktas in Schwalmstadt, op 21.4 Jasimin Gedik in Aachen, op 24.4 Selahattin Erdem in Hamburg en op 20.5 Neral Kidir in Bühl.

8. april:

Aan een demonstratie voor de samenvoeging van de strijdende gevangenen in West-Berlijn wordt deelgenomen door ongeveer 5000 mensen.

Bovendien zijn er ook in Kiel, Marburg en andere steden demonstraties en manifestaties voor de samenvoeging.

Het is de 67ste dag van de HS.

9. april:

De schrijfster Sabine Peters en Christian Geissler gaan in solidariteitshongerstaking voor de samenvoeging van de gevangenen.

14. april:

Op 14.4 de 73ste dag van de HS onderbreken Christa Eckes en Karl-Heinz Dellwo hun HS. Beiden zijn daarbij gegaan tot de uiterste grens waarbij een levensbedreigende situatie is ontstaan. Christa Eckes, Karl-Heinz Dellwo, Brigitte Monhaupt en Helmut Pohl verklaren deze stap in een gemeenschappelijke verklaring, waarmee ze tevens het model afwijzen van kleine groepen in 3 deelstaten: "Wij wijzen de kleine groepen in 3 deelstaten af. Dat wist iedereen van tevoren, het is niks. Het gaat nu allereerst om een begin, gebaseerd op de inhoud die wij in vele brieven, verklaringen enz al hebben benoemd. Een breuk na de 18 jaar. Een nieuwe kwaliteit. De materiële kern daarvan zijn groepen in een grootte, waarin een ontwikkeling mogelijk is. De kleine groepen, waar tot nu toe sprake van is, zijn een al sinds jaren beproefde variant van isolatie. Iets anders doen we niet, dat is een feit. Dat zou slechts de oude ellende zijn. Maar voordat erover gesproken kan worden, hoe dit begin eruit moet zien, moet definitief duidelijk zijn, dat het een begin voor iedereen is. Om van ons uit de ruimte te creëren dit begin te maken, onderbreken Christa en Karl-Heinz nu. Wij doen dit, om de toespitsing voor een tijdje weg te nemen. Die tijd is niet lang."

In dit weekeinde zijn er in meerdere steden demonstraties en manifestaties: Freiburg, Mannheim (14.4); Bremen, Celle, Osnabrück, Göttingen, Köln, Amsterdam (15.4); Schwalmstadt, Hannover (16.4).

22. april:

Demonstraties voor de samenvoeging in Frankfurt, Lübeck en Osnabrück.

29. april:

Landelijke demonstratie voor de samenvoeging in Bonn met meer dan 10.000 deelnemers. Veel mensen komen niet aan door de politiekontroles.

1. mei:

Bij veel 1 mei demonstraties wordt door de deelnemers de samenvoeging van de gevangenen geeist. Uit verschillende delen van de vakbondsbeweging zijn er solidariteitsverklaringen met de eisen van de strijdende gevangenen: oproep van 127 vakbondsleden (m/v) in Hamburg, oproep van vakbondsleden in NRW (Nord Rhein Westfalen), die door meer dan 100 leden (m/v) van ondernemingsraden en vertrouwensmensen is ondertekend.

6. mei:

Demonstraties in München en Straubingen (7.5)

14. mei:

De gevangenen uit de RAF beëindigen hun 10e HS. Van de gevangenen is er geen gemeenschappelijke verklaring over het beëindigen van de HS. Enige materiële gevolg van de HS is de toezegging van de NRW-SPD dat er een kleine groep in Köln samengevoegd zal worden en de overplaatsing van vrouwen uit de RAF vanuit Berlijn naar de vrouwen in Lübeck waar dan een kleine groep ontstaat. Eva Haule, Karl-Heinz Dellwo en Gisela Dutzi geven midden mei eigen verklaringen uit t.a.v. het beëindigen van de HS.

Eva Haule verklaart o.a. op 20.5:

"We gaan zo niet meer door -hebben we aan het begin van de HS gezegd- en dat is nog niet veranderd, ook niet nu we het doel niet helemaal bereikt hebben. Ze zullen ons niet meer in de isolatie kunnen begraven. Dat is voorbij en dat draaien ze ook niet meer terug. We hebben de konfrontatie uitgevochten tot op het punt waar duidelijk was, dat er geen situatie meer zou komen waarin een nieuwe beslissing zou kunnen vallen, noch door onze voorstellen voor een oplossing, noch doordat enkelen van ons zouden sterven. Het zou zinloos geweest zijn om door te gaan. In tegenspraak met alles waarvoor we hier strijden: ons leven. Met de beslissing om af te breken hebben we het doel voor ons zelf vastgehouden. Zo moet het ook zijn en zo was het gedurende de hele HS. Daartegen hebben zij 'slechts' de macht. Leeg, wreed, de harde staatsmacht. Wat nu in de HS is ontstaan neemt niemand ons meer af. We willen de discussie met alle mensen/groepen, die vanuit hun verschillende, specifieke ervaringen en politieke processen solidair, resp. krities-solidair met ons zijn en die netzo vastbesloten zijn om niet meer toe te laten, dat wij in isolatie kapotgemaakt en van alle politieke discussies en ontwikkelingen afgesneden worden. Het is duidelijk dat we de voorwaarden daarvoor concreet hog moeten kreëren. Samen!...."

Eva Haule

VERANDERINGEN VAN DE

STAND VAN ZAKEN SEPTEMBER '89

Na het beëindigen van de hongerstaking voor de samenvoeging van de gevangenen uit de RAF en het verzet en de strijdende gevangenen voor samenvoeging en/of voor eigen eisen, is de stand van zaken als volgt:

Na de hongerstaking zijn 2 groepen van 4 gevangenen uit de RAF gevormd in Lübeck en in Köln-Ossendorf: Gabrielle Rollnik werd overgeplaatst van Berlijn naar Lübeck bij Hanna Krabbe, Irmgard Möller en Christine Kuby. In Ossendorf zijn Christa Eckes, Adelheid Schulz, Sieglinde Hofmann en Ingrid Jakobsmeier samengevoegd.

De hechtenis van Angelika Goder is ondertussen met een jaar onderbroken voor de noodzakelijke heupgewricht-operatie en aansluitende revalidatie. De operatie heeft inmiddels plaatsgevonden.

Christoph von Hören is op 19.9.89 vrijgekomen. Wij zien dat als een gevolg van de campagne voor zijn vrijlating, ondanks het feit dat de gevangenisautoriteiten formeel verklaard hebben dat hij in staat zou zijn om de gevangenschap psychies en fysiek te ondergaan en hem officieel op goed gedrag na het uitzitten van de helft van de straf hebben vrijgelaten. De "normale procedure" dus. Ze hebben niet willen toegeven dat er in de BRD mensen vastzitten die de hechtenis fysiek en psychies niet kunnen ondergaan.

Alles bij elkaar zijn er voor enkele gevangenen positieve veranderingen geweest, voor anderen weliswaar ook verslechtingen. Voor alle gevangenen is bijv. in positieve zin veranderd dat bij het meeste familiebezoek geen smeris-bewaking meer is.

Hieronder willen we een overzicht geven van de veranderingen na de hongerstaking in de verschillende BRD-bajessen, voorzover dat met de informatie waarover wij beschikken mogelijk is.

In het overzicht duiken meerdere malen de begrippen "Umschluss" en "Aufschluss" op. Voor de duidelijkheid: Aufschluss betekent dat de celdeuren voor een bepaalde tijd opengaan en de gevangenen elkaar kunnen bezoeken, zolang en wanneer ze willen. Umschluss betekent dat de celdeuren slechts voor korte tijd geopend worden; de gevangenen die samen willen zijn worden dan de hele tijd samen opgesloten.

BEIEREN

Aichach

Brigitte Monhaupt en Claudia Wannersdorfer hebben 3 keer per week een uur Umschluss.

Straubing

Rolf Heissler had een verzoek tot overplaatsing naar Aichach ingediend om Brigitte en Claudia te bezoeken. Dit verzoek werd afgewezen. Ook werd zijn verzoek voor een externe tandarts afgewezen. Hij heeft bezoek zonder glazen afscheidingswand.

Er liggen momenteel meerdere rapporten m.b.t. het verzoek om te toetsen of Bernd Rössner de hechtenis kan ondergaan. Volgens deze rapporten is Bernd niet in staat om de hechtenis onder "normale omstandigheden" te ondergaan. De rapporten zijn overhandigd aan het beierse ministerie van justitie. Deze heeft er tot dusver niet op gereageerd.

HESSEN

Schwalmstadt

Helmut Pohl wordt als voorheen al gelucht met andere gevangenen. De controle waarbij hij zich naakt moest uitkleden is wel weggefallen, zodat hij nu ook eerder aan het luchten kan deelnemen. Hij mag net als de andere gevangenen van de theekeuken gebruik maken. Een extra op zijn celdeur aangebracht veiligheidsslot is verwijderd, zodat nu normale gevangenisbewaarders de cel kunnen openen.

HECHTENISOMSTANDIGHEDEN NA DE HONGERSTAKING

Frankfurt-Preungesheim

Gisela Dutzi en Ingrid Barabass worden samen gelucht en kunnen samen douchen. In principe kunnen ze bezoek ontvangen zonder glazen afscheiding. Dat wordt echter van geval tot geval bekeken op grond van "gegevens" waarover ze beschikken m.b.t. de bezoekende persoon. Of de smerisbewaking tijdens het bezoek wordt opgeheven hangt af van de beslissing van Rebmann. Gisela en Ingrid mogen net als andere gevangenen met familie telefoneren, d.w.z. er wordt meegeluisterd. Celdoorzoeken vinden i.p.v. 4 keer nu 1 keer per week plaats. Bezoek dat mag plaatsvinden zonder glazen afscheiding gaat gepaard met fouillering.

Siggi Happe en Gabi Hanka hebben samen Aufschluss, ze hebben ook contacten met Gisela en Ingrid.

In het proces wegens de aanslag op een Renault-filiaal uit solidariteit met de toenmalige hongerstaking van de gevangenen uit Action Directe, werden Ali Jansen, Bernhard Rosenkötter en Michael Dietiker veroordeeld tot resp. 6, 5 en 5 jaar gevangenisstraf.

Voor deze drie gevangenen (de vonnissen zijn nog niet bekrachtigd) geldt net als voor alle andere gevangenen in Frankfurt, d.w.z. de gevangenen die vastzitten vanwege de aktie tegen de beurs in Frankfurt ten tijde van de hongerstaking (behalve Siggi en Gabi zijn dat Sven Schmidt en Stephan Feifel), alsook de gevangenen uit de Startbahnprocessen, een vorm van zgn. normale hechtenis, d.w.z. ze bevinden zich op "normale" afdelingen maar zijn van elkaar gescheiden voor zover er 129a-processen tegen hen gaande zijn.

BADEN-WURTEMBERG

Stuttgart-Stammheim

De situatie van de gevangenen in Stammheim: Christian Klar, Eva Haule, Manuela Happe, Rico Prauss, Andrea Sievering en Thomas Brunner, is eerder achteruit gegaan. De politieke censuur op de post is meedogenloos. Bijvoegsels bij brieven komen geen van allen door. Brieven blijven 3 tot 4 weken liggen tot ze de censuur passeren.

Manuela heeft een inkoopverbod wegens werkweigering. Ze bevinden zich allemaal nog steeds in totale isolatie.

Het verzoek van de advocaat van Thomas voor een onderzoek in de Filderkliniek (omdat men vermoedt hij dat huidkanker heeft) door een vertrouwensarts, werd afgewezen. Het onderzoek zou namelijk zonder problemen in het bajes-ziekennhuis Hohenasperg kunnen worden uitgevoerd.

Bruchsal

De gezondheidstoestand van Günter Sonnenberg is sinds zijn arrestatie op 3.5.77 (Schotwond aan het hoofd) levensbedreigend. Hij lijdt aan epileptische aanvallen en moet al jaren medicijnen innemen die de gezondheid schaden. Op één uitzondering na (in 1980) werden alle verzoeken voor onderzoek door vertrouwensartsen afgewezen.

Daarnaast staat hij bloot aan een reeks pesterijen: steeds weer worden hem dingen afgenomen - zoals postzegels, briefpapier en enveloppen, carbonpapier, thee, koffie etc. M.n. het beperken van de hoeveelheid postzegels op een waarde van DM 20,- wordt steeds weer gebruikt om hem postzegels af te nemen. In de besluiten om post tegen te houden wordt niet gezegd wat tegengehouden wordt, zodat hij niet eens weet wat hij niet mag krijgen. Günter heeft 1 uur samen luchten met Carlos Grosser. Een al in mei ingediend verzoek om deel te mogen nemen aan een sportgroep in de bajes (atletiek, wat slechts in de zomer plaatsvindt) werd bij Carlos toegestaan, bij Günter in 1e instantie niet, inmiddels toch wel.

De bezoeken van zijn moeder worden niet meer van het

maximum van 2 uur per maand afgetrokken.

Voor Carlos is er verder niets veranderd.

Dieter Glatz, een strijdende gevangene, die op 19.4 naar Bruchsal werd overgeplaatst, werd tegen zijn wil naar Mannheim overgeplaatst omdat hij contact had met Günter en Carlos.

HAMBURG

Voor Luitgard Hornstein is er op bepaalde punten verbetering gekomen in de gevangenisituatie. Ze heeft Umschluss met meerdere gevangenen en wordt met meerderen gelucht (voorheen alleen).

NIEDERSACHSEN

Celle

Er wordt geprobeerd de gevangenisomstandigheden van Lutz Taufer, Karl-Heinz Dellwo en Knut Folkerts weer te verscherpen:

Tijdens de hongerstaking werd het de gevangenen toegestaan met gevangenen van een andere veiligheidsafdeling te luchten (ca. 10-15 gevangenen) en het luchten was dagelijks met een uur verlengd. Bij het gezamenlijk luchten mochten de gevangenen iets meenemen, zoals boeken, eten o.a. Op 19-7 werd Karl-Heinz mondeling medegedeeld dat het per direkt niet meer toegestaan was om dingen mee te nemen naar de binnenplaats, ook boeken niet (in strijd met het besluit van het hoogerechtshof). Toen Karl-Heinz op 21-7, nadat hij in een brief aan de bajesdirectie had laten weten zich niet aan de beschikking te zullen houden, een fotoboek van Chagall meenam naar de binnenplaats, werd hij door gestichtswachten bruut in elkaar geslagen en kreeg hij 7 dagen bunker. Als reactie hierop gingen de 3 in hongerstaking. Lutz en Knut kwamen toen ook 4 dagen in de bunker. Twee medegevangenen werden bedreigd, als ze verder met "de terroristen" zouden spreken zouden ze arrest krijgen op de isolatieafdeling. Een derde werd overgeplaatst omdat hij vanuit zijn cel op de luchtplaats van de isolatievleugel kon uitkijken (Hij ging toen in hongerstaking).

Nadat ze teruggeplaatst waren in de oude cellen, kon alles m.u.v. gesloten verpakkingen, meegenomen worden naar de luchtplaats. Karl-Heinz, Lutz en Knut kunnen nu ook in de weekeinden deelnemen aan het gezamenlijk luchten van 8 tot 11 uur (tot nu toe alleen op de luchtplaats van de isolatievleugel). Daartegenover vervalt de 2e keer luchten. Weekeinde-aufschluss is pas vanaf 16.00 uur (voorheen 14.45 uur). Door de weeks kunnen ze 's ochtends en 's middags (op voorschift van een arts) van 13-14 uur gemeenschappelijk luchten, 's middags op de grote luchtplaats. De Aufschluss op werkdagen werd van 18 naar 17 uur teruggebracht.

Nieuw na de hongerstaking is dat de 3 nu zonder toezicht bezoek kunnen ontvangen van naaste familieleden en dat ze elke 14 dagen 5 minuten mogen telefoneren.

Minister van justitie Remmers heeft aangekondigd dat 5 andere gevangenen naar de speciaal beveiligde vleugel zullen worden overgeplaatst.

SCHLESWIG-HOLSTEIN

Lübeck

Hier zitten Gabriele Rollnik, Hanna Krabbe, Irmgard Möller en Christine Kuby samen. Ze hebben een gemeenschappelijke ruimte met kookmogelijkheid. Christine en Gabi hebben weer advocatenbezoek met Trennscheibe. Dit werd na een interventie van Rebmann (hoofd van het openbaar ministerie) ingevoerd nadat tijdens de hongerstaking de Trennscheibe was opgeheven. Ze hebben vrij toegang tot de gemeenschappelijke luchtplaats. De politieke censuur is grotendeels weggefallen. De post, die tijdens de hongerstaking werd aangehouden, is de 4 gevangenen ondertussen overhandigd.

Bochum

Rolf-Clemens Wagner mag voorlopig, afgezien van de normale bezoektijden, wekelijks één keer bezoek van zijn moeder krijgen. Verder blijft hij in isolatie. Hij wordt met anderen gelucht. Rolf heeft een longspecialist nodig.

Christian Kluth werd na de hongerstaking aanvankelijk samen met Hans Deutzmann gelucht. Hans is intussen echter onvoorwaardelijk vrij hoewel het onderzoek tegen hem wordt voortgezet.

Essen

Bärbel Perau en Norbert Hofmeier (zit anders in Bielefeld) zijn op 17.7.89 in de bajes van Essen getrouwd. De getuigen en één van de kinderen waren aanwezig en konden het daarna met hen nog een uur lang vieren met koffie en gebak. Kado's konden worden uitgereikt en groeten worden overgebracht. Bärbel en Norbert mochten daarna nog een uur samen zijn. Tussen 14 en 15 uur was er buiten de bajes nog een bijeenkomst voor beide met muziek, groeten en toespraken, waaraan zo'n 50 mensen deelnamen.

Köln-Ossendorf

Voor Christa Eckes, Heidi Schulz, Sieglinde Hofmann en Ingrid Jakobsmeier ziet de situatie er als volgt uit: Nadat ze aanvankelijk 's ochtends en 's middags meerdere uren Aufschluss hadden (resp. Umschluss en Aufschluss om de dag tot 21 uur), werd dit na ca. 3 weken voor alle gevangenen veranderd zodat 's ochtends nog slechts Umschluss is en 's middags Aufschluss. Ondanks een handtekeningenactie van alle gevangen vrouwen in Ossendorf werd de verslechtering van de omstandigheden niet teruggedraaid. De reden: personeelsgebrek. Christa, Heidi, Sieglinde en Ingrid kunnen deelnemen aan gemeenschappelijk luchten en gemeenschappelijke activiteiten (sport, verschillende cursussen zoals pottenbakken etc.) Ze ontvangen inmiddels ook de Angehörigen-Info (uitgave van de familieleden en verwanten van de politieke gevangenen in de BRD). Bezoek van familie en verwanten vindt plaats zonder smeris-toezicht in "normale" bezoekerscellen.

WEST-BERLIJNVrouwenbajes Plötzensee

De vrouwen in de Plötze hebben pas op 22.5.89, na toezeggingen van de bajesdirectie, hun hongerstaking beëindigd. Wat is er van de toezeggingen terechtgekomen en hoe is de situatie nu?

Vier afdelingen hebben dagelijks 5 uur Umschluss (m.u.v. de verlofgangsters en de therapie-afdeling). De deuren worden maandag t/m vrijdag tussen 16-21.30 uur 4 keer voor een kwartier geopend; in het weekeinde tussen 12-21.30 uur 7 keer een kwartier. Intussen doet zich onder de bewaarders een soort van "afsluitmoeheid" voor en er zijn gesprekken geweest dat het zinvoller zou zijn de deuren maar gewoon open te laten. Aan de nieuwe vrij-uurs-regeling (luchten) is tot dusver niets veranderd: Ze vinden plaats zonder direct toezicht, doordeweeks 5 uur en in de weekeinden 11 uur. Op de in maart '89 opgerichte "mildere" afdeling in Huis 5 (BTM (drugsdelikten)-huis) zijn er ook veranderingen geweest. De vrouwen worden nadat ze met "verlof" zijn geweest niet meer voor 3 dagen opgesloten in de opname-afdeling, maar komen gelijk weer op hun eigen afdeling. Ook werd hen aangeboden aan de dagelijkse afdelings-umschluss deel te nemen, hetzij met de therapie-afdeling, hetzij met andere afdelingen. Beide hebben de vrouwen geweigerd. De bezoeken aan BTM-gevangenen door ouders, broers, zusters en kinderen (inzoverre ze onder de 14 jaar zijn), vinden nu plaats zonder Trennscheibe. De post wordt tot nu toe werkelijk alleen steekproefsgewijze gecontroleerd. Dat geldt zowel voor de uitgaande als de binnenkomende brieven. Enkele gevangenen in Huis 2 (langgestraften) kwamen te weten dat hun post regelmatig werd gecontroleerd. Nadat hier bezwaar tegen werd gemaakt werden de controles opgeheven. De censuur werd door deze steekproefregeling weliswaar niet opgeheven. Je weet toch nooit of niet juist jouw brief wordt geopend, en daarom word je

nog net zo in je uitlatingen beperkt. Maar het is nu mogelijk om foto's, kranteartikelen, posters, sten-cils, brochures etc. op te sturen, die anders principieel in beslag genomen zouden worden.

Een andere toezegging wordt, nu het om de praktische invulling gaat, stukje bij beetje teruggenomen. Flügge, die de leiding heeft over de afdeling voor het ten uitvoerleggen van straffen, had het oprichten van een communicatiecentrum toegezegd. De vrouwen zouden bij het maken van de plannen betrokken worden. De gesprekken over het centrum vonden echter zonder de vrouwen plaats. Pas begin juli was er een bijeenkomst waarbij gevangenen (m.u.v. de vrouwen die in voorarrest zitten) uit alle Huizen samen over hun ideeën konden praten. Weliswaar moesten ze er eerst op staan om 90 minuten alleen te kunnen praten omdat er aanvankelijk ook twee vrouwen van de adviesraad van de bajes aanwezig waren die hun plannen wilden presenteren. De korte tijd was natuurlijk niet voldoende om gezamenlijke en concrete ideeën te ontwikkelen. Omdat de mogelijkheid voor dergelijke regelmatige, grote gezamenlijke bijeenkomsten ontbreekt, is de situatie m.b.t. het communicatiecentrum er nu eerder een van conflicten en tegengestelde ideeën, die op deze manier ook moeilijk op te lossen zijn. Daarbij komt nog dat een vertegenwoordiger van justitie nu beweerd, onder groepen van buiten die voor bijeenkomsten, manifestaties etc. in het communicatiecentrum worden uitgenodigd, bijv. het arbeidsburo te verstaan!!

Een groot deel van de vrouwen die in de Plötze in hongerstaking waren is ondertussen weer vrij.

S T A N D V A N Z A K E N 1 5 - 1 2 - ' 8 9

Na de aanslag door de RAF op Herrhausen, chef van de Deutsche Bank, werden bij verschillende gevangenen uit de RAF celdoorzoekingen gedaan. De kleine "verbeteringen" in de hechtenisomstandigheden werden terugschroefd. De meeste gevangenen werden weer in isolatie geplaatst. Voor iedere celdeur werden twee bewaakers geposteed. Bij Eva en Ingrid werd de correspondentie in beslag genomen. Bij Rolf werden krantenknipsels over Daimler en MBB, waarin de naam Herrhausen voorkwam in beslag genomen. Hij werd naar een andere cel overgeplaatst en zijn cel werd verzegeld. Inmiddels is hij weer in zijn cel terug. Contact met zijn advocate mocht niet meer telefonies verlopen. Luiti is eveneens overgeplaatst naar een andere cel. Een hele stapel kranten, brieven en brochures, die zowiezo waren achtergehouden, werden in beslag genomen. Bij de meeste gevangenen gold een bezoeksverbod tot nader order. Dit is inmiddels weer opgeheven, maar de bewaking tijdens de bezoeken is verscherpt en weer achter de Trennscheibe. Tegen verschillende gevangenen werd gezegd dat zij pas uit de isolatie zouden komen als ze zouden hebben afgezworen. Tegen Claudia werd dit gebruikt als argument voor vrijlating (zonder afzwering zou ze niet als "haftunfähig" erkend worden). Bij Helmut wordt dezelfde voorwaarde gesteld wil hij de overgeplaatste Rolf-Clemens Wagner kunnen zien. Er wordt beweerd dat de gevangenen van te voren op de hoogte waren van de aanslag. Dat wordt "bewezen" aan de hand van krantenknipsels die gevangenen zouden hebben, aan de hand van aantekeningen van Günter (daar hij aan epilepsie lijdt moet hij vaker dingen opschrijven om het niet te vergeten), van een brief van Helmut (zie verder in deze info), en aan het "feit" dat de bewaakers verklaren dat de gevangenen in de week voor de aanslag meer bezoek kregen. Tegen Christa wordt een procedure op grond van par, 129a gestart, vanwege haar hongerstakingsverklaring van februari '89.

AAN DE GEVANGENEN DIE

AAN DE HONGERSTAKING HEBBEN DEELGENOMEN

Wij zijn een groep mensen die tijdens jullie hongerstaking bij elkaar gekomen zijn. Het doel was om met zoveel mogelijk mensen uit de wijk (Hamburg-Altona) praktische solidariteit te ontwikkelen. We zijn begonnen als een kleine groep, bestaande uit leden van de DKP (Kommunistische Partij)-Altona, leden van de GAL-Altona en autonomen uit verschillende samenhangen in Altona. We hebben toen een manifestatie georganiseerd in de wijk, waarop zo'n 150 mensen afkwamen. Het goede daaraan was dat niet alleen mensen bijeenkwamen die elkaar sowieso al vaker tegenkomen, maar dat het een tamelijk gemêleerd gezelschap was. I.t.t. de vaak gebruikelijke ervaring dat velen na het voorbereide gedeelte van de manifestatie naar huis gaan, begon de discussie toen pas goed: welke mogelijkheden hebben wij om de hongerstaking te ondersteunen? Uit deze discussie ontwikkelde zich het idee om het plaatselijke CDU-kantoor te bezetten. Deze actie hebben we in de 1ste week daarop volgend voorbereid in kringen van manifestatie-deelnemers. Toen we tot actie over wilden gaan waren de CDU-ers er helaas al van op de hoogte, ca. 60 mensen stonden voor een gesloten deur en de smeris was er onmiddellijk bij. Spontaan werd besloten tot een demo naar de Spritzenplatz via de plaatselijke konsumentenrenbaan. Deze werd echter snel door de staatsmacht omringeld en 2/3 van de mensen werd voor het opnemen van de personalia naar 't buro gebracht. De openheid van de discussie in het begin, waarin iedereen zijn/haar (verschillende) positie kon bepalen, leidde in onze gemeenschappelijke praktische ervaring ertoe, dat we naderhand sterker waren en verder wilden gaan, ondanks het feit dat de bezetting niet was gelukt en het doel zo niet was bereikt. Ook nu, na het afbreken van jullie hongerstaking, komen we nog steeds bij elkaar. De kring is weliswaar kleiner en vertrouwer geworden. M.b.t. het punt, hoe is de situatie, hoe kunnen we verder gaan, hebben we eerst onderling vele vragen de revue laten passeren.

Na de onderbreking van Karl-Heinz en Christa was het radeloosheid wat de klok sloeg. Voor ons was duidelijk dat de brede ondersteuning van de hongerstaking tot op dat moment onvoldoende was (heel duidelijk), maar we konden geen voorstelling ontwikkelen hoe we de druk zouden kunnen opbouwen, die de eisen doorzet. Ook ontbrak het tijdens de hongerstaking aan een daaraan gekoppelde politieke discussie: hoe is de situatie? Hoe haken we daarop in? Hoe hebben afzonderlijke groepen/samenhangen gediscussieerd? Hebben ze gediscussieerd? - Er was ten minste een periode sprake van zoiets als "operatieve hektiek".

De demo in Bonn was een extreme uitdrukking van deze situatie. Bij ons was er geen discussie over de demo. De berichtgeving over de hongerstaking beperkte zich tot het getouwtrek om de demo, de hamvraag werd het Osterappell*, op de manifestatie spreekt iemand over "politiek gemotiveerde kriminaliteit". Waarom dan van tevoren die hele discussie, als we enerzijds op straat vnl. tot ons eigen spektrum beperkt blijven en anderzijds als op de manifestatie iemand spreekt die met dergelijke politieke uitspraken geheel en al het Osterappell mede had kunnen ondertekenen?

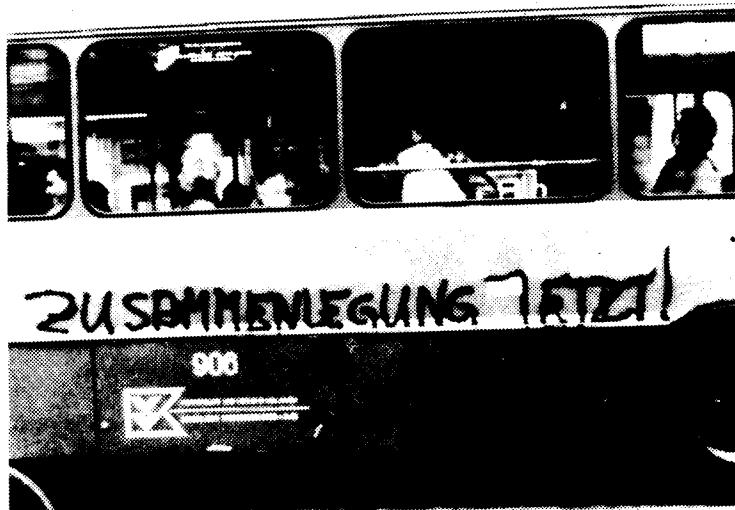
We zijn bij het "vraagstuk" van de militantie aangekomen. Meer militante acties? Hadden ze de druk kunnen verhogen? Zou het brede spektrum daardoor verdeeld geraakt zijn? Was angst voor een scheuring de reden waarom relatief weinig militante acties hebben plaatsgevonden? Zou dat in de kalkulaties van de heersenden gepast hebben? Allemaal vragen, waarover we nu zijn begonnen te discussiëren. Deze discussie willen we in ieder geval, en we willen deze met jullie voeren, een discussie die ook verder gaat dan de hongerstaking. Want ook wij voelen het zo, zoals Eva het in haar brief over het beëindigen van de hongerstaking heeft geschreven, dat deze dringende vragen zich overal laten stellen: "Hoe kunnen de belangen van de mensen tegen deze macht doorgezet worden?... Hoe zien de wegen en perspectieven er uit?"

Wij schrijven deze brief als open brief en begrijpen

het als begin resp. voortzetting van een brede maatschappelijke discussie over onze toekomst, waarvan jullie deel zijn. Onze voorstelling gaat in de richting dat we deze discussie openlijk willen voeren, met iedereen die de belangen van de mensen willen doorzetten, en ook uitstijgend boven de mobilisatie tegen de hechtenisomstandigheden, omdat de vraag namelijk, hoe het mogelijk is om de druk te ontwikkelen die de samenvoeging doorzet, ook de vraag aan onszelf is.

Deze brief wordt aan alle gevangenen opgestuurd die aan de hongerstaking hebben deelgenomen. We willen deze en de antwoorden openbaar maken om de discussie over de hechtenisomstandigheden openlijk te voeren en meer mensen te mobiliseren om jullie te schrijven. Het moge duidelijk zijn dat we jullie niet allemaal kunnen schrijven maar jullie desondanks onze solidaire groeten en verder veel kracht toewensen.

Samenvoegingsplenum Altona

ANTWOORD VAN

ANDREAS SEMISCH

ANDY IS ONLANGS VRIJGELATEN!

Lieve kamerad/inn/en van het samenvoegingsplenum Hamburg-Altona! In de door jullie gepubliceerde brief aan alle gevangenen die aan de hongerstaking hebben deelgenomen, worden enige vragen opgeworpen die voor een verdere discussie met ons relevant zijn. De poging om door een gemeenschappelijke discussie die antwoorden te ontwikkelen, is voor mij het voortzetten van dat wat het wezen van de hongerstaking was. Dat betekent, voor ons is nu net een concrete fase afgesloten, de strijd voor samenvoeging in grote groepen - voor een politiek kollektief hier binnen - is nog lang niet ten einde. Een kollektief in al zijn verschillen, en dat is geen tegenspraak, want we -als gevangenen uit het verzet- komen uit verschillende politieke samenhangen, iedereen met een andere geschiedenis. Een "antagonistische kern" zoals de gevangenen uit de RAF zichzelf benoemen, zijn wij niet. Dat moeten we nog ontwikkelen. Wij zijn niet de eenheid van alle politieke gevangenen (ook wanneer officieel alles in de categorie "RAF en verzet" wordt ondergebracht). Een verkeerd beeld (vaak onbewust) is het wat daar in de hoofden geproduceerd wordt. En we kunnen ook niet voorwenden wat we graag willen zijn, om dan te zeggen dat het zo is. Daarom was het ook logies om geen gemeenschappelijke verklaring m.b.t. het afbreken van de hongerstaking te overwegen. Dat zou niet in overeenstemming met de reële situatie

geweest zijn, bovendien ontbraken daarvoor ook de materiële voorwaarden. Wat we echter willen is het politieke proces als geheel en samen met jullie daar buiten. De konkretisering van onze wensen en dromen tot politiek doel. Ervalt veel opnieuw te overdenken, nieuwe impulsen, de oude ideologische posities van het losmaken en afbakenen behoren voorgoed tot het verleden. Ballast van de geschiedenis. En toch een gedurfde poging. Er is echter geen alternatief, de repressiegolf van de laatste 2 jaar (Startbahn, Kiefernstrasse, razzia tegen RZ/Rote Zora) heeft laten zien hoe belangrijk het is om zich gezamenlijk daartegen sterk te maken.

Toch is het niet goed om juist dit van de huidige repressiefase afhankelijk te maken. In een publikatie m.b.t. de akties tegen het hoger administratief gerechtshof in Münster/administratieve rechtbank Düsseldorf staat o.a.: "de repressie wordt echter niet met het protest tegen de repressie zelf gebroken, maar door de verankering van sociaal-revolutionaire politiek". Hoe helder en voor de hand liggend dit ook mag lijken, het gaat toch niet helemaal op. Wanneer en hoe welke repressieve middelen worden ingezet, is ook altijd graadmeter voor juist de verankering. Het criterium 129a, waarmee ze mensen voor jaren achter slot en grendel kunnen zetten, is niet alleen de reactie op toenemend verzet. Het is ook een uitdrukking van de objektieve zwakte binnen links, die verder tot een subjektief gebrek aan bewustzijn over het wezen van de staat leidt. Pas de hongerstaking, de initiatieven in verband daarmee, alsook de mobilisatie m.b.t. de diverse 129a-processen, hadden de tot nu toe enigszins fatalistische tendens fundamenteel kunnen doorbreken.

Want: wat voor zin heeft de (nagestreefde) verankering, als de gevangenen uit deze strijd jaren later, murw gemaakt en gebroken, terugkeren. Terug naar huis en haard en in de schoot van "vadertje staat"? Het resultaat zal op den duur demoraliserend werken - naar binnen en naar buiten. De beste propaganda wordt nog altijd met de "berouwvolle" gevangenen gemaakt. Degenen die het staatsdragende konformisme gedurende de gevangenschap zodanig verinnerlijkt hebben dat ze dat als maatstaf voor alle dingen zien (zie Italië). De beantwoording van de bovengestelde vragen kan men niet alleen aan de gevangenen overlaten. We zijn geen institutie en we hebben ook nog andere behoeften dan uitsluitend de politieke definitie steeds weer te herkauwen. Want het is niet alleen de politieke afdeling in je hoofd die opgesloten zit. Links moet dat tot haar praktisch maken. Ze moet (als ze zichzelf serieus wil nemen) juist dit probleem oplossen en mag niet op de illusie steunen dat hiermee door de toenemende massastrijd, hier in de metropolen en in de 3 continenten, vanzelf wordt afgerekend. Niettemin kunnen jullie activiteiten t.a.v. "ons" en de onze t.a.v. "jullie buiten", slechts een deelaspect van de maatschappelijke mobilisatie met het doel een fundamentele omwenteling van onderaf zijn. Dit protest moet op een gelijkgesteld vlak plaatsvinden, hij moet ook de zelfkritische reflectie van de eigen politiek inhouden.

Veel kritiek dringt nauwelijks tot ons door. Deels door een misplaatst rekening houden met onze omstandigheden, deels ook omdat we geen praktische ervaringen in discussieprocessen kunnen opdoen; en dus heel weinig aktueel weten. Een geïsoleerde discussie leidt echter uiteindelijk tot een geïsoleerde praktijk. Als er gezegd is dat de mens in het middelpunt van de discussies moet staan, dan betekent dat niet alleen een nieuw nivo. Daaruit worden ook de nieuwe eisen m.b.t. ons bepaald. Het -primair politieke- resultaat van de hongerstaking heeft aangetoond dat wij hier een maatschappelijke kracht zijn die niet meer weg te denken is. Het schiet echter te kort om ons alleen onder deze voorwaarde te willen beoordelen, want dat ontnemt ons de moed om ook met onze zwaktes te leven. Deze, maar ook de kracht mee te krijgen, is het contact wat we nodig hebben. Dat is de basis voor de konkretisering van een maatschappelijke tegenmacht op alle nivo's.

Dat als werkelijke kern is noodzakelijk voor ons om op langere termijn politieke interventiemogelijkheden te creëren. De kansen om iets konstruktiefs tegenover de destruktie van het kapitalisme te stellen, die dagelijks waarneembaar is en ervaren wordt. Niet door het

aaneenrijgen van verschillende strategieën en posities. Dat is vanuit de kern al hol en dood. Want de wachters van de heilige graal van het politieke verstand komen altijd dan aan bod wanneer de ontwikkeling stagneert en emancipatoire processen in het tegendeel omgezet worden. De ervaring in het Rhein-Main-gebied vlak na de schoten op 2.11 - zonder te willen begrijpen dat de fout bij ons allen lag. Dit te moeten erkennen was pijnlijk maar noodzakelijk. Veel is intussen opgehelderd en begrepen, veel vragen echter nog open. Ook daarom is het momenteel plaatsvindende Startbahn-proces één van de duisterste hoofdstukken in de geschiedenis van de sociale beweging.

Het feit dat de druk van buiten duidelijk niet sterk genoeg was om alle eisen door te zetten..., deze konstatering gaat voor binnen net zo goed op. Weliswaar hadden vele sociale gevangenen zich met deels op zichzelfstaande eisen bij de hongerstaking aangesloten, maar niet genoeg. Het was te veel tot de politieke gevangenen gereduceerd. De aandacht van links voor de politieke gevangenen was ook hun zwijgen t.o.v. de sociale gevangenen. Bajessen worden inderdaad bevolkt door degenen die de beloftes van het kapitalisme en zijn tegenwoordigers iets te serieus hebben genomen. Ook wanneer het zgn. "voltrekken van de bewaring" nog regel is, betekent bajes ook altijd het experimenteergebied voor de ontwikkeling van nieuwe controlemechanismen om greep te krijgen op de politieke en sociale levenssamenhangen. Het psychologische onderzoek naar onze levensreakties vormt het fundament, een soort model vooruitlopend op de latere toepassing in de maatschappij. Preventieve maatregelen om het te verwachten verzet in de greep te krijgen. Het ontwerp van de nieuwe bajessen (zoals bijv. in Weiterstadt) gaat in deze richting: woongroepen-/selektiebeleid en andere varianten van sociale isolatie.

We moeten dus ophouden te denken in categorieën. M.b.t. de "kwestie" van de militantie: dat laat zich op deze manier niet beantwoorden, en dat weten jullie ook. Niet alleen daarom, dat wij binnen degenen buiten niet kunnen voorschrijven wat ze wel of niet moeten doen. In principe zou elk antwoord daarop op dit tijdstip een behoorlijke mate van automatisme inhouden. Het maar al te bekende bevestigen van alom bekende posities. Het is ook nauwelijks zinvol om een voor en tegen aan een mogelijke verdeeldheid en de kalkulaties van de heersenden af te willen meten. Dat zou een herhaling van een herhaling van een discussie zijn, die sinds x jaren nog nooit tot een voor iedereen konstruktief resultaat heeft geleid. Zo zullen de posities altijd tegengesteld blijven. Dat gaat niet tot de kern. Laten we ons er liever druk om maken hoe we dit begrip opnieuw kunnen bepalen en gezamenlijk invullen. En om daar in de buurt te komen moeten we eenvoudig over de "druk" praten. Het is gevaarlijk om te geloven dat alleen het vermenigvuldigen van een middel deze druk zou kunnen verhogen en dus de doorbraak zou kunnen afdwingen. Hieruit wordt de vraag naar meer militantie vanzelf beantwoord. Ze hadden -op zich- geen kwalitatieve verandering teweeggebracht. Bepaalde aktievormen hebben in een bepaalde fase van een maatschappelijke discussie een bepaalde functie; niet meer, maar ook niet minder.

De geweldsvraag wordt aan de massa's (ons dus) nooit abstrakt of formeel gesteld. In het proces van het doorzetten van belangen duikt ze op en zal ze in de konkrete samenhang van dat moment beantwoord moeten worden. Indien men "militante akties" als een politiek en niet als een militant middel begrijpt, dan moeten de politieke criteria ook altijd beslissend zijn. Revolutionaire initiatieven moeten het systeem, zijn tegen spraken en onmenselijkheid, steeds weer ontmaskeren. Ze moeten tot een praktische, ook al is het voorlopig slechts op enkele punten, overwinning van de tegen spraken bijdragen. Al het andere leidt tot een ritualisering van de strijd -een ervaring die m.b.t. de Startbahn is opgedaan- en leidt tenslotte tot een catastrofe. Hoe begrijpelijk en navolgbaar "militantie uit spontane woede" ook is (op grond van de reële levenssituatie hier), we moeten ons steeds blijven afvragen waar het uit voortkomt. Radikaal verzet mag niet tot een surrogaat van onze niet uitgekomen dromen worden.

Reeds een fenomeen: bij een waterkanon, achter schil-

den schuilgaande smerissen, of gewoon de omheining van diverse grote projecten, komt meer "revolutionaire energie" vrij dan in de ervaren onderdrukking van het dagelijks leven ooit omgezet kan worden. Het kapitalistische systeem wordt zo tot een vormloze massa ("zwijnen-systeem"). Dat leidt wederom tot waarnemingsproblemen, blokkeert het bewustzijn over concrete maatschappelijke verhoudingen en kreëert surrogaat-strijdtonelen.

Ook het huiveringwekkende mooie beeld van het in het zwart vermomde autonome blok kan niet verdoezelen dat het revolutionaire gevoel in dit geval (helaas) van korte duur is. Daarna kondigt de dagelijkse frustratie (arbeidsburo, uitkering, baan) zich weer aan. Er zijn (nog) geen sociale kollektieven die van deze frustratie een wapen maken. Dit gedrag is vergelijkbaar met die scholieren die op school een spandoek voor een demo maken om daarna weer onderwezen te worden. De kritiek hierop is de kritiek op de tegenstrijdigheid van politieke processen.

Of het nu de beton-geworden feiten, als monumenten van de imperialistische macht, of de statussymbolen van de op de consumptie georiënteerde behoefte-manipulatie zijn: beide worden tot een belichaming van het kwade, tot verantwoordelijke op zich - en dus tot aanvals-objekt per sé verheven. Jezelf in principe tegen de uiterlijkheden stuklopen: wij kunnen ook niet elke dag met de blote vuisten tegen de Trennscheibe vechten. De radikaliteit op straat en in de akties staat dan in schril contrast met de reactie in onze onderlinge

verhoudingen. Voorbeeld: "de strijd tegen het patriar-chaat", ondertussen mag dat vooral onder geen enkel pamflet of spandoek meer ontbreken. Hoe dat echter konkreet in de huidige verhoudingen prakties omgezet wordt, is weer een hele andere vraag. Theorie en praktijk. Door het steeds weer als politieke eis naar voren te brengen verwordt deze, op zich juiste inhoud, tot een politieke frase.

Zo "radikaal te zijn als de werkelijkheid", is in dit land binnen links nochtans meer fictie dan realiteit. Dat is nu niet de gedistantieerde positie van een gevangenzittende observeerder, want ook in de geschiedenis van de sociale strijden is van soortgelijke ervaringen en fouten sprake. Een antwoord te willen vinden op de sociale vragen mag er niet toe leiden dat de zgn. riots/rellen als revolutionaire praxis an sich worden beschouwd, naast welke al het andere onbelangrijk lijkt. Want dan wordt een weliswaar legitieme, maar toch machteloze handeling, tot een handeling van de machtelozen. Een "taboe" is er om te doorbreken. Als we werkelijk een heroriëntering en een nieuwe bepaling van revolutionaire politiek in de metropolen willen, dan moeten we vooral ook onszelf kritiese vragen stellen. "Militant" resp. "radikaal" is een levenshouding, nl. die van het tegen de regels te zijn. Een hiërarchie van de dingen/vormen van verzet (in je hoofd) heeft daarin geen plaats.

16.7.89 - Andreas Semisch

OPEN BRIEF VAN HET REVOLUTIONAIR BLOK HAMBURG

Lieve kameradinnen en kameraden,
Wij zijn een plenum van verschillende autonome en anti-imperialistische groepen en individuen in Hamburg, die sinds zo'n 1½ jaar in een vrij vaste samenstelling elkaar regelmatig ontmoeten. We hebben na de hongerstaking (HS) over wel 1000 vragen gediskussieerd, voor alles over de situatie van het verzet en onze positie daarin, en hoe het ons als gezamenlijk initiatief, aan offensieve politieke kracht heeft ontbroken. Vele problemen zijn duidelijker en bewuster geworden, maar we hebben nog geen antwoorden. Toch willen we de discussie aangaan, over onze vragen en inschattingen. We hadden dat graag al tijdens de HS gedaan, maar toen is het ons helaas niet gelukt alles op een rijtje te krijgen. Het standpunt van enkelen van ons is, dat de HS 'te vroeg' is begonnen. Wij hebben in dit verband over de/onze voorgeschiedenis van de HS gepraat, in eerste instantie 'onafhankelijk' van het feit dat voor jullie de verandering van de gevangenisomstandigheden van existentieel belang is, dat wil zeggen dat een gezamenlijk doel van de HS misschien niet mogelijk is:

Toen jullie met de HS begonnen, waren wij in discussie over hoe we onze zwaartepunten in de strijd verder konden ontwikkelen (Het europa van het kapitaal en wat we daar tegenover zetten; internationalistische thema's als de intifada; de buurtstrijd tegen de herstrukturering van Hamburg en de situatie c.q. samenvoeging van de gevangenen.) Achter deze 'thema-keuze' zat het idee, dat het mogelijk is op deze punten te kunnen mobiliseren en daarmee ook verder te komen in het organiseren van het verzet. De verdere ontwikkeling van ons verzet kan nooit tot één punt of thema beperkt blijven, maar moet juist bestaan uit het bundelen van de verschillende deelstrijden, net zo als revolutionaire politiek altijd internationalistisch gericht moet zijn, en de gevangenen en de discussie met hen een onderdeel van het verzet zijn.

Deze thema's stonden voor ons dus nooit tegenover elkaar, en we hebben steeds geprobeerd ook heel prakties de thema's met elkaar te verbinden. Dat betekent natuurlijk niet, dat we hardnekkig proberen elke keer met alle thema's tegelijkertijd iets te doen, maar dat we elke keer weer moeten bepalen, wat en op welk punt aktueel mogelijk is. Daarbij is het voor ons belangrijk continuïteit te ontwikkelen en niet steeds te blijven steken in kortdurige, beperkte kampanjes.

Voor de HS waren er al aanzetten, rond het Initiatief tot behoud van de Hafenstrasse, de kampanje rond Ulla en Ingrid, de mobilisering voor Fritz, die de strijd voor samenvoeging een stap verder hebben gebracht, vooral met betrekking tot het doorbreken van oude tegenstellingen in de taaië onderlinge strijd en om de legitimiteit van de eis tot samenvoeging. We zien deze aanzetten echter niet als het begin van alles, zoals de laatste tijd zo vaak wordt gesteld, net zo min als we de strijd om de huizen in Hamburg zien als exclusieve enige oorsprong van deze aanzetten.

In Hamburg is de laatste jaren meerdere malen geprobeerd een initiatief voor samenvoeging van de grond te krijgen. Voorbeelden zijn: de midden-amerika demo van 29-2-'88; de manifestaties in Hamburg rond de EG-top in Hannover; de kampanje rond Ulla en Ingrid; de buurt-aktiedag in het kader van de anti-IMF kampanje, waarbij grote muurkranten werden geplakt en manifestaties gehouden; het proces van Fritz, en sowieso was daarvoor al bij de Hafenstrasse-demo's de eis tot samenvoeging een vast bestanddeel. Aan de hand van deze kleine akties zijn er discussies ontstaan in samenwerkingsverbanden. De kracht van al deze aanzetten was, dat daarmee mensen uit een breed politiek spektrum betrokken worden bij het initiatief, waardoor de mogelijkheid bestond, dat in veel kringen iets in beweging werd gezet rond het thema 'samenvoeging', en onderlinge scheidingen werden opgeheven.

Er was in Hamburg een tamelijk vergaande consensus in vele politieke structuren (inklusief de onze) dat we voor het doorzetten van de samenvoeging een bredere politieke mobilisatie nodig hadden. Onze vragen daarbij waren: welke kracht zijn wij daarbinnen, welke initiatieven kunnen van ons uitgaan, om de strijd voor samenvoeging te bevorderen, en hoe krijgen we de 'sien' bijelkaar voor deze strijd. Dat was de situatie in Hamburg. Uit andere steden in de BRD hebben we tijdens de silvester-dagen (= oud & nieuw) meegekregen, dat de aanzetten een mogelijkheid boden voor de relatief geïsoleerde autonome en anti-imperialistische groepen, om andere groeperingen aan te spreken. Dit proces was in verschillende mate ver ontwikkeld, en er waren heel wat hindernissen te overwinnen om op dit thema uit het isolement en het defensief te komen. De hele Silvester-bijeenkomst liep over van hulpeloosheid. Er waren echter wel enige initiatieven voor manifestaties en discussies over het thema art 129a, repressie en

samenvoeging. En we merkten, dat de regionale discussies in onze structuren te kort waren gekomen. Zo spookt bv de mythe door de sien, dat bij ons een politiek 'scherpe' verbreding zou bestaan, zonder dat duidelijk werd hoe de situatie nu eigenlijk was (maar over 'verbreding' straks meer). In deze situatie begon de HS. Sinds net begin van de HS, is het ons niet meer gelukt, onze discussies over samenvoeging verder te voeren, en verdere antwoorden op onze vragen te krijgen. Een duidelijkere strategie werd door ons in deze fase, en ook later, niet ontwikkeld. We hebben niet bepaald, hoe we om moesten gaan met het langdurige konsept van de HS, hoe we over zo'n lange periode onze krachten moesten verdelen en hoe we daarin een eigen identiteit konden opbouwen.

In andere steden stonden de pogingen tot samenwerking, of zelfs alleen de discussie met andere politieke groeperingen, nog in de kinderschoenen. Om op een van de kernpunten van deze brief te komen, die misschien ook de oorzaak is geweest van frustraties zowel 'binnen' als 'buiten': het is niet tot een gezamenlijke bepaling van het tijdstip tussen ons en jullie gekomen. Het gevolg daarvan was ondermeer, dat wij -tegelijkertijd- zowel inhoudelijk de zaken op een rijtje moesten zien te krijgen, als ook de mobilisatie voor de eis tot samenvoeging in de publieke opinie ter hand moesten nemen. Dat wil niet zeggen, dat de eisen ingewilligd zouden zijn geworden, als de HS later was begonnen. Dat is spekulatief, en valt op deze manier niet te beantwoorden. Duidelijk is alleen, dat de problemen zoals hierboven beschreven, opgedoken zijn. Aan de andere kant zijn we er ook niet zeker van, of de krachtsverhoudingen momenteel niet zo zijn, dat we bij deze HS het maximale bereikt hebben wat er te bereiken viel: een brede politieke mobilisatie met een overwegend humanitair karakter en minimale concessies (zonder daarmee onze fouten en zwakheden, die van principiële aard zijn, weg te willen drukken).

Het geeft aan, hoe belangrijk een betere en direkte communicatie tussen binnen en buiten is. Een mogelijkheid zijn misschien de open brieven. We hebben in een Rhein/Main-krantje gelezen, dat de HS voor velen, ook uit ons spektrum, als een verrassing kwam, voortkomend uit de inschatting, dat het deze keer aan ons was, de situatie voor een HS politiek voor te bereiden, en dat het goed zou zijn geweest, wanneer jullie bv met waarschuwings-HS's waren begonnen. Dat had ons hierbuiten de ruimte gegeven, om zonder die enorme druk, de discussies en acties te intensiveren, om zo onder betere voorwaarden de fase van de onbepaalde HS in te kunnen gaan.

Hoe hebben jullie de situatie van te voren gezien? We hebben in de afgelopen fase van de HS niet de kracht ontwikkeld, om de eisen van de gevangenen te kunnen doorzetten. Onze politieke zwakte was duidelijk: het is ons nauwelijks gelukt, om vanuit het verzet, en voor het verzet, offensief te strijden. Vele initiatieven waren pure ondersteuningsacties, zonder eigen doelen en perspectieven te ontwikkelen. Daarbij kwamen dan nog eens onzekerheden in het omgaan met samenwerkingsverbanden, waarbij heen en weer werd gewalkt tussen het je verlaten op een onduidelijke maatschappelijke verbreding aan de ene kant, en het niet serieus nemen van andere maatschappelijke groeperingen aan de andere kant. Het HS-plenum in Hamburg is aan onduidelijkheid en gebrek aan initiatief zonder fut en kracht ten onder gegaan. Alles bij elkaar heeft dat bij vele structuren gewerkt als een koude douche wat betreft de eigen kracht.

MAAR DIT IS MAAR EEN KANT!!

Een van de sterkste ontwikkelingen van de laatste twee jaar is de ervaring dat 'samen strijden' geen loze kreet meer is, dat we in staat zijn, gezamenlijke doelen - als ze duidelijk en concreet zijn, ook te bereiken. Verzet als deelstrijd en verschillen in uitgangspunten en denkbeelden waren lange tijd aanleiding voor politieke versplintering, ideologische afgrenzing en dogmatiese loopgraven-oorlogen. Ondertussen zijn deze verschillende praktische ervaringen en vaardigheden juist een onderdeel van onze kracht,

werken ze aanstekelijk, en de voorstelling van een revolutionaire beweging is tastbaarder geworden. Dat werkt mobiliserend - ook wanneer de doelen en inhouden en de concrete stappen er naartoe nog open zijn, en ook wanneer de praktische overeenkomsten vaak slechts het gebrek aan politieke inhoud en substantiele doelen verbloemen. De tendens is duidelijk: ze is het resultaat van vele pogingen en een lange strijd om dat, wat ons van elkaar scheidt, uit de weg te ruimen. Dat was ook te merken bij de HS. In het HS-buro hebben verschillende groepen samengewerkt, wat voor ons vanaf het begin erg belangrijk was, ook wanneer de actuele effectiviteit van het buro daar gedeeltelijk onder leed. Fouten als het burokraties bewerken en omzetten van informatie, ontbrekende gemeenschappelijke richting van afzonderlijke initiatieven en onnauwkeurige discussies, werden zo tot probleem van allen, die tot aan het einde erbij gebleven zijn. Het won de keuze, ondanks daardoor optredende praktische moeilijkheden, het buro met zoveel mogelijk groepen op te zetten.

In de samenwerking was het beslissende niet de oude tegenstellingen, maar het doel, het projekt samen te bepalen en te dragen en tegen de dreiging van kriminalisering in toch door te zetten. Op deze basis willen we dan ook verdergaan als buro, voor het onwilligen van de eisen van de gevangenen, en voor de communicatie en discussie in het verzet.

De afgelopen twee jaar heeft de mobilisatie in het verzet voor zelfbepaalde en kollektieve ruimtes, voor de samenvoeging van de gevangenen en tegen de isolatie binnen en buiten, tegen de projekten en gevolgen van de economiese en politieke herstructurering in toenemende mate een bredere akseptatie gekregen, omdat het op dezelfde tegenstrijdigheden en verlangens is gericht. Net zoals de strijd tegen het patriarchaat en bevolkingspolitiek/genentechnologie en de anti-fascistiese acties. Konkreet hebben in deze periode autonome, anti-imperialistiese en anti-fascistiese groepen en structuren zich tot een politieke kracht ontwikkeld, die ondertussen in staat is, ook mensen buiten de eigen getho's te mobiliseren. Deze strijd voor een andere levensvervulling heeft reeds, ook op andere maatschappelijke gebieden, een dialektiek ontwikkeld, die veel moed en kracht en ook ideeën op allerlei manieren vrij maakt. Deze ontwikkelingen in het verzet zijn echter niet eenduidig, noch hebben ze de politiekstrategiese en voor alles organisatoriese basis, om succesvol te zijn in de strijd tegen zulke gezamenlijke europeese en nato-projekten als de isolatie van de gevangenen. Ondanks alle teleurstelling over het niet bereiken van de samenvoeging in deze lange strijd, interpreteren we deze fase niet als een nederlaag. Het klopt, dat het verzet niet de politieke oriënterende kracht bezat, om als militante kern, de machtsvraag te stellen; wat dat betreft zitten we in dezelfde positie als voor de HS. Maar er zijn erg veel initiatieven geweest om de strijd te verbreden, en het was een bewuste beslissing van velen, daarvoor alles op alles te zetten, voortkomend uit de inschatting dat het nu mogelijk was die verbreding te bereiken, en dat we alleen iets bereiken, wanneer het lukt de eisen van de gevangenen en de legitimiteit ervan op brede schaal aanvaard te krijgen. En precies dat is ook gelukt.

De kritiek op het verzet, dat wat tijdens de HS aan daadwerkelijke veranderingen in de gevangenisomstandigheden bereikt is, alleen kwam door het brede spektrum aan maatschappelijke groeperingen, ziet over het hoofd, dat die verbreding eerst nog bereikt moest worden; ook op dat nivo ontwikkelt 'het' zich niet vanzelf. Het is ook niet zo, dat de strijd voor de politieke inhoud en revolutionaire initiatieven gefaald heeft; op basis van de ontwikkelingen van de afgelopen jaren zijn er initiatieven en aanzetten geweest, waarmee we verder gaan. Om vandaaruit de sprong naar een revolutionaire strategie te ontwikkelen, hebben we ook de discussie met jullie nodig, en die willen we ook aangaan.

liefdevolle en strijdbare groeten uit Hamburg.

Rev.block, 20-7-'89

ANTWOORD VAN ROLF HEISSLER

22.8.89

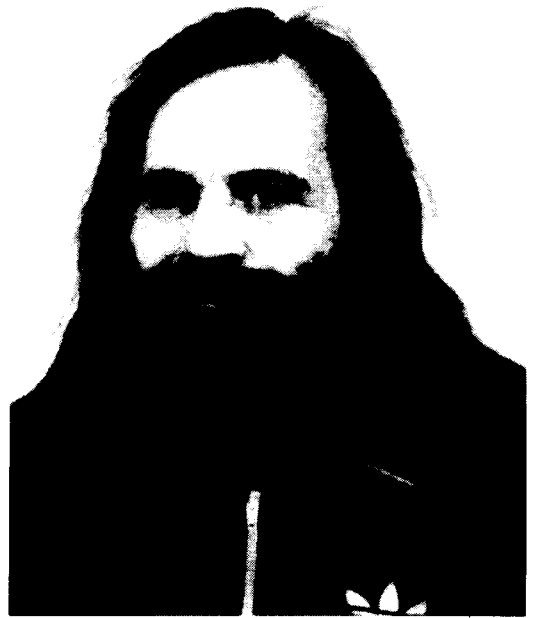
Lieve kamerad(inn)en,
Jullie brief heb ik ontvangen, na de in deze maanden gedurende de staking prakties ervaren nabijheid kost het echt overwinning, je weer onveranderd in je een-tje met dergelijke brieven intensief te moeten bezighouden. Het zou veel meer voor de hand liggen ze onder ons (gevangenen) te bediskussieren en daarvan een samenvatting te sturen, zolang de direkte kommunika-tie, d.w.z. het direkt met elkaar praten nog niet af-gedwongen is.

Wanneer er na 69 dagen 'nog helemaal geen antwoorden' zijn, geeft dat niet alleen te denken, maar valt er ook te vragen hoe jullie met elkaar omgaan, kan men zich al helemaal niet voorstellen, hoe jullie met el-kaar de 1000 vragen bediskussierd hebben, er is geen sprake van radikale zelfkritiek maar van het blijven steken in beschrijving en algemeenheid. Waarom jullie als initiatief, vooruitstrevende politieke kracht, ge-faald hebben, wat jullie fouten en zwaktes van funda-mentele aard waren of zijn, welke vele problemen nu duidelijker en bewuster zijn, daar valt alleen maar de schouders over op te halen. Jullie zijn niet te (be)-grijpen en dat is het grootste manko van deze brief. Niet de ontbrekende antwoorden zijn het probleem, maar het feit dat er niets van overkomt van het 'nu pakken we het desondanks aan', van het 'nu laten we niet meer los'.

Wanneer de eis tot samenvoeging 'vast bestanddeel' van initiatieven van diverse groepen was, hebben jullie dan al eens onderzocht hoe dat er telkens uitzag, in-hoeverre daar niet ook routine ingeslopen is, het opnemen van de eis in pamfletten, spandoeken, oproe-pen etc, aan de hand van welke inhoudelijke punten zijn de discussies met anderen gelopen, in hoeverre was het verbindend, en vooral, aan de ene kant dan wel vast bestandsdeel, aan de andere kant echter werden mensen uit een breder spektrum niet bereikt, werd niet dát klaargespeeld, wat met de oproep werd bereikt (deze weerklank van concurrentie, oproep als het begin van alle dingen is te dol, want het is wel duidelijk dat de oproep uitdrukking was van het in Hamburg de maan-den, jaren ervoor gelopen proces, dat uit veel groe-pen en mensen bestond.) Maar wanneer van het afdwingen die bredere politieke mobilisering nodig was, waarom hebben jullie daar dan niet aan gewerkt, zoals op te maken valt uit jullie vragen? Dat bleef beperkt tot het bij elkaar krijgen van de scene, een discussie over wat voor kracht men is in een mobilisering houd ik voor absurd, dat valt toch alleen maar vast te stellen in de praktijk, te bediskussieren zijn 'slechts' de voorstellen ter verbreding, als ze dan in de praktijk aangepakt zijn, kan men diskussieren over hun juist-hed, korrektheid en verderontwikkeling.

Wanneer de eis een vast bestanddeel was begrijp ik niet de hulpeloosheid op de dagen rond nieuwjaar, snap ik noch de geïsoleerdheid noch het defensief noch de remmende factoren bij dit thema. Als een pro-ces zich niet voor iedereen even ver ontwikkeld heeft, waarom was het dan op die dagen niet op het zelfde ni-vo te brengen, wederzijds te leren van de ervaringen van de anderen.

Wanneer de hongerstaking voor velen als een verrassing kwam dan is dat vooral een teken hoe weinig men zich in het verzet bezighield met het afdwingen (van de eis tot samenvoeging- tiep.). Van de politieke voorberei-ding van de situatie heb ik nooit van waar vandaan dan ook, ook maar een lettergreep gehoord. Met betrek-king tot de voorwaarden is eerder van 'te laat' te spreken, het gaat echter helemaal niet om het tijdstip, maar eigenlijk alleen om de mogelijkheid van een ge-meenschappelijke bepaling. Maar wanneer je je alleen al de toenmalige konkrete situatie voor de geest haalt-geforceerde kriminalisering van de eis tot samenvoe-ging, de poging, ook kamerad(inn)en uit het verzet tot 'leden' te maken etc- is de onmogelijkheid van een ge-meenschappelijke discussie en bepaling duidelijk.

Dat is ook niet het punt. De krachtsverhouding is niet iets staties, maar verandert zich in de loop van een proces. Deze keer niet ver genoeg, met de ervaringen en het weten achteraf kan men altijd en bij alles zeggen dat 'verder' mogelijk was geweest, maar op die manier is het zinloos, belangrijk is alleen, dat men daaruit leert voor het verder ontwikkelen van dat wat in gang is ge-zet.

Van aanwezige frust 'binnen' is me niets bekend. We hebben niet niets bereikt. Ik zie de staat onveranderd in het defensief zitten, de nog nooit in die mate be-reikte breedte was/is de kwalitatieve verder-ontwik-keling, waarop kan worden verdergebouwd en waarmee verder te werken is. Deze artikelenserie van de laats-te weken in de Spiegel, Stern, SZ, FAZ, DW en TAZ, dus de bewering dat we veranderd zijn in de richting van afzweren, distanciering, dat er sprake is van verschil-len, splitsingen etc, is de poging tot ontpolitisering van het laatste half jaar, alsmede het scheppen van desorientatie, onzekerheid, teneinde de spits uit de bereikte breedte te halen. De aanval op ons is de ene kant, maar daar staat tegenover de andere; verheugen-dere: angelika vrij gevochten, de mini-stapjes bij ons, overigens ook teruggraaipogingen, uli vrij, rolf vrij, niet-ontvankelijkverklaring van de aanklacht tegen mijn advokate- deze moeizaam in elkaar geknutselde konstruk-ties hebben niet alleen elke keer betrekking op haar, maar daaraan waren heel algemeen de pogingen tot kri-minalisering van het verzet resp. onze verdediging op-gehangen, die nu inelkaar geklapt zijn, resp. moesten worden teruggenomen- stopzetten van het proces tegen de vier of zes kamerad(inn)en vanwege het verdrijven van BVD-ers van het terrein van de universiteit van Frankfurt als ook wegens het samenvoegingsspandoek in Hamburg, het volle decennium minder dan geest was en ook het wegvallen van 129a in het Renaultproces. Ze binden in omdat ze bang zijn voor nieuwe kristallisatie-punten, die willen verhinderen, moeten verhinderen, op grond van het proces, van dat wat in de hoofden van de mensen in beweging gekomen is. Daarom zal ook de huidi-ge situatie bij ons niet eeuwig zo (kunnen) blijven, zo onhoudbaar zoals ze nu nog overal is, wanneer ze door-hebben, voelen, prakties merken, dat met het einde van de HS niets geëindigd is. Ze zijn nu niet mensvriende-lijk geworden, ze houden vast aan hun strategie, maar ze zijn tot concessies gedwongen, zie boven. De moge-lijkheden tot ingrijpen zijn er.

Waarom niet in staat, offensief te strijden, waarom zui-vere ondersteuningsakties zonder eigen doelen (zijn die er niet?) en politieke perspectieven (nog geen ont-dekt?), wat waren de onzekerheden in het omgaan met bondgenootschappen, waarom koersen op breedheid, resp. de negatie ervan. Dat is beschrijving, maar het is totaal niet te merken dat jullie eruit willen komen. De andere kant is dan het hele contrast. Wanneer samen strijden en gemeenschappelijke duidelijke en konkrete doe-len praktiese ervaring was, kan ik alleen maar de konklusie trekken, dat onze eisen onduidelijk en niet-

konkreet waren, ze niet helder en konkreet gemaakt konden worden. Maar ook daar blijft de vraag naar het waarom onbeantwoord. Het blijft staan dat het op die manier niet kan kloppen. Want anders zouden jullie de politiek orienterende kracht geweest moeten zijn. Op welke kritiek op het verzet jullie doelen weet ik niet, ik vermoed dat het vooral dié was, dat na het onderbreken er amper meer wat te zien of te horen was van het verzet, maar in dezelfde mate gekenmerkt werd door rade- en hulpeloosheid. In die scherpte heb ik dat pas achteraf meegekregen. Daarover een kameradin uit Kaiserslautern, ik geloof dat het plaatsvervangend is voor velen, alleen dat ze er nog niet opgekomen zijn: (...) "een paar dingen die in mijn hoofd verkeerd zaten, begon ik door te krijgen, er zit veel van de oude prestatie-shit in, te beginnen met dat ik ergens aan de voorstelling vasthield dat het nu in deze fase erom gaat, onszelf, verzet, als structuur en kracht door te zetten, en alles wat 'daaronder' zit dus voor

een lange tijd verloren te hebben. Dit doel heb ik boven alles gezet, en daaraan heb ik de ontwikkeling gemeten, de breedte, en zo heb ik ze 'naar beneden gehaald'- erger nog, ik ben begonnen mensen die net begonnen te strijden daarin te funktionaliseren, daaraan te meten, ik heb de mensen zelf, zoals ze hier in de stad begonnen zijn met veel te breken, ouderlijk huis, school, niet meet gezien, daarvoor zat ik met mijn eigen hoofd teveel in de oude structuur van het verzet en heb ik daarin rondgecirkeld.

De punktuële veranderingen worden GEZAMENLIJK bereikt. Het vaststellen van wie waar hoeveel toebijdroeg, is zonde van de tijd. Aan de fight voor politieke inhoud, substantie en revolutionair initiatief heeft het al ontbroken, ook de bodem van de ontwikkeling moet precies onderzocht en dan opnieuw geploegd worden".

Ik ben verbluft over jullie discussievoorstel, zonder dat jullie een woord verliezen over de stappen op de weg naar het scheppen van de ervoor nodige voorwaarden.

BRIEF VAN BARBEL DE KONTINUITEIT WILLEN

Mijn eerste gedachten bij jullie brief van 20.7. Wanneer ik zeg: de nabijheid, die ik naar de andere gevangenen nu nog veel intensiever voel, dan houdt dat in:

- zelf strijdend mens te willen zijn
 - hen als strijdende mensen te willen
 - hun ervaringen, hun processen te leren kennen.
 - mijn ervaringen, mijn processen over te brengen.
- Over alles wat nu loskomt, te praten, je gezamenlijk daarvan een beeld te vormen, in de discussies met kamerad(inn)en precieser te zijn, samen verder te komen.

Voor mij was de staking een stuk binnen de continuïteit. een sprong weg uit het defensief. Dat klinkt nu misschien ruw en vreselijk, maar zo ligt het niet. Uiteraard, hier strijd je tenslotte altijd, elke dag, elk uur, voor mij ging het er in eerste plaats om me te pantsersen, mezelf tegen hen te verdedigen- het was (als ik het nu achteraf allemaal zo eens bekijk) de weg, me dit hier allemaal te veroveren.

Wanneer ik zeg, dat de staking voor mij een sprong weg was uit het defensief, dan was dat de voortzetting in de praktijk van onze discussies in het proces. Daar is het stevig begonnen vooruit te gaan. Jullie moeten dat goed begrijpen. Het was nooit de kwestie van het willen: willen strijden, de samenvoeging willen. Die vragen waren duidelijk met ja beantwoord. Maar dat kennen jullie toch ook: van het willen naar het handelen, naar het werkelijke zijn is nog een behoorlijke weg.

Ik beschouw al die jaren als een emancipatieproces (ik hou van die uitdrukking). En helemaal niet als iets wat typies is voor de bajas. Ik heb nu meer meegekregen over de kameradinnen die de EG-kommissie in Brussel tijdens de staking bezet hebben, en ik vond bij hen heel veel van mezelf terug, in hun overwegingen, discussies (daarover een andere keer misschien preciezer en meer).

Bij het lezen van jullie brief is er heel veel bij me omhooggekomen, heel veel frust, woede over mezelf, over ons hier in het roergebied- wat er bij ons allemaal is verkeerd gelopen, na onze arrestaties, daarna bij het proces. En woede naar jullie. Dat we niet veel eerder een gemeenschappelijke discussie gezocht hebben, niet geprobeerd hebben, dat gezamenlijk te pakken te krijgen. Een ondersteuning. Ik had dat verdomme nodig, juist ook van mensen die zich al langer in deze structuur (de anti-imperialistische) bewegen. Goed. Het deed me eerst even heel goed mijn gevoelens de vrije loop te laten, en ik kan daar nu veel over nadenken. Het is ook altijd iets van twee kanten. Ik had mijn bek ook eerder kunnen opentrekken..... En ik wil het ook zo: het is een deel van mijn/onze weg, juist ook de grote zwakheden, de grote dieptes.

Mens, kunnen jullie het werkelijk begrijpen? Wanneer ik nu terugdenk, moet ik er al over lachen, hoe het eigenlijk allemaal kon gebeuren, aan de andere kant zou ik boeken kunnen schrijven over de werking van de gevangenschap in isolatie, hoe dat je naar de kop stijgt, het is monsterachtig bruut, en daar vergaat me dan het lachen.

Voor buiten kan dat niet precies zeggen. Voor mij heeft het er zó uitgezien: ik heb het gevoeld. Het onsingeld worden, wat voor dreun je dat geeft. Onze arrestaties (wij, de mensen uit düsseldorf), al die 129a-vervolgingen. Bij mij heeft dat zich ook geuit in heel concrete angsten: hoe gaat het met hen die ons bezoeken, die ons schrijven, hoe gaat het met de kinderen? Ik heb geen bescherming gevoeld, niet voor ons, niet voor onze familieleden. Ook het meekrijgen van de angst van velen, überhaupt nog iets met ons van doen te hebben..... En ik ben er nu blij om, en het mobiliseert me. mee te krijgen, dat dat bij jullie doorbroken is. Het is (was) niet alleen angst van jullie, ook dogmaties denken van ons, angst dat men ons wat wil afpakken, dat men onze identiteit kapot wil maken. We zijn zeker niet offensief omgegaan met onze vragen en onduidelijkheden, onder het motto: alles moet vanaf het begin al duidelijk zijn.

Wel, dat is me nu al duidelijk, waarom jullie brief bij mij ingeslagen is, omdat ik mezelf begrijp binnen de 'ontwikkeling', de ontwikkeling wil (kontinuiteit van de anti-imperialistische strijd), me precies dat met jullie kan voorstellen. Wat Christian Geissler aan eva geschreven heeft: stofwisseling..... Het is steeds tegelijkertijd opnemen en afgeven, verzaaging en zuivering, het is permanent veranderend proces, open naar voren, in het over en weer verrassend vrij, vast voor wat betreft het doel. Het doel van het lichaam is leven, dat van het internationale klassenlichaam ontketend leven.....

Dat is me in jullie brief opgevallen en dat vond ik heel goed, voor jullie was de staking een etappe. Hij staat in een continuïteit 'binnen'. En dat vond ik belangrijk voor mij, dat vind ik belangrijk voor anderen. Jezelf te begrijpen binnen een continuïteit, die bewust uit te werken, vandaar uit verdere doelen en stappen te bepalen. Mij lijkt het alsof we steeds weer van voren af gaan beginnen, de staking zagezegd op dag X.... en dan einde..... een puinhoop. En dan ook met van die dingen in je kop als: eindoverwinning. Het is zeker waar: we moeten ons een dialecties denken eigen maken. Belangrijk!

Ik wil het nu allemaal veel precieser weten: de strijden van de guerrilla-groepen in west-europa, dan de offensieven '84 en '86, de maatschappelijke tegenstellingen, de daaruit voortkomende strijden..... dan nu het IMF, wat jullie ook zeggen: EG, internationalisme, de intifada.....

De staking kwam voor mij heel erg voort uit het niet meer uit kunnen houden, uit de totale onverdragelijkheid van de isolatie, en in de staking zelf heb ik geleerd door datgene waarmee ik ook direkt gekonfronteerd werd: de verklaringen van de kamerad(inn)en. Ik heb ook meegekregen hoeveel er in de iso-

HONGERSTAKING

STRIJDENDE GEVANGENEN

FEBRUARI - MEI/JUNI 1989

VOOR ZELFBESCHIKKING, KOLLEKTIVITEIT EN MENSWAARDIGE HECHTENISOMSTANDIGHEDEN

De hongerstaking (resp. hongerstakingen) in de BRD van februari tot mei/juni 1989 werd door media en staat steeds als een hongerstaking van de gevangenen uit guerilla (en verzet) voorgesteld. Van de hongerstaking van de strijdende gevangenen werd door hen meestal geen gewag gemaakt. Hiermee probeerden ze 1) te verhinderen dat de strijd voor menswaardige hechtenisomstandigheden zich nog verder zou uitbreiden; 2) zowel in de bajessen als ook in de publieke opinie een wig te drijven tussen de politieke en de andere gevangenen, o.a. met de leugen dat de politieke gevangenen voorrechte hechtenisomstandigheden voor zichzelf zouden eisen; en 3) het feit te verdezelen dat vele gevangenen met de politieke gevangenen solidair zijn en dat het hen principieel om dezelfde behoeften en noodzakelijkheden gaat.

Maar ook binnen links kregen de hongerstakingen van de strijdende gevangenen (ten minste in het begin) niet de noodzakelijke aandacht, belangstelling en steun. Vaak werden ze enkel als solidariteitsakties met de hongerstaking van de gevangenen uit de RAF en het verzet beschouwd. Naarmate de hongerstaking voortduurde veranderde deze houding t.a.v. de strijdende gevangenen. De betiteling "sociale gevangenen" (door vele gevangenen bekritiseerd) maakte plaats voor het begrip "strijdende gevangenen". Ook de Angehörigen (familie en verwanten van de politieke gevangenen) maken van deze formulering gebruik maar vinden niet dat deze de lading dekt. "Wij zijn van mening dat het niet daarom kan gaan, dat wij buiten de mensen binnen in categorieën indelen - hoe ieder zich-/haarzelf begrijpt (en dat betekent juist, dat het niet daarom gaat waarom iemand vastzit, maar dat de identiteit beslissend is), moet en kan alleen door de gevangenen zelf bepaald worden, kan alleen van hen uitgaan."

Voor de meeste strijdende gevangenen is de situatie na de hongerstaking niet veranderd - m.u.v. de gevangenzittende vrouwen in de Plötze in W. Berlijn. Wat de vrouwen in de Plötze betreft heeft dat zeker te maken met het feit dat daar veel vrouwen gezamenlijk gestreden hebben, dat ze al in 1987 voor hun eisen in hongerstaking waren gegaan en dat ze buiten breed ondersteund werden. De situatie van de overige gevangenen is deels zelfs verslechterd, bijv. door gedwongen overplaatsingen, bezoeksverboden, verhinderen van de communicatie etc.

De beslissing van velen om d.m.v. een hongerstaking voor hun eisen te strijden, openlijk verzet te bieden tegen de methoden en het doel om hun identiteit te breken, is buiten niet echt opgepakt. De strijd van deze gevangenen is in tweeërlei opzicht extreem moeilijk: ze bevinden zich momenteel zowel binnen de bajes (afgezien van de weinige uitzonderingen als de Plötze) alsook buiten, vanwege de ontbrekende steun en publieciteit, de vaak ontbrekende sociale (en politieke) samenhang, in een relatief geïsoleerde situatie. Zo is het voor justitie ook veel makkelijker om represief tegen ze op te treden. Alleen kunnen de gevangenen geen betere bajesomstandigheden bevechten. Dat lukt ze pas als de mensen buiten de strijd gezamenlijk met de gevangenen voeren.

latie hier aan mij voorbijgaat, aan bewuste inschatting, aan nieuwe inhouden....en me er dan ook werkelijk alleen maar over verwonder, hoeveel mensen zich vanuit hun verzet, vanuit hun bewustzijn een verhouding ten opzichte van ons bevechten. en dan gekonfronteerd met de vraag: verzet, revolutionair verzet, waar was het, waar is het? Wie ben ik? Daarover denk ik de laatste weken stevig na (daarin was Brussel voor mij belangrijk), en het tolt ook door me heen, hoe en wat we moeten uitwerken, om als revolutionair verzet sterker te worden.

De materiële situatie hier is in eerste instantie niet anders. De onverdragelijkheid is in die zin gebleven. Desondanks is er voor mij iets fundamenteels veranderd. Dat, wat ik in de staking zo sterk ervaren heb, de nabijheid van de andere gevangenen, het vertrouwen, het samen strijden, dat wil ik nu altijd. Ik heb voor mezelf nieuw bewustzijn bevochten. Ik kan me zogezegd openstellen. Fundamentele voorwaarde voor een gezamenlijkheid denk ik. De verklaringen die ik in de staking heb gelezen, daar heb ik me totaal mee geïdentificeerd. Daar zat ik ook helemaal in. Wij, de gevangenen, kollektief. En ik heb nu in de strijd geleerd, dat ik zelf meer wil, dat het voor mij niet genoeg is me daarin te herkennen, ik wil er zelf helemaal instaan. Niet te blijven zitten en op iets te wachten! Op andere/nieuwe ideeën. Ik heb me het zelfbewustzijn bevochten, te zeggen wat ik wil, wat ik me voorstel- dat met de anderen te willen bediscussieren en op die manier ook altijd samen te zijn. Begrijpen jullie dat?

Ik heb gemerkt wat voor verschil het is: strijden of lijden en verdragen- subjeekt of objekt. En ik weet ook dat ik in het samen strijden krachten kan mobiliseren, en dat kennen jullie toch ook: je wordt trots en je ruggegraat wordt op een prima manier steviger, omdat je merkt hoe we ze dreunen kunnen geven. Zo, en dat is me niet weg. Ik voel nu, wanneer ik in een objekt-houding terecht kom.

Ik wil jullie ook nog van mijn weerzien met Norbert vertellen, omdat het daarbij precies daarom ging. Jullie weten misschien dat we binnenkort overgeplaatst worden, ten eerste maken ze een nieuwe-deelstaatsleutel en ten tweede begint in de herfst het proces tegen de Koerden, tegen de ierse kameraden. Dat zat me de hele tijd dwars en door erover te praten zijn we erop gekomen dat het totaal tegengesteld is aan onze strijd, en juist ook aan dat wat we in de afgelopen jaren bevochten hebben, wanneer we ons laten overplaatsen naar bajessen waarin geen kamead(inn)en van ons zitten. Voor mij ligt het konkreet zo: ook wanneer we het nu niet kunnen afdwingen dat we in grotere groepen samenkomen, moeten we ervoor vechten af te dwingen dat we in dezelfde bajessen zitten, met de mogelijkheid een bepaalde tijd bij elkaar op cel samen te komen.

Dat was belangrijk voor mij, het mezelf duidelijk te maken dat ik me er met alles tegen verzet, eventueel naar Bielefeld te komen, eventueel nog met hun nvz-programma (dat heb ik overigens leren kennen). Ik wil naar Keulen!

Het punt is dit: in laatste instantie hebben zij het natuurlijk in de hand. Beslissend is, mijn eigen verhouding daartegenover te bepalen.

Zo lieverds, het zal wel stuntelig zijn, wat ik nu geschreven heb. Mijn hoofd rookt van het vele nadenken, dat is goed.

Veel is ook alleen maar aangesneden, waarvan het belangrijk zou zijn het precieser te maken, dat zou ik graag met jullie samen doen.

Liefde en strijdbare groeten,

Bärbel 13.8.89

ACHTER DE GEVANGENISMUREN BROEIT IETS

Dokumentatie bij de gevangenisstrijd in Heilbronn, februari-juni 1989.

De gevangenis in Heilbronn werd al in 1870 gebouwd. Sindsdien is het gestadig uitgebreid, gerenoveerd en na 1945 weer opnieuw opgebouwd. Tot aan de opheffing van de toewijzingskommissie van Stammheim voor de gevangenen in Baden-Württemberg, werd de gevangenis in Heilbronn gezien als een plek voor gevangenen met 'goede vooruitzichten'. De huidige directeur, die sinds 1986 in functie is, gaf als argument voor de geplande moderniseringsmaatregelen, dat de gevangenis in Heilbronn een inrichting was voor 'zware criminelen'. In ingezonden brieven in de lokale kranten verzetten gevangenen zich tegen deze "foute en veroordelende bewering".

In het beleidsplan van Heilbronn wordt uitgegaan van een bezetting van 437 mannelijke gevangenen. Tot november 1986 waren er gemiddeld 530 gevangenen, in juni 1989 werd een getal van 420 gevangenen opgegeven. In november 1987 werkten er 100 mensen in de gevangenis in maart '89 kwamen daar nog eens 30 arbeidsplaatsen bij.

De cellenbouw is kruisvormig met de vier vleugels, 'oost', 'zuid', 'west' en 'noord'. Alle vleugels hebben 3 verdiepingen. Met uitzondering van de zuidelijke vleugel behoren ze allemaal tot het 'gesloten gebied'. In 'West I' zijn werkweigerers en disciplinair gestrafte gevangenen, samen met nieuwkomers en mensen die voor het vooronderzoek vastzitten, opgesloten. Nieuwkomers verblijven hier in de regel twee weken voor beoordeling. Onder de Noordvleugel bevinden zich afzonderlijke isolatiecellen.

Op 'West I' is er voor weerspannige gevangenen een streng programma. Dit programma bestaat uit 23 uur per dag op cel (alleen of met z'n tweeën in de 'uitwijkmogelijkheid in de kelder'), 's ochtends om 7.45 een uur luchten (alleen, met z'n tweeën of samen met de gevangenen die voor vooronderzoek vastzitten), op donderdag 45 minuten cellen-schoonmaak, tweemaal in de week douchen en op zondag de mogelijkheid tot kerkbezoek. De andere afdelingen in het 'gesloten gebied' bestaan momenteel uit zo'n 30 gevangenen. Op elke afdeling is een muntjestelefoon (eigendom van de inrichting) en een televisie. De 8 vierkante meter grote tafel-stoelbed-wastafel-wc-cellen zijn gedeeltelijk met twee gevangenen bezet. Om 15.15, na het einde van de dwangarbeid, is er 3 kwartier luchten. Daarna wordt iedereen in zijn cel opgesloten voor aanwezigheids-kontrolé. In het weekend wordt er om 10 uur 1 1/2 uur gelucht. Recreatie is er in 'open woongroepen', van 16.45 tot uiterlijk 22.30.

Op 'Zuid I en III' heerst het zgn. 'soepele regiem'. Vijf tot acht gevangenen in een cel, met een eigen keuken, en zo nu en dan verlof.

In september 1988 beschreef directeur Müller de situatie in de bajes als volgt: "Op gronden van veiligheid en orde in de inrichting is het ook niet mogelijk, gevangenen die hardnekkig de grondregels overtreden, met de andere gevangenen te luchten. De ervaring hier leert dat zulke gevangenen ook de anderen verleiden tot verzet tegen hun plichten. Nu al is vast te stellen, dat er steeds weer gevangenen zijn die aankondigen dat ze weigeren een individuele cel te betreden waar al iemand zit of weigeren andere gevangenen in hun cel te nemen".

Buiten de gevangensmuren, maar nog op het terrein van de gevangenis, is er een 'vrijgestelden-huis', waar gevangenen op grond van 'goed gedrag' het laatste jaar van hun straf uitzitten. De vrijgestelden werken buiten de bajes voor een 'normaal arbeidsloon', wat onderworpen is aan een 'bestedings'plan van de bajes. Bij de bajes hoort ook de buitenplaats 'Hohrainhof', 8 km zuidelijk van Heilbronn. Op deze boerderij bewerken 22 gevangenen voor 86 pfennig per uur 83 ha land, korenen suikerbietenveld, fruitbomen en 6.8 ha wijngaard. Hier vierde Rebmann zijn benoeming tot procureur-generaal. Net zoals de gehele justitie in Baden-Württemberg geldt ook hij als 'liefhebber van de Talheimse gevangeniswijn'.

In November 1987 werden voor 'het handhaven van de strafvoltrekking in woongroepen' en voor 'de veiligheid van de bevolking' renovatieplannen aangekondigd. Het argument daarvoor is 'de veranderde bezetting' en de uitbraken en pogingen daartoe in de jaren '87 en '88. Voor de renovatie werd 34 miljoen DM ter beschikking gesteld. Voorzien wordt o.a. in de verhoging van de muren, de verwijdering van de muntjestelefoons en de inbouw van veiligheidsglas. Al gereed, of in aanbouw is de wachttorens, die veranderd wordt in een electro-nische veiligheidscentrale (1.6 milj.), de plaatsing van een metaaldetector in de bezoekenruimte, de uitbouw van de alarmsystemen, de inbouw van intercoms in de cellen en het plaatsen van contact-sensors in de buitensmuren. De renovatie wordt door gevangenen uitgevoerd voor 1,08 DM 'loon', met een toelage van 20%. Als de prestatienormen niet worden gehaald, wordt de gehele arbeidsgroep vervangen.

Eigenlijk zou er in Heilbronn ook een vertegenwoordiging van de gevangenen, bestaande uit 11 gevangenen, moeten zijn. Voor de verkiezing daarvan in '88/'89 hebben zich echter slechts 5 gevangenen beschikbaar gesteld. Begin '88 stelde de toenmalige gevangenenraad vast, dat sinds het aantreden van Müller, de 'schuld-en boetededachte' hernieuwd op de voorgrond is komen te staan; daarop werden de meeste leden van de raad van verdere 'deelname' uitgesloten. De toenmalige raad heeft ook het geven van psycho-farmacie bij slaapproornissen en voor het 'kalmeren' van mensen gethematiseert en ook de adviesraad van de instelling op hun niet-functioneren aangevallen. Daarom is er nog maar weinig animo om de openlijke 'alibi-functie' te vervullen. Op de uitlating van de directeur van Bruchsal, Preuster, over de competenties van de gevangenenraad ("De raad wordt het initiatief-recht toegekend. Al bij al kan de raad weinig bereiken, omdat de gevangenis-leiding alles al zo goed doet") gaven de gevangenen in Heilbronn als commentaar: "Het is in deze bajes zinloos, gevangenenvertegenwoordiger te zijn. Verzoeken worden door formulerings-tovenaars afgeslacht". Zoals in alle gevangensmuren in de BRD geldt ook in Heilbronn een arbeidsplicht. 'Werken' betekent in dit geval voor 5% van wat er buiten wordt betaald, zonder sociale rechten, te moeten zwoegen. Werkweigeren heeft tot gevolg dat je niets meer mag kopen, postzegels, luchten, radio en recreatie worden je ontzegd, en op 'West I' worden je sociale contacten verboden en kom je in isolatie te zitten. Gemiddeld 'verdienen' de gevangenen 150 tot 200 DM per maand, waarvan een derde wordt afgetrokken als 'spaargeld bij vrijlating'. De rest van het geld kunnen de gevangenen gebruiken voor het kopen van, meestal idioot dure, tabak, koffie, levensmiddelen, zeep, postzegels, en als telefoongeld. Ook eventuele 'verloftochtjes' moeten hiervan worden betaald.

In de bajes waren in Januari vorig jaar 358 arbeidsplaatsen. Voor de 'vrijgestelden' zijn buiten de bajes 54 arbeidsplaatsen. Daarnaast zijn er nog 22 plaatsen op boerderijen en 29 opleidingsplaatsen. In de bajes zijn een aantal bedrijfjes (keuken, tuinderij, bibliotheek) en bedrijfjes als een boekbinderij, drukkerij, meubelmakerij en slotenmakerij. In de schoenmakerij produceren 18 gevangenen schoenen voor alle bajessen in Baden-Württemberg. Tenslotte zijn er nog twee 'ondernemers-bedrijven', kartonage (Fa. Leitz) en verpakkingen (schroeven en spijkers tellen).

CHRONOLOGIE

In Februari 1989 zitten in de speciale vleugel West I van Heilbronn 5 werkweigerers. Deze gevangenen worden per dag een uur gezamenlijk gelucht. Alexander Gronbach, die ook de dwangarbeid weigert, zit in isolatie in de kelder 'Nord U'. Nadat over de radio de eerste berichten zijn binnengekomen over de hongerstaking van de gevangenen uit de RAF en andere groepen gaat Alexander op 1 februari ook in hongerstaking. Op 3 februari volgt Dieter Glatz, die in 'West I' zit. Na 14 dagen, op 17 februari, onderbreekt Dieter zijn hongerstaking, Alexander onderbreekt op 4 maart. Op een al geplande manifestatie rond art. 129a wordt al wel ge-

praat over de landelijke hongerstaking, maar de bajes in Heilbronn was toen, op 3 februari, nog geen thema. Pas half februari wordt de hongerstaking in Heilbronn bekend. Op 26 februari vindt er een vergadering plaats over het onderwerp 'strijd tegen isolatie'. Hieruit ontstaat het Hongerstakingsplenum Heilbronn. Onderdeel van de discussies in het plenum zijn de bajes in Heilbronn, de 'normale' detentie en de dwangarbeid in de bajes. In deze tijd worden de eerste schriftelijke contacten met gevangenen in de bajes opgebouwd.

Begin maart 1989 bezoeken de minister van justitie van Baden-Württemberg Eyrich en staatssecretaris Volz de gevangenis. Samen met directeur Müller zijn ze het erover eens, dat "het werken met gevangenen de afgelopen jaren steeds moeilijker is geworden". De behandeling is volgens Eyrich "geenszins gestorven, maar de bereidheid van de gevangenen om mee te werken is geslonken". Over de hongerstakers en hun eisen wordt gezweven door de 'publieke opinie' in de vorm van de 'Heilbronner Stimme'. Op 23.3 en 4.4 worden tenslotte toch nog twee ingezonden brieven van gevangenen over het bezoek gepubliceerd. Op 11 maart is de 1e manifestatie bij de bajes. Naast muziek zijn er voor de geïsoleerde gevangenen ook bijdragen over art. 129a, de hongerstaking, de 'normale' detentie en over de bajes in Heilbronn zelf. Daarnaast worden verklaringen van andere gevangenen voorgelezen, omdat men er van uit kon gaan, dat de informatie over de actuele hongerstaking maar mondjesmaat door de bajesmuren heendruppelde. Op de gevangenen komt de manifestatie erg goed over. Zo "vonden ze het ook erg sterk, dat mensen van binnen en van buiten aan dezelfde kant stonden, omdat de gevangenen hier voor de 1e keer mee kennis maakte". (brief van 11.3)

Half maart werden voor de gevangene Orfeo Sepe de 'spelregels' van de bajes duidelijk. Hij schrijft: "Dinsdag 14.3 heb ik mijn blauwe uniform uitgetrokken, en daarmee de arbeid weggesmeten. Vrijdag 17.3 werd ik wegens werkweigering bestraft met een disciplinaire straf van een week, waarop ik nog steeds weigerde aan het werk te gaan. Op 22.3 kwam de volgende lading met een verbod van 2 weken op radio en recreatie, werd ik alleen gelucht en in isolatie opgesloten. Op 29.3 meende een beambte dat ik voor verhoor naar de arbeidsinspecteur moest komen. Daarop antwoorde ik, dat-ie maar naar mij moest komen als hij me wat te zeggen had. Maar in de loop van de volgende dagen merkte ik dat het arsenaal aan mogelijkheden van deze wraak- en machtswellustingen nog lang niet uitgeput was. Op 3.4 werd me gezegd dat vanaf 4.4 mijn disciplinaire straffen met 4 weken verlengd waren. Sinds 14.3 zit ik 23 uur per dag op cel. Isolatie heet hier 'verbod op recreatie'. Op vrijdag 14.4 probeerden psychologen, begeleidt door een keurige dame, me subtiel te verleiden. Ze vroegen of ik geen zin had deel te nemen aan een kunst- en schildergroep. Ja mensen, dat zijn de spelletjes die ze hier met ons spelen- en nog vele andere". (Orfeo Sepe, 19.4.89)

Op 18.3 herhaalt het plenum de bajesmanifestatie in de binnenstad van Heilbronn. Aansluitend werd, omringd met veel muziek, bij de bajes de verklaring van de hongerstakende vrouwen in Berlijn-Plötzensee voorgelezen. Ook deze keer weer sterke resonantie in de bajes: de gevangenen schreeuwen leuzen, zwaaien, uit een cel wordt een beddelaken als geïmproviseerde vlag naar buiten gestoken... tot een luidsprekerstem vanaf de luchtplaats er doorheen begint te tetteren. Op 5 april gaan de in West I geïsoleerde gevangenen, die de dwangarbeid weigeren, Dieter Glatz, Andreas Haas, Peter Hopfenspringer en Orfeo Sepé, samen met Alexander Gronzbach in hongerstaking. Ze kondigen aan voor twee weken gezamenlijk in hongerstaking te gaan, waarna twee van hen de hongerstaking voor onbepaalde duur doorzetten. De andere gevangenen zullen zich op een later tijdstip dan weer bij de hongerstaking aansluiten. Met muurkranten, infostands en een tijdens een anti-fascistische manifestatie verspreid pamflet probeert het hongerstakingsplenum de 'openbare stilte' rond de hongerstaking in Heilbronn te doorbreken en over het verloop van de landelijke hongerstaking te informeren. Op 10 april wordt door de persdienst van de deelstaat onder de kop 'In Baden-Württemberg zijn alle RAF-gevangenen nu in hongerstaking' een telex verspreidt, waar-

in staat: "Onder hen weigeren ook, zoals het ministerie bevestigt, sinds afgelopen week 5 'normale' gevangenen in Heilbronn elke vorm van voedsel, om een verbetering van hun hechtenisomstandigheden te bereiken. Het gaat hierbij (..) om 'zware jongens'. De woordvoerder betitelde ze als 'parasieten' van de RAF-actie die op dit moment in gevangnissen in de hele BRD valt waar te nemen". Dit bericht blijft het enige, dat in de plaatselijke krant over de strijd van de gevangenen in Heilbronn verschijnt.

Op 10 april zend een regionale radio 's avonds een interview uit met directeur Müller. Hij herhaalt het gebazel van de telex en verspreidt leugens over een zogenaamde eis van de gevangenen, een individuele cel te willen. Over de omgang met werkweigeraars zegt hij: "uh... in zulke gevallen reageren wij...uh... niet zo zeer met disciplinaire straffen, maar meer met het terugnemen van de voordelen die de gevangenis nu biedt. Zo worden ze van de recreatie uitgesloten, ze mogen geen tv kijken, niet omgaan met de andere gevangenen, om op die manier druk uit te oefenen, om ze weer aan het werk te krijgen, maar voor alles om te voorkomen dat ze de andere gevangenen aansteken...tussen aanhalingstekens". Zo beschrijft Müller dus 23 uur eenzame opsluiting en één uur luchten, gescheiden van de andere gevangenen, per dag. Over de omgang met de hongerstakers zegt hij: "We reageren niet op een bijzondere manier. Dus een gevangene ondervindt geen nadelige consequenties van zijn hongerstaking, we wachten gewoon af. We wachten slechts af, totdat hij stopt." De volgende dagen blijkt hoe de stellingname van Müller werkelijk is. Op 11 april wordt Dieter bevolen, het laatste restje communicatie, namelijk het roepen uit het raam van zijn cel, te staken. Op 14 april worden Peter en Orfeo, die tot dan samen in één cel zaten, van elkaar gescheiden en in individuele cellen geplaatst. Daarnaast wordt bepaald dat voor alle drie de gevangenen optiese en akoestiese observatie geldt tijdens het bezoekuur. Het aanbod van de directie aan alle hongerstakers en werkweigeraars (op dat moment 9 in getal) om deel te nemen aan een schilder- en kunstgroep, wordt door de gevangenen afgewezen. Op 15 april breekt Alexander, verzwakt door de maandelange isolatie, longontsteking en hongerstaking, zijn hongerstaking af en gaat weer werken. Met het oog daarop, wordt hij overgeplaatst naar West II. Op 18 april, na 14 dagen gezamenlijke actie, reageert de directie weer eens "niet op een bijzondere manier". Op dat moment was duidelijk geworden, dat Andreas en Dieter de hongerstaking onbeperkt zouden doorzetten, dus werden ze overgeplaatst. Andreas wordt die dag overgeplaatst naar de psychiatrische afdeling van het gevangenisziekenhuis Hohenasperg. De volgende dag wordt Dieter naar de bajes in Bruchsal getransporteerd. Zoals aangekondigd, onderbreken Orfeo en Peter op 19 april de hongerstaking en Müller laat via 'Radio Regionaal' verkondigen: "vandaag hebben de twee laatste in Heilbronn hun hongerstaking afgebroken". Een gevangene in Heilbronn zei eens: "Als Müller zijn mond opendoet, dan liegt-ie". Het is een zware opgave, deze uitspraak te weerleggen. Op 15 april gaat de in Stuttgart-Stammheim zittende gevangene Thomas Brunner in hongerstaking. De dag daarvoor hadden de 130 deelnemers/sters aan een manifestatie in Heilbronn over de hongerstaking, waarin ook de eisen van de gevangenen in Heilbronn ondersteund worden. Op 13 mei worden tijdens het luchten tennisballen met daaraan pamfletten bevestigd over de bajusmuur gegooid. Beide, zowel tennisballen als pamfletten worden met vreugde ontvangen. Begin mei zijn Dieter en Andreas nog steeds in hongerstaking. Dieter, die nu in Bruchsal zit, wordt mineraalwater geweigerd. Pas na verschillende interventies van bezoekers en de Grünen, krijgt hij het weer. Nadat bekend wordt dat de RAF-gevangenen kollektief hun hongerstaking hebben afgebroken, stopt ook Dieter op 12 mei zijn staking. Daarna wordt hij gezamenlijk gelucht met Günter Sonnenberg en Carlos Grosser. Op 9 mei wordt Andreas in Hohenasperg naar de mediese afdeling overgeplaatst. De plaatsing op de psychiatrische afdeling wordt afgedaan als een misverstand. Op 14 mei beëindigd ook hij zijn hongerstaking. Op 11 mei kondigt Thomas in Stammheim aan, de volgende dag te stoppen.

"HIER WAS TOT NU TOE GEEN

GEMEENSCHAPPELIJK HANDELEN

TEGEN DIT ALLES"

Zoals aangekondigd, gaan Peter en Orfeo op 19 mei opnieuw in hongerstaking. Aanvankelijk gaan ze er nog van uit, dat Dieter en Andreas nog in hongerstaking zijn. Nog op 19 mei wordt Andreas teruggeplaatst naar Heilbronn. Hij belandt weer op West I, maar heeft geen direkt contact met Peter en Orfeo. Beiden worden een uur per dag gezamenlijk gelucht, maar gescheiden van de andere gevangenen. Directeur Müller verbiedt elk bezoek anders dan van familie. Dat komt feitelijk neer op een totaal bezoekverbod, aangezien de familie van de beiden te ver weg wonen om het bezoektijdstip te halen, of werken. Op 24 mei krijgt een bezoeker een algemeen bezoekverbod voor alle gevangenen in Heilbronn. Op 24 mei wordt bekend, dat sinds half mei zo'n 50 moslem-gevangenen weigeren het eten te verzorgen. Ze eisen, dat de voedingsmiddelen en de bereiding ervan, moet overeenkomen met hun religieuze overtuigingen. Vanwege het 'slechte voedsel' weigeren alle 25 gevangenen op Noord III 's ochtends en 's avonds hun eten. Toen de zaakgelastigde van de Grünen telefonies navraag deed over de situatie van de hongerstakers en de moslem-gevangenen, ging dat de directeur 'te ver'; over de telefoon kon hij daar niets over zeggen. Tijdens een nieuwe manifestatie bij de bajes op 27 mei worden de deelnemers/sters aangevallen door rechtse omwonenden. De toegesnelde politie stelde de identiteit van vier personen vast en verklaarde dat de aanvallers zouden worden vervolgd voor 'lichamelijke geweldpleging'. Tijdens deze aktie werd Alexander door cipiers uit zijn cel gesleurd en gevorderd, zijn pogingen mensen op te hetsen, te staken. Op 1 juni bedrijft Müller weer eens 'open informatie-politiek'. Hij laat de leugen verspreiden, dat de gevangenen helemaal niet in hongerstaking waren. Argument: "Ze eten toch druivensuiker en een spierversterkend preparaat". Op 4 juni breken Peter en Orfeo hun hongerstaking af.

Op 11 juni weigeren 38 gevangenen het middageten. 's avonds is het aantal weigeraars gestegen tot 70. Naast de moslem-gevangenen doen ook individuele andere gevangenen mee. Gevangenen vertellen dat de bewaking is verdubbeld of verdriedubbeld, en gedeeltelijk in gevechtuniform is. In een gang worden blikken met gas gezien. Hoofdzakelijk richt de staking zich opnieuw op het eten. Daarnaast zijn er echter ook eisen tegen de schoonmaakdienst en de dwangmatige verstreking van psycho-farmacie, voor opleiding en verdere scholing, tegen de dwangarbeid en voor tariefloon, en tegen de briefcensuur en de nieuwe bezoekregeling. Volgens deze regeling zijn de gevangenen verplicht informatie over hun bezoekers aan de directie te geven. Terwijl de hongerstakende gevangenen doorwerken, onderhandelt een moslem-geestelijke met de directie over het eten. Op 13 juni wordt een Turkse 'raddraaier' naar Bruchsal overgeplaatst en bedreigd wordt met verdere overplaatsingen. De staking brokkelt af en stort op 15 juni in elkaar.

Na afloop van deze hongerstaking is de stemming onder de gevangenen slecht. Men ruziet met elkaar, aktieve gevangenen worden beschuldigd dat ze de situatie in de bajes alleen maar verslechteren. De directie stookt het vuurtje verder op, door de details van de nieuwe bezoekregeling bekend te maken. Daarin staat, dat alle gevangenen 4 namen moeten noemen, die met goedkeuring van de directie op bezoek mogen. Voor andere bezoekers moet eerst een aanvraag worden ingediend. In de bezoekeruimte wordt een rookverbod afgekondigd, de overhandiging van telefoon- en tabakgeld verboden, slechts een pakje sigaretten uit de gevangenisautomaten is toegestaan. De gevangenen worden ook regelmatigiger voor en na bezoeken gefouilleerd. De bezoeken worden in de gaten gehouden door een beambte op een podium die alles kan zien en horen. Voor de bezoekers wordt een doorlaatsluis geïnstalleerd.

Op 16 juni wordt Dieter tegen zijn wil van Bruchsal naar Monnheim overgeplaatst. In de situatie van Peter en Orfeo is niets veranderd. Ze zitten in individuele cellen, hebben met z'n tweeën een uurtje luchten per dag, hun post wordt massaal gecensureerd en achtergehouden. Andreas heeft, gescheiden van hun beiden, gezamenlijk luchten met de gevangenen die voor vooronderzoek vastzitten.

In de jeugdgevangenis Schwäbisch-Gmünd werd op 20.7.89 tegen alle vrouwen van huis 3 twee weken 'einschluss' beschikt. Dat betekent dagelijkse insluiting. In het weekend zijn vanaf 18.00 uur de cellen voor iedereen dicht. 'umschluss' is er ook niet. De opper-opsluister van van huis 3 Buschmann deelde als 'verklaring' voor deze maatregel mee: "De stemming onder de gevangenen is de laatste tijd slechter geworden". De maatschappelijkwerkerster 'rechtvaardigde' deze maatregel met: "De gevangenen hebben hun vrijheid misbruikt bij de 'aumschluss'". Het is niets anders dan de mensverachtende logika van hun siesteem, in het klein zoals in het groot, de cyniese houding van hun macht tegen de mensen.

De zogenaamde 'normalvollzug', als 'stufenvollzug' doelt met een uitgekiend pakket van maatregelen (suikerbrood en zweep) tegen elke begin van solidair denken en handelen.

De schakering aan wetenschappelijke programma's, hun open en subtiele varianten (van maatschappelijk werker tot 'rollkommando' (celdoorlichtingskommando) moeten de controle, kooperatie en onderwerping garanderen de gevangenen moeten alles stilzwijgend slikken. Gevangenen die dat niet doen, zijn bij zogenaamde normale hechtenisomstandigheden onderworpen aan speciale omstandigheden, afzondering en isolatie zijn integrale bestanddelen van de opeenvolgende stufenvollzug. Ze willen kooperatie afdwingen, aan de ene kant door uitgekiende disciplinaire maatregelen en aan de andere kant door de rangorde van privileges en strafverlichting.

Het zijn twee kanten van één medaille, zo wordt de stimulans tot verklikken en wederzijds bespioneren geschapen, om de gevangenen tegen elkaar op te ruïen. Door kollektieve straffen- die hier en in andere bajessen gebruikelijk zijn- moet de voorhanden zijnde druk ook moraal versterkt worden. De gevangenen moeten de 'schuld' bij zichzelf of andere gevangenen zoeken. Zo moet het klimaat van angst, wantrouwen en verlamming met al z'n verstorende uitwerkingen op de mens versterkt worden. Alle zelfbepaalde afzetting tegen hun systeem van 'zekerheid en orde' moet in de kiem gesmoord worden. Daar, waar gemeenschappelijke aanzetten bevochten worden, moet de ontwikkeling geblokkeerd worden. De status quo moet gehandhaafd blijven. Hier was er tot nu toe geen gemeenschappelijk handelen daartegen.

Er zijn nu onder enkele vrouwen pogingen, gezamenlijk over deze maatregelen te praten, te overleggen, wat er tegen gedaan kan worden, om niet langer alles te pikken.

Dit is een fragment uit de zogenaamde normaliteit van 'moderne strafmaatregelen' hier in Schwäbisch-Gmünd, en in andere bajessen is het vanuit de kern niet anders.

Verschillend is, wat men er tegen doet. De uitbarstingen van de sociale gevangenen de laatste paar maanden in verschillende bajessen in de BRD staan daarvoor. De afgelopen maanden hebben sociale gevangenen in de BRD voor een verandering van de situatie gestreden (door middel van een hongerstaking).

Deze strijd(en) viel(en) gelijktijdig (tijdens de kollektieve hongerstaking) met de strijd van de gevangenen uit de RAF en het verzet- voor zelfbepaalde structuren, tegen isolatiefolter, afzondering en splitsing, om tegen de normaliteit een andere en zelfbepaalde realiteit door te zetten.

Enkele gevangenen uit de jeugdbajes Schwäbisch-Gmünd, 21.7.89

"...IS MIJN BAJESSITUATIE DOOR DE DEELNAME AAN

DE HONGERSTAKING EERDER VERERGERD".

brief van Stefan Würth

..... voor mij was het ook van het begin af aan helemaal geen vraag deel te nemen aan deze hs, hoewel vanaf 't begin duidelijk was, dat het voor mij (subjektief) geen veranderingen zou opleveren. met het oog op mijn relatief korte gevangenisstraf (19 mnd.) wilde ik deze ook minder nastreven, maar alleen mijn praktische solidariteit met de kamerad(in)nen uitdrukken die met wezenlijk langere tijdsstraffen zitten en levenslang van hun vrijheid beroofd zijn en die hun politieke identiteit noodzakelijkerwijze handhaven, vooral verdedigen moeten.

voor mij subjektief is mijn bajes situatie door de deelname aan de hs eerder verergerd, verbeterd is er daardoor helemaal nix. eerste maatregel van de heersers, was mijn uitzetting uit de jeugdbajes in ottweiler en de overbrenging naar de bajes in saarbrücken, optiese en akoestiese bezoeksbevaking, strengere post-tekst-kontrolle en daaraan verbonden tientalle aanhoudingsbepalingen. verder geniet ik sindsdien normale hechtenisomstandigheden, wat inhoud de klassieke bepalingen (23 uur cel- 1 uur luchten) aan mijn speciale hechtenisomstandigheden is nog nix veranderd, waaronder bijv. mijn konsekwente weigering van de dwangarbeid hoort. tijdens mijn deelname aan de hs zijn prakties alle info's ingepikt, ook over de algemene afbreking van de hs heb ik min of meer toevallig via de radio gehoord. prakties was het, voor mij, pas na de algemene afbreking mogelijk, om met bevriende kamerad(inn)en buiten en in de verschillende bajessen min of meer ongehinderd te kommuniseren. mijn eerste reactie op deze "algemene afbreking" was zeker uit berusting gevormd, pas een hele tijd later, dankzij uitvoerige info's, kwam ik tot de overtuiging, dat de afbreking op dat tijdstip onvermijdelijk, ja noodzakelijk was, wanneer we niet het leven van kamerad(inn)en op het spel wilden zetten, omdat de heersenden-zich al offensief opgemaakt hebben, doden politiek verantwoord te kunnen legitimeren.

buiten in de metropolen is evenwel een verzetspotentieel mobiliseerbaar geweest, waarvan ik de breedte en omvang en aktiebereidheid niet voor mogelijk gehouden had.....

vandaag, vier maanden na het afbreken van de hs, is er nog steeds niet zoveel tastbaars in de bajessen. het enige, wat ik als werkelijk positief kan beschouwen, is dat we angelika vrijgeknocht hebben, de samenstelling/uitbreiding van kleine en zeer kleine groepen is ook wel wat tastbaars, evenwel wel veel te verwijderd van het oorspronkelijk geeiste. ben van mening, daar een hernieuwde hs t.z.t. niet opportuun is, dat er nu, en ook in de toekomst veel meer druk van buiten af moet zijn, omdat het vanuit de bajessen wezenlijk moeilijker is, als 't niet zelfs onmogelijk is, druk op de heersenden uit te oefenen.

de vraag is en houdt stand, wat is op dit moment het geeigende middel, om effectief druk mee uit te oefenen. dat is eigenlijk de vraag, waar ik me het meeste meebezighoud, omdat we juist daaraan nog wat te verhapstukken hebben.

ook ik wil na mijn vrijlating (juni '90) daar mee bezig blijven, omdat ik geloof/vrees, dat het zelfs dan nog niet tot een akseptabele oplossing gekomen is, behalve als er een wonder gebeurt, en in wonderen geloof ik zowiezo niet.

het is wel zo, dat ik misschien veel dingen te pessimisties bekijk, dat wordt me tenminste door sommige kamerad(inn)en vaak verweten, maar ik weiger beslist, de situatie door een rose bril te bekijken, want zo rooskleurig zijn onze perspektieven niet.

daarbij speelt misschien ook, dat ik me nu al meer bezig houd met m'n perspektieven, het hoe nu verder na mijn vrijlating en minder met direkte bajesstrijd. want ik weet niet, of jullie je voor kunnen stellen, dat het direkte gevecht hier binnen, helemaal zonder vrijplaatsen, aan de voortdurende greep der heersenden weerloos bloot staand, niet alleen angstwekkend zwaar en zenuwslopend is, je wordt ook regelmatig met de grenzen van je inkassingsvermogen gekonfronteerd. ik wil nu niet bij je/jullie mijn leed klagen, maar toch zeggen, dat enkel en alleen de verdediging van de politieke identiteit en iets stellen tegenover de dagelijkse repressie het uiterste is, wat men hier van binnen uit kan doen.....

saarbrücken, 09-09-'89

BRIEF VAN HELMUT POHL

Ik heb overleg gepleegd met een paar gevangenen, en wij geloven, dat de meesten vinden dat het de hoogste tijd is, een definitieve streep te zetten onder de geschiedenis van de tijd na de HS. Voor velen buiten is de situatie nog open, waardoor niemand een nieuw uitgangspunt heeft en het niet opgepakt kan worden. Uit brieven weet ik, dat dit voor een deel ook nog zo is binnen de gevangnissen, een hele hoop weten niet, of er nog wat gebeurt of niet en dat heeft een ondragelijke verlamming tot gevolg. Kort gezegd: er is niets meer open, er gebeurt niets, we zijn met ons projekt niet verder gekomen, we moeten ons oriënteren op een nieuwe fase in de strijd, maar met de ervaringen uit deze HS.

Wij hebben met het einde van de staking gewacht, tot augustus, en toen overplaatsingsverzoeken ingediend, om de drie groepen in SPD-deelstaten te krijgen en één in Celle. De verzoeken zijn afgewezen. Het BAW (Bundes Anwaltschaft= openbaar ministerie) heeft de zaak weer in de hand, het oude liedje, nu echter in een enigszins veranderde variant: omdat door de huidige processen de verdeling v/d gevangenen zowiezo opnieuw landelijk via een deelstatelijke verdeelsleutel geregeld moet worden, zullen zogenaamd enkelen van ons overgeplaatst worden, maar natuurlijk precies zo, dat het geen groepen worden. Na de buiklandingen v/d BAW de laatste tijd willen ze dit vermoedelijk als "verandering" verkopen en zo met cosmetische veranderingen onder de verantwoordelijkheid uitkomen voor al die jaren vernietigende gevangenschap en daarbij met hun troosteloos doel, van vernietiging v/d gevangenenkollektieven en het politiek bewustzijn van individuen, verder gaan.

Wij hebben nog een tweede zaak geprobeerd. Vanaf een bepaald moment in de staking, toen al duidelijk was, dat we grote groepen niet kregen, maar hoogstens meerdere kleine, hebben we gelijktijdig een communicatieproject geprobeerd, met het doel, dat alle aan de HS deelnemende gevangenen op z'n minst schriftelijk samen verder komen en wij zo een basis verkrijgen, om aan het komende discussie- en ontwikkelingsproces te kunnen deelnemen. We hebben daarvoor de meerdere malen openlijk uitgesproken bereidheid uit de evangeliese kerk aangegrepen, een rol in de "maatschappelijke dialoog" op zich te nemen. Eén keer tijdens de HS en daarna begin juli. Het ging om een praktische zaak, waardoor een veelvoudige en kontinuere communicatie mogelijk gemaakt zou moeten worden, wat met de rechterlijke en gevangenis censuur niet gaat, en waarin zowel de technische mogelijkheden als dat de moeite gedaan wordt, dat alles wat door ieder apart geschreven wordt, altijd naar allen gaat. Het was een projekt voor een begrensde tijd, die nog niet was vastgelegd. Het sekretariaat v/d EKD (evangeliese kerk in Duitsland) heeft zich toen bereid verklaard dat te doen en het gehele projekt, dat zo dus ook van hun was, bij de politici op de tafel gelegd. Eerst zou de kerk begin sept. een antwoord krijgen en wij van hen, toen begin okt., en sindsdien is er niets meer vernomen. Het antwoord is, dat het niet beantwoord wordt. Dat is dan nu ook duidelijk.

Deze poging, een schriftelijke communicatie mogelijk te krijgen, was geen alternatief voor de samenvoeging voor ons, dat zou ik hier willen zeggen.

Het was de poging, het nut van ons hongerstakingsinisiatief te behouden in de voorwaarden die we stelden aan kleine groepen. Vier, als nood drie kleine groepen en de communicatie voor ons allen, dat was gezegd het "absolute minimum" voor ons. Minder gaat niet en beiden hoorden bij elkaar. Enkelen hebben tijdens de staking gevraagd, of wij de grote groepen opgegeven hebben. Dat hebben we niet, en dat zullen we niet. Het was echter zo, dat ieder resultaat van de HS slechts een begin zijn kon, wij zijn meer dan 40 gevangenen, en wij geloven, dat we op deze manier het wiel in gang hebben gezet, en dat de ontwikkeling waar we op uit zijn, voor de staat niet meer zo eenvoudig nog een keer om te draaien was geweest. Met de begin groepen bestaande uit diegenen, die het langst geïsoleerd zijn, het reële perspectief voor allen en de communicatie van allen, van waaruit de noodzakelijke politieke dynamiek in gang zou zijn gezet.

Op dit moment heeft zich naar onze indruk buiten alles verschoven naar het thema 'diskussie', en de samenvoeging raakt snel op de achtergrond, voor ons staat echter de samenvoeging centraal. Er is voor ons geen andere mogelijkheid, dat hebben we juist in het hele jaar na de eindiging van de HS nog eens extra hard gemerkt, het was een duister half jaar.

Er bestaat bij velen ook een houding ten opzichte van politiek die wij afwijzen. Wij ervaren in onze situatie, op drastiese wijze, ook slechts weer de bevestiging van onze voorstelling van politieke strijd, zoals wij die altijd al hadden, zoals politiek voor ons niet kan zijn, het jezelf bezighouden met onderling gescheiden politieke thema's, maar een samenhangend proces is van "veranderingen van de uiterlijke omstandigheden", en een ontwikkeling van een eigen leven is, een levenswijze dus, zitten wij hier niet in onze hollen en studeren en werken en vertellen af en toe onze mening. Net zo goed willen wij niet slechts als objecten voor mobilisatie gezien worden, wij staan op onze kwaliteit als subjecten. Wij zijn opgesloten, ja, -dat is echter ook alles-. Dat betekent niet, dat ieder van ons afzonderlijk niet ook altijd wat kan zeggen in de algemene discussie. Maar dat is wat anders, dat kan niet een deelname aan het politieke proces zijn, wat voor ons ook de mogelijkheden van nieuwe veranderde initiatieven inhoudt. Dat is ook een inhoudelijke afbakening. Wij laten nu niet meer los, daarin is niets veranderd.

Nu is het tijd, te strijden voor de samenvoeging en met haar als overgang het perspectief van onze vrijheid. Dat zullen we met alle middelen doen, dus ook weer met een HS, als het niet anders gaat. Nu moeten we eerst maar eens bekijken, welke situatie er ontstaat als gevolg van het mislukken van onze poging. Eén is, dat er tijdens de HS nieuwe ervaringen zijn opgedaan en dat er nieuwe en betere relaties zijn ontstaan, wij zeggen tegen hen allen: niet meer loslaten, we zullen het redden. Een tweede is, en dat moet als slotkonklusie nu ook duidelijk zijn, wat wij aan mogelijkheden hadden in deze periode, is voorbij, in zover wij voor anderen in deze tijd het initiatief naar ons toegetrokken hebben en dat voor hun bepalend is geweest, dat is nu alles weer afgegeven.

Het einde van deze periode rondom de HS is echter ook meer, het betekent voor ons een verandering uit een veel langere fase. Ik wil de ontwikkeling bij ons hier eens beschrijven, omdat het ook te maken heeft met de vraag over het tijdstip van de HS, die door verscheidenen aan ons gesteld is. Diegenen, die ons in die tijd geschreven of bezocht hebben, weten, dat de richting, zoals we de HS aangegaan zijn en hem

gevoerd hebben, terug te voeren is tot het offensief van de RAF in '85/'86. Het gaat er hier niet om, de gehele politieke ontwikkeling vanaf het midden van de 80er jaren nu even intensief te bediskussiëren en gezamenlijk te begrijpen, maar voor de samenhang even kort, wij zeggen, en anderen ook, het midden van de 80er jaren was een historisch moment, die de strijd en politiek hier en overal omvat.

Op dit moment kwam het offensief. Al het andere weggelaten, de politieke konsekwentie uit beide was voor ons, zowel binnen als buiten, toen in ieder geval de oriëntatie dat de aanval zou worden omgezet in basisprocessen. Voor ons in de gevangenis betekende dat, te proberen, dat onze eis tot samenvoeging en de strijd daarvoor, deel van de politieke praktijk werd in de verschillende samenhangen buiten. Dat werd door velen buiten ook zo gezien, het is echter niet zo geworden. Wat de werkelijke oorzaken waren en ietwat gewijzigd nu nog steeds zijn, was ook slechts uit te vinden in een gezamenlijke discussie. Het is in ieder geval niet een speciaal probleem van deze eis. Hetzelfde is terug te vinden in de verschillende discussies in het gehele radikale spektrum. Voor ons was + toen duidelijk, dat het niet gaat zonder onze strijd, en in de zomer van '87 hebben wij besloten, weer in HS te gaan. Het duurt in onze situatie bijelkaar zo'n half tot één jaar, totdat wij op dezelfde golfengte zitten ten aanzien van de preciese invulling.

Toen kwam in november de "Walser/Käsmann/Vollmer dialoog": Daar wilden we toch meer van weten, omdat het anders geleid had tot drieste spekulaties over onbetrouwbaarheid om te handelen, van onze kant. Wij hebben toen eerst dat gedaan. Toen deze propagandaballon was geknald, nadat de drie brieven van ons gepubliceerd waren, was voor ons het eerste tijdstip daar, waarop alle gevangenen met de HS wilden beginnen. Wij hebben toen de HS uitgesteld, omdat we bij alle overwegingen er steeds weer op terugkwamen, absoluut nog te proberen, onze eis dieper te verankeren in de politieke samenhangen buiten, en wij hebben daar toendertijd ook de mogelijkheden voor gezien. De oproep van de initiatiefkring in Hamburg was voor ons dan ook de eerste duidelijke bevestiging daarvan. Wij hebben toen in '88 om dezelfde reden de HS nog tweemaal uitgesteld, de laatste keer, met tegenzin, tot na de "sylvesterdagen" in Hamburg. Toen duidelijk was, dat er voorlopig geen nieuwe initiatieven zouden komen, dat alles een veel langer durend proces was, zijn we begonnen.

Daarna hebben we uit geschriften en uit gesprekken begrepen, dat voor velen de staking als een inbreuk op hun ontwikkelingsproces kwam. Maar ook als we deze ontwikkelingen van tevoren hadden geweten, wat we niet konden, slechts in grote lijnen, hadden we ook eenvoudig niet meer kunnen wachten. Niet alleen, omdat we zoals in dit konkrete geval niet overal afzonderlijk een jaar lang in de holen startklaar kunnen zitten en steeds weer uitstellen, dat houdt niemand uit, en ergens springt dan de boog, waarmee wij de kollektieve strijd gespannen houden. maar ook, onze eis is ook geen voorwerp, dat men al naar gelang het gewenste patroon van de politiek strijdenden dan weer eens naar voren schuift en dan weer eens terugneemt of tegen andere thema's kan afwegen. De strijd betreft direkt onze levens, de materiële noodzakelijkheid is direkt aanwezig. Ook in die zin materieel noodzakelijk, dat het altijd een strijd is, waarin we onze identiteit behouden, ook als we het doel niet bereikt hebben.

Ik beschrijf de laatste paar jaren voor de HS hier zo uitvoerig, omdat achter de vraag van "het stemmen" zoals gezegd werd, die van de onderlinge verhoudingen staat. Wij wilden het zo ver mogelijk samenbrengen, natuurlijk omdat wij ons op zo'n manier betere kansen voor het verkrijgen van de samenvoeging hadden voorgesteld. maar het was voor ons ook zo belangrijk, omdat in ons denken de onderlinge verhoudingen überhaupt de sleutel zijn in de ontwikkeling van een strijdende beweging. Radikale strijd op de konkrete

verschillen en de ontwikkeling van de onderlinge verhoudingen, tussen de verschillende politieke samenhangen op konkrete ervaringen, dat is de weg volgens onze opvatting. En niet de eenheidsworst, zoals nu schijnbaar door velen de nieuwe vorming van links gezien wordt. Nu dan, wij hebben voorzover als dat voor ons ging geprobeerd, het af te stemmen op de ontwikkelingen buiten, maar onder deze omstandigheden gaat dat echter niet echt. De situatie is, dat als we onderdeel van het gehele proces zouden kunnen zijn, het middel HS voor ons ook niet deze betekenis zou hebben, onze strijd zou dan überhaupt een andere zijn.

Met de resultaten respektievelijk niet resultaten van de HS en de vergeefse pogingen, hierna een begin door te zetten, moeten wij nu de gehele voorstelling van de laatste jaren weer anders vatten. Wat zich vanaf de kant van de BAW aftekent, betekent, dat in aansluiting op de HS de tegenstellingen, die daarin zichtbaar werden, gelijk weer uit de weg zijn geruimd, en dat de reacties op de strijd voor de samenvoeging weer centraal vastgelegd zijn. Kosmetiese veranderingen bij de gevangenen afzonderlijk tegenover de mobilisering met de daarbij horende propaganda, de verhindering van kollektieve processen, de "individuele weg der genade".

Dit betekent, dat ze deze lijn weer koste wat kost voor een lange tijd zullen vasthouden, omdat, als het eenmaal weer centraal is vastgelegd, moet dat altijd voor langere tijd zijn, waarin ze het willen doordrukken, verzet is daarbij inberokend. Ze mikken altijd op uitputting en ineenstorting. Zolang, tot dat ook weer weggestreden is.

Nu komt er dus wederom nog een keer een hele fase van strijd. De veranderingen ten opzichte van datgene, waar we de laatste jaren op uit waren is, dat voor ons het deelnemen aan het proces van discussie en praktijk voor een verdere politieke ontwikkeling, die natuurlijk de mogelijkheid inhoudt van verandering van de gehele uitgangspositie voor de revolutionaire strijd, geen mens weet, hoe het er dan zou uitzien, niet mogelijk is. Niet dat wij aan onze oriëntatie iets willen omgooien, het laatste jaar zuigen we niet uit onze duim, en dit proces gaat ook zonder ons door. De noodzaak en het opnieuw opbouwen van de strijd voor een omverwerping van het systeem, waarbij "nieuw" niet "alles anders" maar "wederom" betekent, is objektief, het proces zal vroeger of later deze situatie voortbrengen. Maar het maakt verschil, of de gevangenen daaraan kunnen deelnemen of niet. Dat zal ook duidelijk worden. Het proces verloopt waarschijnlijk anders. Minder eenduidig, minder als een gestructureerd, kontinu proces, en meer als het voortkomen door beslissende stoten van afzonderlijke op dat moment konkrete samenhangen, vanuit onze situatie vinden wij dat ook goed.

Dit komt overeen met een ervaring, die al eerder uit discussies is gekomen en die zich nu bij de HS herhaald heeft. Iets waar eens grondig over nagedacht moet worden. Over het hele besef van politiek, dat velen nog hebben, wat een politiek van verandering überhaupt nog kan zijn, moet nagedacht worden. Er was nog nooit zo veel ondersteuning voor onze eisen, tot in bedrijven, kerken, advocatenkollektieven enz, om de breedte van de ondersteuning aan te duiden. Dit alles speelt echter een steeds geringere rol. Het staatsapparaat heeft zich al vergaand immuun gemaakt tegen dat wat uit de samenleving komt. Dat gaat volgens het motto: "daar wordt gedemonstreerd, hier wordt geregeerd". Dat loopt vanaf de konfrontaties rondom de rakettenstationering tot aan nu. Wat betekent dat?

Wij komen daar vooral op één ding, dat veranderingen slechts bereikt worden, als men het mechanisme treft waarop het systeem funktioneert. De kosten moeten hoger worden gemaakt dan de winsten die ze beloven.

Helmuth Pohl, eind oktober 1989

**SAMENVOEGING VAN ALLE GEVANGENEN UIT
GUERILLA EN VERZET IN EEN OF TWEE GROTE
GROEPEN, WAARIN NIEUWE GEVANGENEN
GEINTEGREERD WORDEN, MET TOEGANG TOT
DE GEMEENSCHAPPELIJKE LUCHTPLAATSEN.
SAMENVOEGING VAN ALLE GEVANGENEN DIE
DAARVOOR STRIJDEN.**

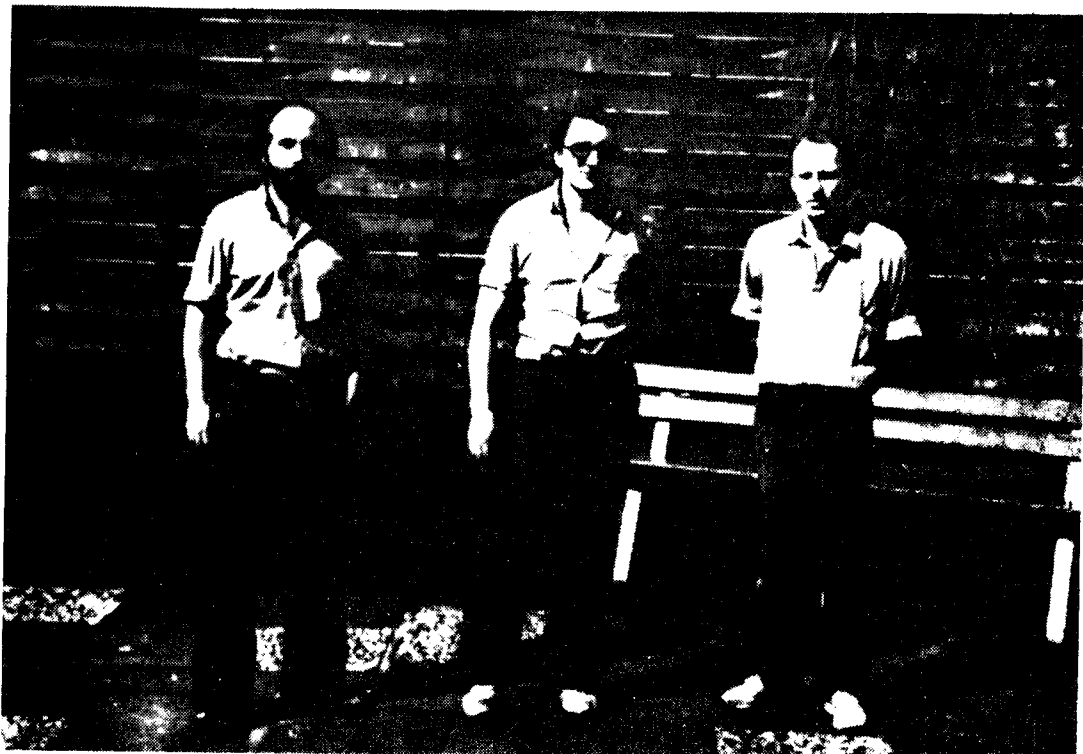
**VRIJLATING VAN DE GEVANGENEN, WIENS
HERSTEL NA ZIEKTE, VERWONDING OF FOLTER
DOOR ISOLATIE ONDER GEVANGENISOMSTANDIG-
HEDEN UITGESLOTEN IS.**

**VRIJLATING VAN GUNTER SONNENBERG, CLAUDIA
WANNERSDORFER, BERND ROSSNER, ANGELIKA
GODER.**

**VRIJE MEDISCHE VERZORGING ZONDER STAATS-
KONTROLE VOOR ALLE GEVANGENEN.**

**VRIJE POLITIEKE INFORMATIE EN KOMMUNI-
KATIE VAN DE GEVANGENEN MET ALLE
MAATSCHAPPELIJKE GROEPEN.**

Hongerstakingsverklaring 1.2.1989

De gevangenen, 1.2.1989